

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 και σε λίγο των 27 κρατών μελών δημιουργείται ένα νέο τοπίο. Η επιτυχής εφαρμογή της στρατηγικής της Λισσαβώνας, για τη δημιουργία μια ισχυρής και ανταγωνιστικής Ευρωπαϊκής οικονομίας είναι το κλειδί για την ανάδειξη της ΕΕ σε μια παγκόσμια και ισχυρή δύναμη.

Οι μεγαλουπόλεις της Ευρώπης θα αποτλέσουν την αιχμή του δόρατος στην προσπάθεια αυτή. Σημαντικός όμως θα είναι και ο ρόλος των μεγαλύτερων αλλά και των μεσαίων και μικρών αστικών κέντρων της Ένωσης. Η αστική πολιτική μνημονεύεται στο προσχέδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος μαζί με την οικονομική και κοινωνική πολιτική.

Στη χώρα μας με την έναρξη της προγραμματικής περιόδου 2000-2006, σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν ειδικές πολιτικές για τις χωρικές ενότητες των αστικών, ορεινών και ημισιωτικών περιοχών. Μέσω των ΠΕΠ πέραν της ΚΠ Urban, εφαρμόζονται οι ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις, με στόχο την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των πόλεων.

Σε αυτό το πλαίσιο βασικός στόχος της εργασίας είναι να εξετασθούν και αναλυθούν οι αστικές πολιτικές στο παράδειγμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Αστική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη, Στρατηγική και Πρότυπο Αστικής Ανάπτυξης, Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, Πολιτική Αστικής Ανάπτυξης, Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας, Μητροπολιτική Διακυβέρνηση, Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης, Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου, Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη, Κοινοτικά πρωτοβουλία URBAN, Πόλοι Ανάπτυξης, Αστική Ανάπτυξη, Στρατηγική και Πρότυπο Αστικής Ανάπτυξης, Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, Πολική Ανάπτυξη, Τοπική και Ενδογενής Ανάπτυξη, Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα, Πόλοι και Κέντρα Ανάπτυξης, Προωθητικές Δραστηριότητες, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ	7
1.1 Χωρικά πρότυπα.	7
_1.1.1 Το πρότυπο της Πολικής Ανάπτυξης	7
_1.1.2 Οι βασικές μορφές πολικών συγκεντρώσεων είναι:	8
_1.1.3.Ολοκληρωμένη–Ενδογενής Ανάπτυξη	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	9
2.1. Το άριστο μέγεθος των πόλεων.	9
2.2. Θεωρίες αστικής ανάπτυξης	10
_ 2.2.1. Η Θεωρία των Ομόκεντρων Ζωνών	10
2.2.2 Η Θεωρία των Τομέων	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- Η ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	13
3.1. Τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων Ευρωπαϊκών πόλεων	13
3.2. Πολιτικές αστικών κέντρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση	15
3.3. Πολιτικές για τη βιώσιμη Ανάπτυξη	16
3.4. Έρευνα για την ποιότητα ζωής στις πόλεις (Urban Audit).	17
3.5.Το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου. (Σ.Α.Κ.Χ.)	18
3.6. Η κοινοτική πρωτοβουλία URBAN I	19
3.7. Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN II	21
3.8 ΝΕΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013	23
3.8.1. Βασικοί Άξονες νέων πολιτικών αστικής ανάπτυξης	23
3.8.2 Συμβολή των νέων πολιτικών στην αστική ανάπτυξη και απασχόληση στις αστικές περιοχές.	24
3.8.3 Δημόσια -ιδιωτική συνεργασία (ΠΙΠ)	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4- ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	25
4.1. Αστικοποίηση-χαρακτηριστικά των Ελληνικών πόλεων	25
4.2 Η στρατηγική αστικής ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2000-2006 στην Ελλάδα	29
4.2.1. Ειδικές παρεμβάσεις	29

4.2.2 Το πρότυπο της νέας στρατηγικής αστικής ανάπτυξης.	30
4.2.3 Ιεράρχηση των αστικών κέντρων:	31
4.2.4 Αστικές πολιτικές για τα Μητροπολιτικά κέντρα	33
4.2.5. Πολιτικές αστικής ανάπτυξης Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5- Η ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	37
5.3 Δίκτυα πόλεων και οικισμών.	39
5.4. Χαρακτηριστικά της Οικονομίας της Περιφέρειας	39
5.5 ΟΙ ΟΤΑ της περιφέρειας μετά την εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστριας	41
5.5 Χαρακτηριστικά των αστικών κέντρων της Στερεας Ελλάδας.	43
5.7 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2000-2006	46
5.7.1 Ταυτότητα του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος	46
5.7.2 Αξονες Προτεραιότητας	47
5.7.3.. 3 ^{ος} Άξονας προτεραιότητας-Βασικές και κοινωνικές υποδομές, ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων	48
5.8 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.	52
5.8.1. Οι πολιτικές εφαρμογής των προγραμμάτων.	52
5.9 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΗ ΖΩΝΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	55
5.9.2. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Λαμίας	59
5.9.3. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Χαλκίδας	63
5.9.4. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Θήβας	69
5.9.5. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Λιβαδειάς	74
5.9.6. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Αμφισσας	78
5.10 Παρουσίαση συνολικής εικόνας των παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας.	83
5.10.1 Χαρακτηριστικά μεγέθη περιοχών παρέμβασης	84
5.10.2 Τομείς παρέμβασεις περιοχών ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης	86

5.11 Πορεία υλοποίησης προγράμματος.	87
5.12 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013	89
5.12.1. Στρατηγικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2007-2013	89
5.12.2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 -2013	91
5.13 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	92
5.13.1.Προτεραιότητες νέας περιόδου 2007- 2013	92
5.13.2. Κατάταξη Περιφέρειας σε σχέση με το ΑΕΠ	93
5.13.3 Προτεραιότητες στόχου «Περιφερειακή ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα»,	95
5.13.4 Χρηματοδότηση Περιφερειών που είναι σε μετάβαση πρό το Στόχο2	96
5.14 Κατάταξη Περιφερειών της Ε.Ε. σε σχέση με το ΑΕΠ -2003	97
5.15 Προτεραιότητες της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης στο ΕΣΠΑ 2007-2013	99
5.16 Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)	101
Συμπεράσματα	102
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	105
ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ	110

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2000- 2006, αναπτύχθηκαν και εφαρμόστηκαν στη χώρα μας, οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικών κέντρων. Οι αστική χώρος αποτέλεσε ειδική κατηγορία ανάπτυξης. Οι ολοκληρωμένες αυτές παρεμβάσεις αποτελέσαν βασικό στρατηγικό στόχο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2000-2006.

Η διπλωματική εργασία με τίτλο : «ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ”», έχει ως στόχο Να εξετάσει και να αναλύσει τις αστικές πολιτικές και την εφαρμογή τους, όπως επίσης και τις επιπτώσεις σε σχέση με τους αναπτυξιακούς στόχους και τις Ευρωπαϊκές πολιτικές. Η παρούσα μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία έχει εκπονηθεί στα πλαίσια του μεταπτυχιακού τμήματος Περιφερειακής οικονομικής Ανάπτυξης του Πάντειου Πανεπιστημίου . Αντικείμενα της εργασίας είναι οι αστικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης , η εφαρμογή των πολιτικών αυτών στη χώρα μας και κυρίως οι νέες αστικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται οι Θεωρίες Ανάπτυξης του χώρου. Γίνεται μία πολύ σύντομη αναφορά κυρίως για τα πρότυπα πολιτικής και ολοκληρωμένης ενδογενούς ανάπτυξης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται οι σημαντικότερες πολιτικές αστικής ανάπτυξης με σημαντικότερη την θεωρία του αστικού κύκλου που αποτελεί σήμερα την πλέον αποδεκτή θεωρία.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται οι σημαντικότερες Ευρωπαϊκές πολιτικές, για τα αστικά κέντρα. Τα χαρακτηριστικά των ευρωπαϊκών πόλεων, η έρευνα Urban Audit, το σχέδιο της αειφόρου αστικής ανάπτυξης, το Σχέδιο ανάπτυξης του Κοινοτικού χώρου και οι Κοινοτικές Πρωτοβουλία Urban. Τέλος γίνεται σύντομη αναφορά στις αστικές πολιτικές της ΕΕ, για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007- 2013.

Στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται η αστική ανάπτυξη στην Ελλάδα. Τα χαρακτηριστικά των αστικών κέντρων στη χώρα μας , η στρατηγική της ανάπτυξης μέσα από τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στις αστικές περιοχές και τα πρότυπα της νέας στρατηγικής, η ιεράρχηση των αστικών κέντρων, οι αστικές πολιτικές για τα μητροπολιτικά κέντρα και τέλος η αστικές πολιτικές των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται οι πολιτικές αστικής Ανάπτυξης στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας και των αστικών κέντρων, δίνονται τα στοιχεία του σημαντικότερου αναπτυξιακού εργαλείου της τρέχουσας περιόδου που είναι το ΠΕΠ, παρουσιάζονται αναλυτικά και συνοπτικά οι 6 ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις σε ζώνες μικροκλίμακας, αναλύονται οι επιπτώσεις τους, γίνεται αναφορά στους στόχους και τη θέση της Περιφέρειας στη νέα προγραμματική περίοδο, στο ΕΣΠΑ και στις πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης της νέας περιόδου και γίνεται μια μικρή αναφορά στο νέο πλαίσιο για τις Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), Τέλος η εργασία κλείνει με τα συμπεράσματα και αναφορές σε σχέση με τη θέση και την προοπτική των αστικών κέντρων στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Η τριμελής επιτροπή για τη συγκεκριμένη εργασία συγκροτείται από τους κ.κ. Α. Παπαδασκαλόπουλο, καθηγητή Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ο. Παπαδάκη καθηγήτρια Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ε.. Χριστοφάκη Λέκτορα του Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Η συλλογή των δεδομένων και η συγγραφή της εργασίας πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις οδηγίες του επιβλέποντα καθηγητή Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου κ Α. Παπαδασκαλόπουλο. Σημαντική ήταν και η βοήθεια του κ.

Μανόλη Χριστοφάκη, Λέκτορα του ιδίου τμήματος τούς οποίους και ευχαριστώ ιδιαίτερα για την πολύτιμη συμβολή τους.

Η συγγραφή της εργασίας βασίστηκε κυρίως στη μελέτη της εκτεταμένης βιβλιογραφίας που υπάρχει για το συγκεκριμένο θέμα και αποτελείται από θεωρητικά συγγράμματα, επιχειρησιακά προγράμματα, διάφορες μελέτες ινστιτούτων και μεμονωμένων ερευνητών, διάφορες μελέτες και έγγραφα τόσο της Ε.Ε. όσο και των οργάνων της Ελληνικής διοίκησης καθώς επίσης και επίσημων ιστοτόπων στο διαδίκτυο. Πραγματοποιήθηκαν επίσης συναντήσεις με αρμόδια στελέχη των Υπουργείων και τις Περιφέρειας όπως επίσης και η συμμετοχή σε ημερίδες και εκδηλώσεις σχετικές με το θέμα της Εργασίας που έγιναν κατά τη διάρκεια συνταξή της.

Φυσικά, έγιναν και οι συζητήσεις και επαφές με στελέχη των δημοσίων υπηρεσιών των αρμοδίων υπουργείων , τους οποίους ευχαριστώ πολύ γαι τη συνδρομή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

1.1 Χωρικά πρότυπα.

Ο βασικοί παράγοντες που διαμορφώνουν μέσα από τη συνύπαρξή τους την εκάστοτε ισχύουσα χωρική κατάσταση είναι :

- ο διοικητικός
- ο φυσικός
- ο ιστορικός και
- ο οικονομικός¹.

Οι παράγοντες αυτοί πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στη διαμόρφωση στρατηγικών. Ο διοικητικός παράγοντας επηρεάζεται από το φυσικό (γεωγραφικά στοιχεία), ο ιστορικός παράγοντας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο κοινωνικό και παραγωγικό ιστό και επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη του οικονομικού παράγοντα.

Τα βασικά διεθνή πρότυπα ανάπτυξης του χώρου είναι :

Το πρότυπο της πολιτικής ανάπτυξης (εκ των άνω)

Το πρότυπο της ολοκληρωμένης – ενδογενούς (από τη βάση) ανάπτυξης.

1.1.1 Το πρότυπο της Πολιτικής Ανάπτυξης

Η θεωρία των πόλων ανάπτυξης αποτελεί τη βάση στην οποία στηρίζεται η στρατηγική της πολιτικής ανάπτυξης.

Σύμφωνα με τη θεωρία δημιουργείται συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων σε κατάλληλα και επιλεγμένα χωρικά σημεία τα οποία αποτελούν τους πόλους ανάπτυξης με κύριο στόχο τη διάχυση της αναπτυξιακής διαδικασίας στην περιφέρεια που τα περιβάλλει.

Η θεωρία αυτή βρήκε εφαρμογή κυρίως με τη δημιουργία βιομηχανικών συμπλεγμάτων (industrial complexes), Βασική επιλογή αποτέλεσε μέσω της κατάλληλης επιλογής του χώρου η δημιουργία συνθηκών εγκατάστασης (υποδομές, κίνητρα) βιομηχανικών συμπλεγμάτων με τη παράλληλη δημιουργία κοινωνικών υποδομών (σχολεία, νοσοκομεία κ.λ.π.). Οι δραστηριότητες και οι θετικές επιπτώσεις του πόλου διαχέονται προς τη Περιφέρεια.

.Μέσα από αυτή τη διεργασία όπου τα θετικά αποτελέσματα του πόλου διαχέονται στη Περιφέρεια υπάρχει συμπληρωματικότητα και κοινός τόπος λειτουργίας με τη δημιουργία οικονομικών αστικής συγκέντρωσης,

Στη περίπτωση που οι ροές από τον πόλο προς τη Περιφέρεια παρουσιάζουν προβλήματα, τότε δημιουργούνται προβλήματα υποβάθμισης και συρρίκνωση της.

.Για τις επιδράσεις του πόλου ανάπτυξης στην περιφέρεια οι πιο γνωστές διακρίσεις είναι του Myrdal (1957) σε «spread effects» και «backwash effects» και του Perroux (1955) σε «effects d'entrainment» και «effects de stoppage».

Γενικά στις θετικές επιδράσεις της πολιτικής ανάπτυξης καταγράφονται οι νέες θέσεις απασχόλησης και η ανάπτυξη και των τριών τομέων (πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς) της οικονομικής ανάπτυξης ενώ στις αρνητικές η συγκέντρωση κεφαλαίων, πληθυσμού και δραστηριοτήτων στον πόλο και η αδυναμία διάχυσης όλων αυτών των αναπτυξιακών παραγόντων στην περιφέρεια.

Επιπλέον η συσσώρευση του πληθυσμού και δραστηριοτήτων δημιουργεί στο πόλο προβλήματα περιβαλλοντικής υπόβ άθμισης (ρύπανση, κυκλοφοριακό, οικιστικό) και κοινωνικού αποκλεισμού και ποιότητας ζωής (μετανάστευση, εγκληματικότητα, ψυχικές ασθένειες), προβλήματα που επηρεάζουν τις παραμέτρους της οικονομικής ανάπτυξης.

¹ Λουκάκης, Π. Σημειώσεις Χωροταξίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

1.1.2 Οι βασικές μορφές πολικών συγκεντρώσεων είναι:

- **Η μητροπολιτική περιφέρεια**, με έναν κύριο πόλο ανάπτυξης και πολλά αστικά κέντρα / δορυφόρους, η δραστηριότητα των οποίων υπαγορεύεται από τον κεντρικό πόλο και διακρίνονται είτε σε πόλεις-υποδοχείς της λειτουργίας παραρτημάτων βιομηχανίας, είτε σε πόλεις-λιμένες κλπ. Ο αγροτικός πληθυσμός που βρίσκεται ανάμεσα στον πόλο και στις πόλεις / δορυφόρους μειώνεται και απορροφάται σταδιακά.
- **Οι άξονες ανάπτυξης**, με αναπτυγμένο και δυναμικό μεταφορικό δίκτυο και γειτονικά κέντρα ή πόλους ανάπτυξης που συνδέονται και επικοινωνούν μέσω αυτού. Οι άξονες μπορεί να διασχίζουν ένα πόλο ή να συνδέουν δύο πόλους ανάπτυξης. Όπως η Π.Α.Θ.Ε.(Πάτρα -Αθήνα – Θεσσαλονίκη)τ, ο βιομηχανικός άξονας Βόρεια Ιταλία – Γερμανία – Ολλανδία – Νοτιοανατολική Αγγλία και ο άξονας Τεχνοπόλεων Βαρκελώνη – Μονπελιέ – Σόφια Αντίπολις – Μιλάνο.
- **Τα κέντρα ανάπτυξης**, με πληθυσμιακό μέγεθος περίπου 30.000 κατοίκων και με το χαρακτηριστικό της άσκησης ενδοπεριφερειακών επιδράσεων, σε αντίθεση με
- **τους πόλους ανάπτυξης**, που επιδρούν διαπεριφερειακά, ασκώντας επιρροή ακόμα και στις γειτονικές περιφέρειες. Οι πόλοι ανάπτυξης διακρίνονται σε φυσικούς πόλους και σε αυτούς με επίκτητα χαρακτηριστικά. Λόγω του περιορισμένου αριθμού των φυσικών πόλων, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στη δημιουργία πόλων με επίκτητα χαρακτηριστικά (υποδομές, ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, διοικητικές υπηρεσίες, μεταφορά, υγεία, αναψυχή κλπ)

Οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία πόλων ανάπτυξης είναι κυρίως το επαρκές πληθυσμιακό μέγεθος (200.000 κάτοικοι ή για την περίπτωση της Ελλάδας 100.000), οι υποδομές (δευτερογενής και τριτογενής τομέας), οι εξωτερικές οικονομίες και η προωθητική βιομηχανία.

Οι πόλοι ανάπτυξης μπορούν να εμφανίζονται και με τη μορφή των παράλιων πόλων, που μπορεί να είναι ταυτόχρονα αστικό-βιομηχανικά συγκροτήματα εξοπλισμένα με υψηλού επιπέδου λιμενικές εγκαταστάσεις². Μία ειδική κατηγορία παράλιων πόλων είναι οι Ναυτιλιακές Βιομηχανικές Περιοχές.

1.1.3. Ολοκληρωμένη–Ενδογενής Ανάπτυξη

Το πρότυπο της Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης, έρχεται να εφαρμοσθεί όταν δεν υπάρχει ένας πόλος ανάπτυξης ή η πολιτική περιφέρεια δεν λειτουργεί στη περίπτωση που δέχεται μόνο αρνητικές επιδράσεις και δεν υπάρχει αμφίδρομη ροή πόλου –Περιφέρειας για τη διάχυση της ανάπτυξης

Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη στοχεύει στην προώθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων που αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα της περιφέρειας και στην αξιοποίηση όλων των πόρων της. Με την ολοκληρωμένη Ανάπτυξη επιδιώκουμε και τη οικονομική μεγέθυνση αλλά και την ανάπτυξη μέσα από την ενεργοποίηση των τοπικών δυνάμεων, Για να έχει όμως αποτέλεσμα η ολοκληρωμένη Ανάπτυξη απαιτείται η ύπαρξη υποδομών και κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Για το λόγο αυτό η εφαρμογή του προτύπου σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες ίσως να δημιουργεί προβλήματα³ αν δεν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις (ενσωμάτωση

² Παπαδασκαλόπουλος, Α., *Συγκεντρώσεις Παραγωγικών Δραστηριοτήτων και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις*, Πάντειον, 1994

³ Konsolas, N., Sidiropoulos E., Papadaskalopoulos, A., *Regional Analysis and Local Planning in Local Development*, Konsolas N. (ed) Athens, RDI., 1990

τεχνολογίας από τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, αποτελεσματική οργάνωσή τους, δίκτυα υποδομών και αστικών κέντρων, κατάρτιση και εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού και επαρκές μορφωτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού).

Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη προωθεί την ενδογενή ανάπτυξη, μέσα από τη συμμετοχή και ενεργοποίηση, των τοπικών συντελεστών και την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και χαρακτηριστικών που συνθέτουν τη χωρική μονάδα.

Έρχεται να αξιοποιήσει το πλεονέκτημα του τοπικού πληθυσμού να γνωρίζει καλύτερα από τη κεντρική διοίκηση α προβλήματα του τόπου του και η διάθεση του για συμμετοχή στη κατεύθυνση αξιοποίησης των οικονομικών δυνατοτήτων της περιοχής του.

Όταν παρατηρείται το φαινόμενο της συσσώρευσης πλούτου και πληθυσμού στο πόλο χωρίς να υπάρχουν αποτελέσματα θετικά για τις οικονομικές προοπτικές, τότε έρχεται ως λύση η δημιουργία μιας ισχυρής και δυναμικής Περιφέρειας που αναλαμβάνει να εξισορροπήσει τις ανισότητες. Στη μέχρι σήμερα εμπειρία έχουν εφαρμοσθεί τόσο το πρότυπο της πολιτικής όσο και της ολοκληρωμένης Ανάπτυξης.

Τα δύο πρότυπα εφαρμόζονται παράλληλα και σε διάφορους συνδυασμούς. Η διεθνής πρακτική έχει αποδείξει ότι ο συνδυασμός των δύο προτύπων, πέρα από την εξάλειψη των αρνητικών επιδράσεων της πολιτικής ανάπτυξης, δημιουργεί και επιπλέον πλεονεκτήματα και η ταυτόχρονη και παράλληλη ενεργοποίησή τους αποτελεί ένα ευέλικτο εργαλείο που μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα και απρόβλεπτες καταστάσεις ή ακόμα – ακόμα να λειτουργήσει προληπτικά.

Γενικά ανάλογα σε περιόδους βεβαιότητας και οικονομικής ανόδου είναι κατάλληλο το πολιτικό, ενώ σε περιόδους κρίσης και ρευστότητας το πρότυπο της ολοκληρωμένης ανάπτυξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1. Το άριστο μέγεθος των πόλεων.

Το μέγεθος αποτελεί καθοριστικό παράγον ανάπτυξης των πόλεων (Richardson, 1972). Για παράδειγμα, απαιτείται ένα κρίσιμο πληθυσμιακό μέγεθος πόλης, δηλαδή ένα ελάχιστο όριο, το οποίο είναι ικανό να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις λειτουργίας ενός πολιτικού αεροδρομίου, ενός πανεπιστημίου, ενός νοσοκομείου, ενός γηπέδου κ.λπ.

Η αύξηση του πληθυσμού αντανακλά μέσω των αυξημένων καταναλωτικών αναγκών για αγαθά και υπηρεσίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και στην αύξηση της οικονομικής ευημερίας μιας πόλης. Όμως, με τη συνεχή πληθυσμιακή μεγέθυνση μιας πόλης δεν σημαίνει ότι θα συνεχίζεται επ' άπειρον και η βελτίωση της αποδοτικότητάς της. Από ένα σημείο και πέρα οι συνολικές οικονομίες αρχίζουν να φθίνουν και γίνονται αρνητικές, εξαιτίας της υπερσυγκέντρωσης και της συμφόρησης που αυτή προκαλεί. Η υπερβολική συγκέντρωση οδηγεί σε συμφόρηση και αυξάνει το λειτουργικό κόστος της πόλης (ιδιωτικό και κοινωνικό). Η μόλυνση του περιβάλλοντος, η μεγάλη αύξηση των αξιών αστικής γης, η έλλειψη χώρων για την επέκταση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων ή την εγκατάσταση νέων, καθώς και η ανεπάρκεια χώρων αναψυχής και πρασίνου, η κυκλοφοριακή συμφόρηση και η αύξηση του χρόνου και του κόστους των μετακινήσεων, των απαιτούμενων επενδύσεων σε υποδομές μεταφορών, υγείας, εκπαίδευσης, κατοικίας κ.λπ. Έτσι δημιουργείται το κόστος συμφόρησης των αστικών κέντρων, που η τιμή του εξαρτάται από το πληθυσμιακό μέγεθος (Κόνσολας, 1997).

Στην πράξη, το άριστο μέγεθος της πόλης δεν διαμορφώνεται από κάποια φυσική τάση, αφού ο μηχανισμός της αγοράς αποτυγχάνει να δημιουργήσει συνθήκες ισορροπίας (Κόνσολας 1997, McCann 2002). Έτσι, καθώς η πόλη επεκτείνεται ξεπερνάει κάποια στιγμή το άριστο μέγεθός της, εξαιτίας της έλλειψης αυτόματων μηχανισμών ρύθμισης. Συνεπώς, το πραγματικό μέγεθος της πόλης είναι συστηματικά μεγαλύτερο από το άριστο. Αυτά τα προβλήματα με τη

σειρά τους έχουν αποτέλεσμα τη μετανάστευση ατόμων και δραστηριοτήτων και την αστική εγκατάλειψη, την πίεση για αλλαγές χρήσεων γης, την περιβαλλοντική υποβάθμιση περιοχών, την ανεργία, την απαξίωση κοινωνικών υποδομών, την εγκληματικότητα, τη γκετοποίηση κ.ά. Για τους λόγους αυτούς απαιτείται πρωταρχικά η συστηματική μελέτη της εξέλιξης και της ανάπτυξης των πόλεων, η διερεύνηση και η ολοκληρωμένη διαχείριση των φάσεων του αστικού κύκλου, κυρίως στα μεγάλα αστικά και μητροπολιτικά κέντρα και τελικά η διαμόρφωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής αστικής ανάπτυξης.

Σε σχέση με το μέγεθος οι Kunzmann & Wegener⁴ κατατάσσουν του οικισμούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε κατηγορίες, από τις οποίες τέσσερις (4) προβάλλονται ως πιο σημαντικές: Παγκόσμιες μητροπόλεις (Global metropolis), Αστικές συγκεντρώσεις ευρωπαϊκής σημασίας, Ευρωπαϊκές μητροπόλεις (Eurometropolis) και Πόλεις ευρωπαϊκής σημασίας (Cities of European importance).

2.2. Θεωρίες αστικής ανάπτυξης

Η πόλη, όπως και η περιφέρεια, είναι μία δυναμική γεωγραφική ενότητα, ένας ζωντανός οργανισμός, που κυριαρχείται από ροές και σχέσεις στο εσωτερικό της, οι οποίες δεν παραμένουν ποτέ σταθερές, ενώ παράλληλα αντιδρά σε μεταβολές που λαμβάνουν χώρα εκτός των ορίων της. Επιπλέον, οι όποιες ανακατατάξεις στον αστικό χώρο δεν επηρεάζουν μόνο την εξέλιξη και ανάπτυξη της ίδιας της πόλης, αλλά και της ευρύτερης ζώνης επιρροής της. Ανάλογα δε με την ένταση των μεταβολών αυτών, οι επιδράσεις μπορεί να επεκταθούν σε ένα μεγάλο μέρος ή ακόμα και στο σύνολο του ιεραρχικού συστήματος χωρικών ενότητων του οποίου το αστικό κέντρο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι. Για την αστική ανάπτυξη έχει αναπτυχθεί μια σειρά θεωριών. Τα χαρακτηριστικά των περισσότερων από αυτές αναλύονται παρακάτω

2.2.1. Η Θεωρία των Ομόκεντρων Ζωνών

Η θεωρία των ομόκεντρων ζωνών βασίζεται στη μελέτη της διάρθρωσης της πόλης μέσα από τις κοινωνικές συναθροίσεις του ανθρώπου στον αστικό χώρο. Σύμφωνα με τη θεωρία, η πόλη είναι ένα οικοσύστημα που ρυθμίζεται και αναπτύσσεται μέσα από πέντε επάλληλες διαδικασίες: τη συγκέντρωση, την κεντρικότητα, την εξειδίκευση, την εισβολή και τη διαδοχή (Park et al, 1925). Ως βασικός εκφραστής της σχολής αυτής ο Burgess (1925), θεώρησε ότι οι διαδικασίες αυτές ωθούν στο σχηματισμό ζωνών στον αστικό χώρο σε σχήμα ομόκεντρων ζωνών, όπου το κέντρο είναι το Κύριο Εμπορικό και Διοικητικό Κέντρο της πόλης, κάνοντας τη βασική υπόθεση της μονοπυρηνικής πόλης. Στο κέντρο της πόλης συγκεντρώνονται το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων. Στη δεύτερη ζώνη, που περιβάλλει το κέντρο, οικιστική χρήση χαμηλών εισοδημάτων κυρίως μεταναστών. Στη τρίτη ζώνη έχουμε κατοικία μέσων και υψηλών εισοδημάτων. Στην τέταρτη ζώνη κατοικία με ιδιαίτερα υψηλής ποιότητας συνθήκες διαβίωσης για ομάδες υψηλών εισοδημάτων. Στη πέμπτη εξωτερική ζώνη εμφανίζονται περιοχές κατοικίας και αναψυχής ατόμων που εργάζονται κυρίως στο κέντρο της συγκεκριμένης πόλης (Σιδηρόπουλος, 1994).

Επειδή η θεωρία αυτή δεν λαμβάνει υπόψη γεωγραφικούς παράγοντες όπως τη φύση του εδάφους η οποία δεν επιτρέπει πάντα η κυκλική επέκταση των ζωνών ή την επίδραση της αστικής δομής στην ανάπτυξη των δικτύων μεταφορών, αναπτύχθηκε η θεωρία των τομέων για να καλύψει τις αδυναμίες αυτές.

⁴ Kunzmann, K. & Wegener, M.. (1991) *The pattern of urbanisation in Western Europe*, Ekistics, τ. 58 (350/351) σελ. 281-291

2.2.2 Η Θεωρία των Τομέων

Η θεωρία των Τομέων αναπτύχθηκε από τον Hoyt (1939), στη βάση ότι το μεταφορικό δίκτυο μέσα σε μία πόλη δεν διασχίζει όλες τις περιοχές ομοιόμορφα προσφέροντας την ίδια ευκολία πρόσβασης στο κέντρο, όπως στη θεωρία των ομόκεντρων κύκλων, αλλά τείνει να ευνοεί περισσότερο κάποιες περιοχές από κάποιες άλλες. Συνεπώς, η ανάπτυξη ακολουθεί τη διάθρωση του δικτύου μεταφορών (Σιδηρόπουλος, 1994). Είναι γεγονός ότι, η ανάπτυξη εμφανίζεται κατά μήκος των δρόμων ταχείας κυκλοφορίας και επεκτείνεται προς τις εξωτερικές ζώνες της πόλης εξαιτίας της εύκολης προσπέλασης από το κέντρο. Αποτέλεσμα αυτών είναι η δομή της πόλης να χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη τομέων, που δημιουργήθηκαν βάσει της κατανομής των δικτύων μεταφορών στον αστικό χώρο

2.2.3. Η Θεωρία των Πολλαπλών Πυρήνων

Σε συνέχεια των δύο προηγούμενων προσεγγίσεων, η Θεωρία των Πολλαπλών Πυρήνων, που αναπτύχθηκε από τους Harris και LuAnn (1945), εισάγει παράγοντες όπως η ανάγκη ορισμένων δραστηριοτήτων για εξειδικευμένες λειτουργίες, η ασυμβατότητα κάποιων χρήσεων γης και οι οικονομίες συγκέντρωσης για να καταλήξει στο σχηματισμό πολλαπλών πυρήνων στον αστικό χώρο. Ειδικότερα (Σιδηρόπουλος, 1994), κάποιες δραστηριότητες απαιτούν συγκεκριμένες διευκολύνσεις για να λειτουργήσουν (π.χ. πρέπει να είναι κοντά σε δημόσιες υπηρεσίες ή πάνω σε δρόμο ταχείας κυκλοφορίας ή κοντά σε λιμάνι). Ορισμένοι πάλι βρίσκουν το κόστος απόκτησης ή ενοικίασης της γης απαγορευτικό σε συγκεκριμένες περιοχές. Επίσης, κάποιες επιχειρηματικές μονάδες εγκαθίστανται σε περιοχές όπου είναι συγκεντρωμένες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου (μεταφορικές εταιρείες), ενώ άλλες διαφορετικών κλάδων ομαδοποιούνται εξαιτίας του κέρδους (πιστωτικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, χρηματοπιστηριακές εταιρείες κ.ά.). Τέλος, ορισμένες δραστηριότητες δεν μπορούν να συμβιώσουν με κάποιες άλλες (π.χ. τουριστικές ζώνες, με ρυπαίνουσες βιομηχανίες). Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η χωροταξική οργάνωση της πόλης σε πυρήνες με την εμφάνιση κάποιων απ' αυτούς αρκετά νωρίς, μαζί σχεδόν με τη γέννηση του αστικού κέντρου και τη σταδιακή οργάνωση κάποιων άλλων παράλληλα με την εξέλιξη της πόλης. Οι παραπάνω θεωρίες αν και εξηγούν μερικώς τις δυνατότητες ανάπτυξης και λειτουργίας των αστικών δομών δεν δίνουν την δυνατότητα της ολοκληρωμένης προσέγγισης που θα αναδείξει μία πλήρη και ολοκληρωμένη στρατηγική αστικής Ανάπτυξης. Οι θεωρίες αυτές παραμένουν κυρίως στο στάδιο εντοπισμού και ανάδειξης των θεμάτων. Για το λόγο αυτό αναπτύχθηκαν νεώτερες θεωρητικές προσεγγίσεις που προσπαθούν να ερμηνεύσουν τη δυναμική των πόλεων σε μία προσπάθεια σύνδεσης της εξελικτικής τους πορείας με ανάλογες πολιτικές και παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης.

2.2.4. Τα στάδια ανάπτυξης των πόλεων – Η Θεωρία του Αστικού Κύκλου

Η σημαντικότερη θεωρία που ερμηνεύει το φαινόμενο της διαχρονικής εξέλιξης των πόλεων και συνδέει την αστική με την περιφερειακή ανάπτυξη, είναι η Θεωρία του Αστικού Κύκλου. Η θεωρία αυτή είναι αποτέλεσμα του έντονου προβληματισμού που αναπτύχθηκε στο τέλος της δεκαετίας του 1970, προκειμένου να ερμηνευθούν οι σημαντικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης της εποχής εκείνης στην ανάπτυξη κυρίως των μεγάλων αστικοβιομηχανικών συγκροτημάτων του δυτικού κόσμου.

Έτσι, σύμφωνα με την κυρίαρχη θεωρία της εποχής, τη Θεωρία του Αστικού Κύκλου (Klaassen et al, 1981), η ανάπτυξη των πόλεων (και κυρίως των μεγαλουπόλεων) περνάει διαχρονικά μέσα από διαδοχικές φάσεις, η κάθε μία εκ των οποίων δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την επόμενη.

Ειδικότερα, η Θεωρία του Αστικού Κύκλου διακρίνει τέσσερις φάσεις, από τις οποίες διέρχεται ένα αστικό κέντρο κατά τη διαδικασία της ανάπτυξής του. Οι φάσεις αυτές περιγράφονται ως εξής (Κοκκώσης 1994, Konsolas et al 2002, Παπαδασκαλόπουλος και Χριστοφάκης 2002).

Πίνακας
Τα χαρακτηριστικά και οι επιπτώσεις των φάσεων του Αστικού Κύκλου

ΦΑΣΕΙΣ		ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ – ΑΝΑΓΚΕΣ
Φ Α Σ Η I	Αστικοποίηση	Μεγάλες συγκεντρώσεις πληθυσμού και δραστηριοτήτων στην πόλη	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία κόστους συμφόρησης • Ένταση αρνητικών εξωτερικών οικονομιών • Προβλήματα ρύπανσης και μίξης χρήσεων γης • Αύξηση χρόνου και κόστους μεταφοράς • Ανεπάρκεια χώρων για επεκτάσεις δραστηριοτήτων
Φ Α Σ Η II	Προαστειοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Μετακίνηση νοικοκυριών μέσω των και υψηλών εισοδημάτων σε προάστια με καλύτερες συνθήκες διαβίωσης ◆ Μετακίνηση επιχειρήσεων ελεύθερης εγκατάστασης σε προάστια, κυρίως κατά μήκος των μεγάλων οδικών αρτηριών 	<ul style="list-style-type: none"> • Ένταση των μετακινήσεων και των αρνητικών εξωτερικών οικονομιών • Επέκταση των προβλημάτων του κέντρου και στα προάστια • Νέα περιβαλλοντικά προβλήματα
Φ Α Σ Η III	IIIα Αποαστικοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Εγκατάλειψη του κέντρου από τους κατοίκους του ◆ Απομάκρυνση δραστηριοτήτων του τριτογενή κυρίως τομέα από το κέντρο 	<ul style="list-style-type: none"> • Κατάληψη περιοχών του κέντρου της πόλης από οχλούσες, ημιπαράνομες ή παράνομες δραστηριότητες • Δημιουργία διαφόρων μορφών γκέτο • Προβλήματα ασφάλειας στο κέντρο της πόλης
	IIIβ Ανάπτυξη νέων οικισμών	Μετακίνηση νοικοκυριών υψηλών εισοδημάτων από τα υποβαθμιζόμενα προάστια σε νέους οικισμούς με καλύτερες συνθήκες κατοικίας και ποιότητας ζωής γενικότερα	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία νέων οικισμών • Προβλήματα Χωροταξικής Οργάνωσης • Νέες απαιτήσεις σε υποδομές (μεταφορές, ενέργεια, υδροδότηση, αποχέτευση κ.ά.) • Κατάληψη αγροτικής γης • Νέα περιβαλλοντικά προβλήματα
Φ Α Σ Η IV	Επαναστικοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Επάνοδος νοικοκυριών από τους νέους οικισμούς ή τα προάστια στο κέντρο ◆ Προσέλκυση σε κεντρικές περιοχές της πόλης νέων δραστηριοτήτων του τριτογενή τομέα (δραστηριότητες σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας και αναψυχής, όπως π.χ. πολυχώροι εστίασης, τέχνης και πολιτισμού, νέων τεχνολογιών, διάφορα θεματικά πάρκα κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπλαση και εξυγίανση υποβαθμισμένων περιοχών του κέντρου • Πολεοδομικές παρεμβάσεις

Πηγή: Konsolas et al 2002, Παπαδασκαλόπουλος και Χριστοφάκης 2002

Η Θεωρία του Αστικού Κύκλου είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ορθολογική και ολοκληρωμένη διερεύνηση της υπάρχουσας κατάστασης και εξέλιξης των πόλεων, καθώς και τη χάραξη μιας αποτελεσματικής πολιτικής αστικής ανάπτυξης. Η συστηματική μελέτη του αστικού κύκλου και κατ' επέκταση η γνώση των προοπτικών της πόλης, είναι κρίσιμες παράμετροι για την πρόληψη των επιπτώσεων που επιφέρει σε κάποιες αστικές χωρικές ενότητες η αλληλουχία των φάσεων. Επίσης, η σύνδεση του αστικού κύκλου με την κατάσταση και τις τάσεις εξέλιξης του αγροτικού χώρου θέτει τις βάσεις για μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της ισορροπίας πόλεων - υπαίθρου στο πλαίσιο μιας συνεκτικής πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης.

Γενικά η θεωρία αυτή αναφέρεται κυρίως σε μεγάλο μέγεθος πόλεις, με βιομηχανική παράδοση και όχι σε όλα ανεξαιρέτως τα αστικά κέντρα.

Στην Ελλάδα, οι φάσεις του Αστικού Κύκλου έχουν επηρεάσει σημαντικά την ανάπτυξη των δύο Μητροπολιτικών Κέντρων, της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, καθώς και άλλων μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας (Παπαδασκαλόπουλος και Χριστοφάκης, 2002). Στο πλαίσιο του σχεδιασμού της ανάπτυξης των ελληνικών αστικών κέντρων, απαιτείται η διαμόρφωση ειδικών δράσεων για την ορθολογική διαχείριση του Αστικού Κύκλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- Η ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

3.1. Τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων Ευρωπαϊκών πόλεων

Η Ε.Ε. χαρακτηρίζεται από ένα υψηλό επίπεδο αστικοποίησης και από την ύπαρξη ισχυρών περιφερειών. Ωστόσο, μόνο το 1/3 περίπου του πληθυσμού της ζει σε μεγάλες μητροπολιτικές περιοχές.

Σε αντίθεση με άλλες περιοχές του κόσμου, τα οικιστικά πρότυπα στην Ε.Ε. χαρακτηρίζονται από τις σχετικά πυκνοκατοικημένες αγροτικές περιοχές καθώς περίπου το υπόλοιπο 1/3 του πληθυσμού της Ε.Ε. ζει σε πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους, εκτός των μεγάλων αστικών συγκεντρώσεων. Η ιστορία της Ευρώπης παρουσιάζει αποκεντρωμένη εικόνα που ευνόησε την ανάδυση ενός ισχυρού πολυκεντρικού αστικού συστήματος (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000).

Χαρακτηριστικό των Ευρωπαϊκών αστικών κέντρων αποτελεί η έλλειψη ισορροπίας στη χρήση του χώρου. Το 80% των πολιτών της Ένωσης ζει στις πόλεις ενώ το 80% του εδάφους αποτελείται από αγροτικές περιοχές. Η καρδιά της Ευρώπης, που οριοθετείται από τις μητροπόλεις του Λονδίνου, του Παρισιού, του Μιλάνου, του Μονάχου και του Αμβούργου, αντιπροσωπεύει μόνο το 20% του εμβαδού και το 40% του πληθυσμού της Κοινότητας, αλλά συμμετέχει στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού ΑΕγχΠ σε ύψος 50%. Επίσης, παρόλο που οι διαφορές οικονομικών επιδόσεων μεταξύ των «πλουσίων» και των «φτωχών» περιφερειών παρουσιάζουν ελαφρά μείωση, οι περιφερειακές ανισότητες εμφανίζουν άνοδο στο εσωτερικό των περισσότερων κρατών. Στο τέλος του 1998, το ποσοστό της ανεργίας αντιστοιχούσε στο 10% περίπου του ενεργού πληθυσμού (οι μισοί ήταν μακροχρόνιοι άνεργοι και άνω του 20% νέοι), με σημαντικές διακυμάνσεις ανάλογα με τις περιφέρειες και τα κράτη μέλη.

Σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο η ΕΕ-15 με 80% παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό κατοίκων πόλεων, έναντι 77% στην Ιαπωνία, 76% στις Ηνωμένες Πολιτείες, 67% στην

Ανατολική και κεντρική Ευρώπη και 35% στον υπό Ανάπτυξη κόσμο. Ο ρυθμός αστικοποίησης είναι πιο αργός στο Βορρά που ήδη ήταν έντονα αστικοποιημένος από το 1960 και ταχύτερος στο Νότο και στην Ιρλανδία. Η Ελλάδα (64%), η Ιταλία (69%) και η Ισπανία (79%) παρουσίασαν τη δεκαετία του 90 ποσοστό αστικοποίησης που βρίσκεται πολύ κοντά στο κοινοτικό μέσο όρο.

Χαρακτηριστικό της τεράστιας πολυμορφίας που παρουσιάζουν οι αστικές περιοχές της Ευρώπης είναι η πληθυσμιακή εγκατάσταση των πολιτών στα αστικά κέντρα.

Ενώ το 20% περίπου του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε μεγάλα αστικά κέντρα με πληθυσμό άνω των 250.000 κατοίκων, ένα άλλο 20% του πληθυσμού της ζει σε πόλεις μεσαίου μεγέθους με 50.000 έως 250.000 κατοίκους και το 40% ζει σε μικρότερες πόλεις με 10.000 έως 50.000 κατοίκους.

Σημαντικές διαφορές ως προς την οικονομική δομή και τις λειτουργίες, την κοινωνική σύνθεση, το μέγεθος του πληθυσμού και τη δημογραφική διάρθρωση και τη γεωγραφική θέση, διαμορφώνουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι αστικές περιοχές. Οι εθνικές διαφορές ως προς τις παραδόσεις και τον πολιτισμό, τις οικονομικές επιδόσεις, το νομικό και θεσμικό πλαίσιο και την πολιτική του δημόσιου τομέα, έχουν σημαντική επίπτωση στις μικρές και μεγάλες πόλεις.

Διαπιστώνουμε ότι δεν υπάρχει ένα ενιαίο μοντέλο ευρωπαϊκής πόλης.

Η διεύρυνση της ΕΕ έχει σαν αποτέλεσμα την ένταξη περισσότερων μικρών και μεγάλων πόλεων, η ανάπτυξη των οποίων κατά τις τελευταίες δεκαετίες διέπτετο από διαφορετικές δυναμικές. Αστικές περιοχές στις οποίες κυριαρχούν συγκροτήματα βιομηχανικών μονάδων, αντιμετωπίζουν προβλήματα γήρανσης, ανεπάρκειας ενεργειακών πόρων, περιβαλλοντική υποβάθμιση, άναρχη αστική δόμηση και ανεπαρκείς αστικές υπηρεσίες, σε συνδυασμό με ανεπάρκειες των πολεοδομικών συστημάτων. Παρά την πολυμορφία τους, οι μικρές και μεγάλες πόλεις της Ευρώπης αντιμετωπίζουν την ίδια κοινή πρόκληση: να αυξήσουν την οικονομική ευημερία και ανταγωνιστικότητά τους και να μειώσουν την ανεργία και τον κοινωνικό αποκλεισμό, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να προστατεύσουν και να βελτιώσουν τον αστικό τους χώρο. Αυτή είναι και η πρόκληση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, την οποία ορισμένες πόλεις αντιμετωπίζουν με μεγαλύτερη επιτυχία σε σχέση με ορισμένες άλλες. Οι μεγαλουπόλεις της Ευρώπης αποτελούν διεθνή επιχειρηματικά κέντρα, όπου αναπτύσσονται υψηλές τεχνολογίες και συμμετέχουν στο διεθνή ανταγωνισμό. Είναι πόλεις-κράτη με παγκόσμια πολιτιστική και οικονομική ακτινοβολία. Όμως αποτελούν συγχρόνως και χώρους με σημαντικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Το κυκλοφοριακό χάος, η φτώχεια, η εγκληματικότητα, η ρύπανση είναι σημεία αναφοράς για τις μεγάλες μητροπόλεις. Στον αντίποδα οι πόλεις μεσαίου μεγέθους με τα χαρακτηριστικά που διαθέτουν έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν από τις οικονομίες κλίμακας των πόλεων χωρίς να έχουν υπερβεί τα όρια του κοινωνικού και οικονομικού κορεσμού. Οι πόλεις μεσαίου μεγέθους στις χώρες όπου πραγματοποιείται η διαδικασία της αποκέντρωσης αποτελούν και χώρο υποδοχής νέων δημόσιων οργανισμών. Η διαδικασία αυτή της αποκέντρωσης αποτελεί και τη νέα αναπτυξιακή δυναμική σε αρκετές χώρες. Στο σημείο αυτό διασταυρώνονται ο εκσυγχρονισμός με την ευημερία και οι καινοτομίες με την παράδοση. Όμως η μεγάλη δυσκολία των μεσαίων πόλεων να προσελκύσουν οργανισμούς και επιχειρήσεις διεθνούς εμβέλειας, δεν τις επιτρέπει να έχουν εμβέλεια διεθνούς επιπέδου. Για μεγάλο χρονικό διάστημα οι μικρές και μεγάλες πόλεις και οι μητροπολιτικές περιοχές έχουν αποτελέσει βασικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, ενισχύοντας την ανάπτυξη, την καινοτομία και τις θέσεις απασχόλησης.

Αυτός ο κεντρικός ρόλος έχει συνδεθεί κατά τη διάρκεια των πρόσφατων ετών με μια επέκταση των δυνατοτήτων τους.

Όμως οι πόλεις δεν λειτούργησαν μεμονωμένα. Αποτελέσαν τους βασικούς φορείς στην περιφερειακή ανάπτυξη, και για τις γειτονικές αγροτικές περιοχές.

Η μια περιοχή αλληλεπιδρά στην άλλη και μία πόλη θα ευημερεί όταν και η ευρύτερη περιοχή θα έχει ευημερία.

Συνοψίζοντας διαπιστώνουμε ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση πάνω από 60% του πληθυσμού ζει στις αστικές περιοχές πάνω από 50.000 κάτοικους. Εκτός από τους δύο μεγάλους-πόλους του Λονδίνου και του Παρισιού, η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από μια μοναδική πολύκεντρη δομή πόλεων μεγάλου και μεσαίου μεγέθους.

Εντούτοις ο πληθυσμός είναι σχετικό κριτήριο και η βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσα στην πολιτική συνοχής δεν αναφέρεται μόνο στις μεγάλες πόλεις. Μια μικρή πόλη σε μια αραιά ενοικημένη περιοχή διαδραματίζει επίσης έναν σημαντικό ρόλο η περιφερειακή οικονομία.

3.2. Πολιτικές αστικών κέντρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι πολιτικές αστικής ανάπτυξης διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε.

Διακρίνουμε δύο κατηγορίες μεταξύ των κρατών μελών. Από τη μια πλευρά υπάρχουν οι χώρες στις οποίες διαμορφώθηκαν συστηματικά και δεσμευτικά ρυθμιστικά πλαίσια και θεσμοί που έθεσαν τους όρους στους μηχανισμούς της αγοράς για τον αστικό χώρο. Από την άλλη πλευρά στις χώρες της νότιας Ευρώπης όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία αλλά και η Ιταλία οι αστικές πολιτικές διαμορφώνονται εκ των υστέρων, αποτελούνται από αποσπασματικές ρυθμίσεις που δεν εντάσσονται σε ένα γενικότερο πλαίσιο και ανταποκρίνονται κάθε φορά στα συγκεκριμένα προβλήματα που δημιουργούνται μέσα από τους μηχανισμούς της αγοράς. Παραδείγματα τέτοιων πρακτικών είναι το φαινόμενο της παράνομης κατάτμησης της γης και οικοπεδοποίησης καθώς και η αυθαίρετη δόμηση.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές διαμόρφωσαν την ανάγκη για μια ενιαία πολιτικής με συγκεκριμένους στόχους για την αστική ανάπτυξη, με στόχο το σεβασμό της πολυμορφίας που διέπουν τη λειτουργία των αστικών κέντρων τη προώθηση πολιτικών για την ισόρροπη ανάπτυξη των μεσαίων πόλεων και την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ τους.

Οι πρώτες προσπάθειες για την εφαρμογή πολιτικών στα αστικά κέντρα εφαρμόζονται τη δεκαετία του 90. Όταν διαπιστώθηκε, κυρίως στις μεγαλουπόλεις του Βορρά, το οξύ πρόβλημα της γκετοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Προβλήματα που δεν ήταν δυνατόν να απορροφηθούν από την οικονομική ανάκαμψη. Μπροστά σε αυτό το κίνδυνο χρηματοδοτήθηκαν με πολύ μικρά κονδύλια προγράμματα καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας.

Στη Γαλλία παραδείγματος χάρι, το σύστημα (Contracts de Ville (Συμβόλαια πόλεων) που αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 90, είχε για προορισμό να ενσωματώσει για μια πενταετία τις κρατικές ενέργειες στις προσπάθειες που αναλήφθηκαν σε 187 προβληματικές συνοικίες για να καταπολεμηθεί ο αποκλεισμός Ένδεκα μεγάλα πολεοδομικά σχέδια αναπτύχθηκαν για να επανεντάξουν στη ζωή της πόλης συνοικίες που θεωρούνταν ιδιαίτερα ευαίσθητες. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, δρομολογήθηκε το 1991 το City Challenge, ένα πενταετές πρόγραμμα που διέπεται από ανάλογες αρχές με σκοπό την ολοκλήρωση των ενεργειών που στοχεύουν στην καταπολέμηση του οικονομικού μαρασμού και του κοινωνικού αποκλεισμού στις 31 αστικές ζώνες της χώρας που πλήττονται περισσότερο. Στις Κάτω χώρες εφαρμόστηκε στις μεγάλες πόλεις και κυρίως στο Ρότερνταμ, ένα πρόγραμμα κοινωνικής ανανέωσης ώστε να εξασφαλισθεί η συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στους καρπούς της οικονομικής ανάπτυξης

Τη περίοδο 1989-1993 τριάντα δύο σχέδια πιλότοι αστικής ανάπλασης χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο των στόχων που αναφερόταν στο άρθρο 10 με κύριο σκοπό την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού στις προβληματικές συνοικίες όπως στο Λονδίνο ή τη Μασσαλία. Η πρωτοβουλία Quarters en crise στόχευε τις ζώνες αποκλεισμού 25 πόλεων της Ένωσης και το πρόγραμμα Φτώχειας 3 επικέντρωσε επίσης τους πόρους στο πρόβλημα του αποκλεισμού (Ευρώπη 2000+)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προχωρά σε ολοκληρωμένες πολιτικές για την αστική ανάπτυξη κυρίως μετά τη μέσο της δεκαετίας του '90. Οι σημαντικότερες αναφορές των πολιτικών αυτών εκφράζονται με την ανακοίνωση «Προς ένα πρόγραμμα για το αστικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση», που εξέδωσε η Επιτροπή το 1997 και το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (Σ.Α.Κ.Χ.) .

Οι βασικότερες πολιτικές και οι κυριότερες των εφαρμογών περιγράφονται στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας.

3.3. Πολιτικές για τη βιώσιμη Ανάπτυξη

Σε ότι αφορά ειδικότερα την προώθηση των αρχών της Βιώσιμης Ανάπτυξης στον αστικό χώρο, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση με την υιοθέτηση της Urban Agenda] και το Πλαίσιο Δράσης της Ε.Ε. για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη. Το Πλαίσιο Δράσης έχει ως βασικούς στόχους την ενίσχυση της οικονομικής ευημερίας και απασχόλησης στις πόλεις, την προώθηση ισότητας, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ανάπλαση αστικών περιοχών, την προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, τη συνεργασία και συντονισμό μεταξύ των διαφόρων επιπέδων κυβέρνησης και την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών.

Το 1997 η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση «Προς ένα πρόγραμμα για το αστικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Με την ανακοίνωση αυτή η επιτροπή εκδηλώνει τη πρόθεση της για τη βελτίωση των πολιτικών της για την αστική ανάπτυξη.

Το πλαίσιο Δράσης της ΕΕ για αειφόρο αστική ανάπτυξη έχει στόχο τον καλύτερο συντονισμό και τη συντονισμένη κοινοτική δράση για τα αστικά προβλήματα και η οποία συνοψίζεται γύρω από τέσσερις αλληλοεξαρτώμενους στόχους πολιτικής, οι οποίοι όπως αναφέρονται στη σχετική έκθεση είναι :

- **Ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα**

Στον περιφερειακό προγραμματισμό εμπεριέχεται σαφώς και η διάσταση της αστικής ανάπτυξης. Προωθούνται συνεργασίες μεταξύ αστικών περιοχών των διαφόρων κρατών μελών, με στόχο τη δημιουργία κοινών αναπτυξιακών δυνατοτήτων. Οι πολιτικές απασχόλησης δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στα αστικά θέματα μέσω της ενδυνάμωσης της συμμετοχής των τοπικών φορέων και της στήριξης των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης και ανάπτυξης. Ενισχύεται ο ρόλος των πόλεων ως κέντρων καινοτομίας και οικονομικής ανάπτυξης. Προωθούνται στρατηγικές στο τομέα των μεταφορών που θα περιορίζουν την κυκλοφοριακή συμφόρηση.

- **Προώθηση της ισότητας της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών**

Η συνεργασία για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Βάσει της Συνθήκης του Άμστερνταμ, λαμβάνει υπόψη ότι τα φαινόμενα αυτά εκδηλώνονται εντονότερα στις αστικές περιοχές. Τα διαρθρωτικά Ταμεία δίνουν έμφαση υπέρ μια τοπικής προσέγγισης για την αναζωογόνηση υποβαθμισμένων αστικών ζωνών, η οποία συνδυάζει τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές, συγκοινωνιακές διαστάσεις και τα θέματα ασφαλείας. Εξίσου σημαντική θεωρείται η εξάρτηση των αστικών περιοχών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες από ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές στρατηγικές προκειμένου να αποφεύγονται φαινόμενα χωρικής διάσπασης μέσα στις αστικές περιοχές.

- **Προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: τοπική και παγκόσμια αειφορία**

Επισημαίνονται οι περιβαλλοντικές ενέργειες που έχουν τις περισσότερες δυνατότητες να επιφέρουν ορατές και συγκεκριμένες βελτιώσεις στις αστικές περιοχές. Παρουσιάζει επίσης ένα ευρύ φάσμα κοινοτικών πρωτοβουλιών που επηρεάζουν τη ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος, πως η διαχείριση της ενέργειας στα αστικά κέντρα, οι μεταφορές, η

διαχείριση των απορριμμάτων, η ποιότητα του αέρα, η ύδρευση, ο θόρυβος και η μόλυνση του εδάφους.

- Συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού

Τονίζεται η ολοκληρωμένη προσέγγιση και ο συντονισμός ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα άσκησης κυβερνητικής εξουσίας και πολιτικής καθώς και η ανάγκη συμμετοχής των πολιτών

Επίσης η Ε.Ε, θέτει και τη σημαντικότητα των πολιτικών της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης ώστε να παρέχεται η δυνατότητα της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσα από ολοκληρωμένες αναπτυξιακές στρατηγικές για τις πόλεις και τις αστικές περιοχές οι οποίες πρέπει να δίνουν απαντήσεις σε αρκετές σημαντικές προκλήσεις. Στη κατεύθυνση αυτή προτρέπει :

- να ενισχυθεί ο στρατηγικός ρόλος των μητροπολιτικών περιοχών και των «πόλεων-εισόδων» οι οποίες παρέχουν πρόσβαση στο έδαφος της Ένωσης (μεγάλα λιμάνια, διηπειρωτικά αεροδρόμια, πόλεις που διοργανώνουν διεθνείς εκθέσεις, πολιτιστικά κέντρα παγκόσμιας φήμης), αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις περιφερειακές ζώνες·
- να ελέγχεται η αστική επέκταση με βάση την έννοια της «συνεκτικής πόλης» (πόλη μικρών εσωτερικών αποστάσεων), ιδιαίτερα στις παράκτιες περιοχές
- να βελτιωθεί η οικονομική βάση με αξιοποίηση των ειδικών δυνατοτήτων της κάθε περιοχής και με την εγκατάσταση σ' αυτή καινοτόμων, διαφοροποιημένων και άλλων δραστηριοτήτων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης
- να ευνοείται ο μικτός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων και η ανάμειξη των κοινωνικών ομάδων, ιδίως στις μητροπόλεις, με σκοπό την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού ενός μέρους του πληθυσμού, την αναδιάρθρωση και αναβάθμιση των συνοικιών που αντιμετωπίζουν κρίση καθώς και των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών περιοχών
- να γίνεται έξυπνη διαχείριση των πόρων, όπως των υδάτων, του εδάφους, της ενέργειας και των απορριμμάτων, να διαφυλάσσεται η φύση και η πολιτιστική κληρονομιά, να επεκτείνονται οι φυσικοί χώροι
- να βελτιώνεται η πρόσβαση στις διάφορες ζώνες με αποτελεσματικά μεταφορικά μέσα που δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον.

3.4. Έρευνα για την ποιότητα ζωής στις πόλεις (Urban Audit).

Ως προέκταση του κοινοτικού πλαισίου δράσης για την «αειφόρο ανάπτυξη των πόλεων», και αποσκοπώντας στη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με τις ευρωπαϊκές πόλεις, η επιτροπή χρηματοδότησε το 1999 την έρευνα για την ποιότητα ζωής στις πόλεις (Urban Audit).

Η έκθεση αυτή συγκρίνει τις συνθήκες διαβίωσης σε 58 μμεγάλα αστικά κέντρα της Ένωσης, χρησιμοποιώντας μια σειρά δεικτών.

Η εν λόγω έρευνα έδωσε μμεγαλύτερη έμφαση στην ανάλυση των κοινωνικοοικονομικών πτυχών, στη συμμετοχή στην ζωή της πόλης, στην κατάρτιση και την εκπαίδευση, στην πολιτιστική παιδεία, στις δραστηριότητες αναψυχής και την ποιότητα του περιβάλλοντος. Τα πορίσματά της απευθύνονται στους τοπικούς ιθύνοντες, στους εμπειρογνώμονες, καθώς επίσης και σε όλους όσους αναζητούν στοιχεία σχετικά με τις μμεγάλες αστικές περιοχές. Τα πορίσματα αυτά χρησιμεύουν επίσης ως βάση πληροφόρησης για τη χάραξη των ευρωπαϊκών πολιτικών σχετικά με τις πόλεις.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας για τον Έλεγχο Πόλεων (Urban Audit), που διενεργήθηκε μεταξύ 1998 και 2000 (Ε.Σ., 2001), με σκοπό τη μέτρηση της ποιότητας ζωής στο εσωτερικό πόλεων και μεγαλουπόλεων της ΕΕ5, διαπιστώνεται ότι πολλές ευρωπαϊκές

5. Η έρευνα αναφερόταν σε πρώτη φάση στην επιλεκτική ανάλυση πιλοτικά 58 αστικών κέντρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

πόλεις έχουν σοβαρά προβλήματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σε ορισμένες συνοικίες. Ενδεικτικά, από την έρευνα προκύπτει ότι σε πόλεις όπως το Αμβούργο, η Τουλούζη, η Νάπολη, η Γένοβα, η Γλασκόβη και το Εδιμβούργο, τα ποσοστά ανεργίας διαφέρουν μεταξύ συνοικιών, φθάνοντας να είναι 10 φορές μεγαλύτερα στις περισσότερο πληγείσες περιοχές απ' ό,τι στις λιγότερο. Το ίδιο ισχύει και για άλλους προσδιοριστικούς δείκτες της ποιότητας ζωής.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η ολοκληρωμένη και ισόρροπη ανάπτυξη έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο μεταξύ των οικισμών των διαφόρων περιοχών, αλλά και στο εσωτερικό του ίδιου του αστικού χώρου και κυρίως των μεγαλύτερων αστικών κέντρων, όπου τα προβλήματα αυτά εμφανίζονται με μεγαλύτερη ένταση.

Ο πληθυσμός των 58 πόλεων της έρευνας (στο διοικητικό επίπεδο πόλεων) είναι 42,6 εκατομμύρια. Αν λάβει κανείς υπόψη την ευρύτερη εδαφική περιοχή (αστικό συγκρότημα και ευρύτερη εδαφική μονάδα) για το οποίο έχουν συλλεχθεί οι πληροφορίες για 27 πόλεις, ο συνολικός πληθυσμός μέσα στις αστικές πόλεις λογιστικού ελέγχου είναι 70 εκατομμύρια.

3.5. Το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου. (Σ.Α.Κ.Χ.)

Μέχρι και τις αρχές του 2000, στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είχε διατυπωθεί και επικυρωθεί μια ενιαία χωροταξική πολιτική που να αναδεικνύει ευρύτερα τη σημασία του ρόλου των αστικών κέντρων για τη ανάπτυξη

Ιδιαίτερη ώθηση στη σημασία του ρόλου των αστικών κέντρων έδωσε το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (Σ.Α.Κ.Χ.), προς τη χωρικά ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Σ.Α.Κ.Χ. υιοθετήθηκε στην άτυπη σύνοδο των αρμοδίων για τη χωροταξία υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο Πότσταμ, στις 10 & 11 Μαΐου 1999, που αποτελεί την πλέον σημαντική προσπάθεια διαμόρφωσης μιας κοινής πολιτικής σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στο Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ) αναφέρεται ότι τον τελευταίο καιρό παρατηρούνται ευρύτατες αλλαγές στον κοινοτικό χώρο. Η εμφάνιση ομάδων πόλεων, η εξάπλωση διαφόρων αστικών δικτύων, η αναζωογόνηση του οικονομικού δυναμικού των πόλεων και η συνεχής ανάπτυξή τους, ο αυξανόμενος κοινωνικός διαχωρισμός και η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής είναι μερικές μόνο από αυτές.

Στον ευρωπαϊκό χώρο αναδεικνύεται όλο και περισσότερο ο ρόλος των αστικών περιοχών ως υποδοχείς πληθυσμού και διαφόρων ειδών δραστηριοτήτων. Το Σ.Α.Κ.Χ. αποδίδει μεγάλη σημασία στο νέο ρόλο των πόλεων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού αστικού συστήματος. Με το Σ.Α.Κ.Χ πραγματοποιήθηκε μια πρώτη εκτίμηση των τάσεων και των προβλημάτων χωρικής ανάπτυξης στην Ευρώπη. Με αυτό το σχέδιο τα κράτη μέλη εξέφρασαν τη θέλησή τους να διατηρηθεί η πολυμορφία και να επιτευχθεί μια περιφερειακά πιο ισορροπημένη και αειφόρος ανάπτυξη στην Ε.Ε. στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Οι βασικές επιλογές πολιτικής του Σ.Α.Κ.Χ. για το χώρο της Ε.Ε. είναι τρεις: α) Η ανάπτυξη ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού αστικού συστήματος και η ενίσχυση της εταιρικής σχέσης μεταξύ αστικών περιοχών και υπαίθρου, β) Η προώθηση ολοκληρωμένων αντιλήψεων για τις μεταφορές και τις επικοινωνίες και γ) Η ανάπτυξη και προστασία μέσω της συνετής διαχείρισης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000).

.Αντί να ευνοεί αποκλειστικά, όπως στο παρελθόν, την απλή πρόσδεση της περιφέρειας στο κέντρο, με τη δημιουργία νέων υποδομών, το μοντέλο πολυκεντρικής και χωροταξικής ανάπτυξης έχει κατεύθυνση προς:

τη δημιουργία περισσότερων ζωνών οικονομικής ολοκλήρωσης σε παγκόσμιο επίπεδο την ενίσχυση ενός ισόρροπου συστήματος μητροπολιτικών περιφερειών και συστάδων πόλεων, την προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικής ανάπτυξης εντός των κρατών μελών, που να συμπεριλαμβάνουν τους εγγύς ευρισκόμενους χώρους της υπαίθρου την ενίσχυση της θεματικής συνεργασίας (τοπικές συγκοινωνίες, δεσμοί μεταξύ πανεπιστημίων και ερευνητικών

κέντρων, διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενσωμάτωση των νέων μεταναστών) στο πλαίσιο διασυνοριακών και διακρατικών δικτύων μεταξύ των χωρών της Βόρειας Ευρώπης, της Ανατολικής Ευρώπης και της Μεσογειακής λεκάνης.

Η ανάπτυξη ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού αστικού συστήματος και η νέα σχέση μεταξύ αστικών περιοχών και υπαίθρου αναφέρεται στην ισόρροπη και πολυκεντρική χωρική ανάπτυξη στην Ε.Ε., στις δυναμικές, ελκυστικές και ανταγωνιστικές πόλεις και περιφέρειες με υψηλές πυκνότητες, στις αυτοτελείς, διαφοροποιημένες και παραγωγικές περιοχές της υπαίθρου καθώς και στην εταιρική σχέση πόλης και υπαίθρου. Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να υπερνικηθεί ο διίσμός μεταξύ αστικής περιοχής και υπαίθρου που δε συνάδει στα σημερινά δεδομένα.

Οι πολιτικές σχεδιασμού σύμφωνα με το Σ.Α.Κ.Χ. θα πρέπει επιπλέον να επιδιώκουν τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των πόλεων καθώς και τη συμπληρωματικότητα και τη συνεργασία των αστικών περιοχών. Εκτιμάται δηλαδή πως ο ανταγωνισμός μεταξύ των αστικών περιοχών στον Ευρωπαϊκό χώρο, που συνεχώς εντείνεται, θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί μέσω της συνεργασίας των αστικών περιοχών. Συμπερασματικά μπορούμε να διαπιστώσουμε πως μόνο μέσω του συνδυασμού των τριών στόχων της ανάπτυξης, της ισορροπίας και της προστασίας μπορεί να καταστεί δυνατή η επίτευξη μιας ισόρροπης και αιεφόρου ανάπτυξης στην Ε.Ε. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000).

Η έννοια της χωρικής συνοχής έχει πλέον συμπεριληφθεί στο προσχέδιο της Συνταγματικής συνθήκης, συμπληρώνοντας τους στόχους οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της ΕΕ.

3.6. Η κοινοτική πρωτοβουλία URBAN I

Η κοινοτική πρωτοβουλία URBAN I προωθήθηκε το 1994 ως απάντηση στις προκλήσεις που απασχολούν τις κωμοπόλεις και τις πόλεις της Ευρώπης: Την υψηλή ανεργία, το κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού, και το παραμελημένο φυσικό περιβάλλον.

Σαν Κοινοτική Πρωτοβουλία το URBAN I είχε ορισμένους κοινούς στόχους με άλλες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες: να υιοθετήσει και να ενθαρρύνει καινοτόμους τρόπους προσέγγισης, να προωθήσει την διεθνική δικτύωση και την ανταλλαγή εμπειριών καθώς και την εφαρμογή νέων μεθόδων προσέγγισης και την ορθή πρακτική εντός της εθνικής πολιτικής και των εθνικών προγραμμάτων. Συνολικά χρηματοδοτήθηκαν 118 προγράμματα. URBAN. Η συνολική διατιθέμενη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) ήταν 900 εκατομμυρίων ευρώ, 83% της οποίας ήταν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ERDF), και 17% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Το πραγματικό επίπεδο δαπανών της ΕΕ ήταν 721,4 εκατομμύρια ευρώ (Ιούλιος 2003). Με βάση τους αριθμούς δαπανών που εμφανίζονται στην αξιολόγηση, το μέσο επίπεδο δαπανών της ΕΕ ανά περιοχή προγράμματος ήταν 5,7 εκατομμύριο ευρώ, ενώ η συνολική επένδυση ανήλθε κατά μέσο όρο σε 11,8 εκατομμύριο ευρώ. Οι μέσες δαπάνες της ΕΕ ανά κάτοικο στις περιοχές προγράμματος ήταν 192 ευρώ. Οι 118 περιοχές του προγράμματος URBAN περιέλαβαν σχεδόν 3 εκατομμύρια κατοίκους. Το μέγεθος των περιοχών προγράμματος ποίκιλε ευρέως από περιοχή με πληθυσμό 1.500 (Cordoba) μμέχρι και την μεγαλύτερη περιοχή στη Βιέννη με 130.000. Η πλειοψηφία των προγραμμάτων URBAN (86%) εφαρμόστηκε μέσα σε πόλεις με πληθυσμό πάνω από 100.000 κατ. Η URBAN I απέβλεπε κυρίως στις περιφερειακές αστικές περιοχές (38% των προγραμμάτων) και στις περιοχές εσωτερικών πόλεων (32%). Τα ιστορικά κέντρα πόλεων αποτελούσαν το 19% των περιοχών προγράμματος και 12% επιδόθηκε στις γειτονιές με «μικτά» χαρακτηριστικά.

Στην Ελλάδα για την προγραμματική περίοδο 1994-1999 χρηματοδοτήθηκαν 6 Υποπρογράμματα, που περιλάμβαναν 11 Δήμους. Κάθε υποπρόγραμμα επικεντρώνεται εντός μίας συνεκτικής γεωγραφικής περιοχής που επιδεικνύει υψηλό βαθμό ομοιογένειας ως

προς τα λειτουργικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά της και το είδος των προβλημάτων που αντιμετωπίζει

Τα έργα και δράσεις που υλοποιήθηκαν συνοψίζονται σε:

- Πολεοδομικές παρεμβάσεις αναβάθμισης και ανάδειξης του αστικού περιβάλλοντος
- Δημιουργία νέων και στήριξη υφιστάμενων οικονομικών δραστηριοτήτων με την ενίσχυση ΜΜΕ
- Στήριξη της απασχόλησης - Κατάρτιση
- Δημιουργία δομών κοινωνικής στήριξης

Πίνακας : ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ URBAN I

Υποπρογράμματα	Συνολικό κόστος	Σύνολο Δημοσίων	Κοινοτική Συμμετοχή	Εθνική Συμμετοχή	Ιδιωτική Συμμετοχή
	1=2+5	2=3+4	3	4	5
Κερασίμι-Δραπετσώνα	11.543.590	10.933.333	8.200.000	2.733.333	610.257
Περιστέρι	10.227.000	10.227.000	7.670.250	2.556.750	0
Νέα Ιωνία - Βόλος	11.509.166	11.509.166	8.631.875	2.877.291	0
Πάτρα	11.465.834	11.465.834	8.599.375	2.866.459	0
Δωρ. Θεσσαλονίκη	13.583.300	11.251.300	8.438.475	2.812.825	2.332.000
Ερμούπολη	4.867.333	4.757.333	3.568.000	1.189.333	110.000
Κεντρική Τεχνική Βοήθεια	178.700	178.700	134.025	44.675	0
ΣΥΝΟΛΟ	63.374.923	60.322.666	45.242.000	15.080.666	3.052.257

ΠΗΓΗ :ΥΠΕΧΩΔΕ

Μεταξύ του 1989 και 1999, ενισχύθηκαν με επιπλέον ποσό ύψους 164 κατ. ευρώ 59 πρότυπα πειραματικά έργα Urban, στο πλαίσιο των καινοτόμων δράσεων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Με τα εν λόγω έργα προωθήθηκαν η καινοτομία σε αστικό περιβάλλον, καθώς και πειραματισμοί σε οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα, σε μικρότερη κλίμακα σε σχέση με την πρωτοβουλία URBAN, αλλά παρήγαγαν ενθαρρυντικά αποτελέσματα ιδίως όσον αφορά ορισμένες συμμετοχικές και ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την αναζωογόνηση του αστικού χώρου.⁶

⁶ Στοιχεία από την ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Κ.Π. URBAN.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΦΑΡΜΟΣΗΣ URBAN I

ΠΗΓΗ : ΥΠΕΧΩΔΕ

3.7. Κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN II

Με την Πρωτοβουλία URBAN II η οποία έχει περίοδο εφαρμογής παράλληλη με το Γ Κ.Π.Σ (2000-2006), προωθείται μία νέα προσέγγιση της αστικής ανάπτυξης. Ενώ διατηρείται μία ολοκληρωμένη προσέγγιση στα κοινωνικά, οικονομικά, και περιβαλλοντικά προβλήματα, βασικός στόχος του URBAN II είναι η καινοτομία. Η ακριβής επιλογή των προβληματικών γειτονιών, είναι μία από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για αποτελεσματική πολιτική ανάπτυξης. Η συγκεντρωμένη Κοινοτική δράση με αυτό τον τρόπο αυξάνει την επιρροή και τα οφέλη που απορρέουν από την εφαρμογή των προγραμμάτων.

Η URBAN είναι μία από τις τέσσερις Κοινοτικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ. Ειδικότερα χρηματοδοτεί προγράμματα για την ανακαίνιση κτιριακών αποθεμάτων, δημιουργεί θέσεις εργασίας (κυρίως μέσω της τεχνολογίας της πληροφορίας), καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό, ενισχύει τις δημοκρατικές διαδικασίες και βελτιώνει την μεταφορά και τις επικοινωνίες. Οι ανησυχίες για το περιβάλλον είναι επίσης πρώτης

προτεραιότητας για το Πρόγραμμα του URBAN II, με μέτρα όπως μείωση και καλύτερη διαχείριση απορριμμάτων και περιορισμό της ηχορύπανσης και της κατανάλωσης υδρογονανθράκων

ΠΙΝΑΚΑΣ : ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ Κ.Π. ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006

Κρίσιμος κώδικας	Ποσότητα I	Ποσότητα II	Ποσότητα III	Ποσότητα IV	Ποσότητα V	Σύνολο
 B	104	20	70	15	209	
 DK	34	5	28	16	83	
 D	737	140	484	247	1 608	
 EL	568	24	98	172	862	
 E	90	106	485	467	1 958	
 F	0	106	485	467	1 958	
 IRL	397	96	301	252	1 046	
 I	84	5	32	45	166	
 L	426	108	371	267	1 172	
 NL	7	0	4	2	13	
 A	349	28	196	78	651	
 P	183	8	96	71	358	
 FIN	394	18	107	152	671	
 S	129	5	68	52	254	
 UK	154	5	81	38	278	
Δίκτυα	362	117	376	106	961	
 EUR15	47	15	50	40	152	
	4 875	700	2 847	2 020	10 442	

ΠΗΓΗ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνουμε ότι η Κ.Π. URBAN, έχει την χαμηλότερη χρηματοδότηση σε σχέση με τις υπόλοιπες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, με 700 εκ.

Στη χώρα μας υλοποιούνται τα Επιχειρησιακά Προγράμματα ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ, ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΪΟΥ ΚΡΗΤΗΣ της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN II και συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ελληνικό Δημόσιο, με συνολικό προϋπολογισμό 37, 3 εκ

. Οι τρεις παραπάνω περιοχές χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από το Ε.Τ.Π.Α. Η υλοποίηση των τριών προγραμμάτων αναμένεται να διαρκέσει ως το 2008 καθώς η έγκρισή τους έγινε το

Δεκέμβριο του 20017. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι περιοχές παρέμβασης καθώς και το συνολικό κόστος των παρεμβάσεων σε ευρώ.

Περιοχές πρωτοβουλίας URBAN II:

Περιοχή	Κόστος (ευρώ)
Πέραμα	13.380.000
Κομοτηνή	12.390.000
Ηράκλειο	11.600.000
Σύνολο	37.370.000

Πηγή: Γραμματεία Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN/ΥΠΕΧΩΔΕ

Για την υλοποίηση του προγράμματος έχει συγκροτηθεί στο πλαίσιο του Ν. 2860/1999, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN II του ΥΠΕΧΩΔΕ.

3.8 ΝΕΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

3.8.1. Βασικοί Άξονες νέων πολιτικών αστικής ανάπτυξης

Τη τελευταία περίοδο στη Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα όργανα της είναι σε εξέλιξη μία διαρκής διαδικασία διαλόγου με αντικείμενο την ενδυνάμωση του ρόλου των Ευρωπαϊκών πολιτικών για τις αστικές περιοχές και το ρόλο των Ευρωπαϊκών πόλεων στο πλαίσιο τις μελλοντικής πολιτικής της περιόδου 2007-13 .

Στη παρούσα περίοδο με τη διεύρυνση της Ε.Ε. προς ανατολάς, δημιουργούνται νέες προοπτικές και προκλήσεις τόσο για τις πολιτικές του χώρου όσο και για τις αστικές πολιτικές των κρατών μελών.

Η επιτροπή με ειδικό έγγραφό της στις 1/9/2003 για τη Διαχείριση της εδαφικής διάστασης της ΕΕ και τις πολιτικές μετά από τη διεύρυνση αναφέρεται στα βασικά μηνύματα της προοπτικής για την εδαφική συνοχή. Στο έγγραφο της αυτό μεταξύ άλλων αναφέρει :

Ο μελλοντικός ρόλος της ΕΕ στην παγκόσμια οικονομία θα εξαρτηθεί από την επιτυχία ή αποτυχία της στρατηγικής της Λισσαβόνας, που στοχεύει σε μια ανταγωνιστική και βιώσιμη οικονομία βασισμένη στη γνώση κοντά στο 2010.

Στη νέα εδαφική διάσταση θα πρέπει να προσδώσει ένα πολυκεντρικό χαρακτήρα των πολιτικών συνοχής, που θα επιτρέψει την επιτυχή σύγκλιση των λιγότερο παραγωγικών οικονομιών.

. Η πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης πρέπει να ακολουθήσει μια ολοκληρωμένη εδαφική προσέγγιση που να αναδεικνύει τις μικρού και μεσαίου μεγέθους πόλεις ως κινητήριους μοχλούς της περιφερειακής ανάπτυξης. Με ειδίκευση στις ανάγκες της παγκόσμιας αγοράς ,πρόσβαση, υποδομή και κατάρτιση δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασία μεταξύ των γειτονικών πόλεων συνεργασίες αγροτικού –αστικού και ενδογενή αγροτική ανάπτυξη. Αυτές οι πρωτοβουλίες ανάπτυξης υπάρχει ανάγκη να συντονιστούν εκ των προτέρων και να εφαρμοστούν με αμοιβαία συνεργασία από τα κράτη μέλη

Στην κατεύθυνση αυτή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά από σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για ενσωμάτωση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στις στρατηγικές κατευθύνσεις της ΕΕ και της Περιφερειακής πολιτικής για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, η ευρωπαϊκή επιτροπή παρουσιάζει τις πολιτικές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007 –2013. μετά και την κατάργηση των κοινοτικών Πρωτοβουλιών.

⁷ Οι πληροφορίες προέρχονται από τον ιστοτόπο europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

3.8.2 Συμβολή των νέων πολιτικών στην αστική ανάπτυξη και απασχόληση στις αστικές περιοχές.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Μαρτίου του 2005 επιβεβαίωσε ότι «η Ευρώπη πρέπει να δώσει νέα πνοή και ώθηση στην ανταγωνιστικότητα, μέσω της οποίας αυξάνει το αναπτυξιακό δυναμικό της και την παραγωγικότητά της και ενισχύει κοινωνικό συνοχή, που δίνει την κύρια έμφαση στη γνώση, την καινοτομία και τη βελτιστοποίηση ανθρώπινο δυναμικό.»

Στη κατεύθυνση αυτή ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις νέες οδηγίες στις συγκεκριμένες ανάγκες συγκεκριμένων περιοχών, όπως αστικές και αγροτικές περιοχές, με σκοπό την επίτευξη της ισορροπίας ανάπτυξης και της άρσης των εμποδίων στην ανάπτυξη.

Οι οδηγίες προωθούν επίσης μια «ολοκληρωμένη προσέγγιση» στη Πολιτική συνοχής, συνυπολογίζοντας όχι μόνο την ανάπτυξη και την απασχόληση, αλλά δίνοντας έμφαση και τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους.

Επιπλέον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην έκθεσή του σχετικά με την αστική διάσταση στα πλαίσια της διεύρυνσης, χαιρέτισε την ενσωμάτωση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης mainline της πολιτικής συνοχής και των ευρωπαϊκών Ταμείων και του Ταμείου συνοχής.»

Επίσης στις νέες πολιτικές δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία των πόλεων ως κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιτύχει στη συνέχιση της ανάπτυξης και των στόχων της, εάν όλες οι περιοχές – ειδικά εκείνες με τη μέγιστη δυνατότητα για την υψηλότερη παραγωγικότητα και απασχόληση – είναι σε θέση να διαδραματίσουν το ρόλο τους.

Οι πόλεις έχουν σημαντικό ρόλο σε αυτήν την προσπάθεια αφού :

Στις πόλεις κατοικούν οι περισσότεροι εργαζόμενοι, εδρεύουν οι επιχειρήσεις και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και διαμορφώνουν την κοινωνική συνοχή.

Οι πόλεις είναι τα κέντρα της αλλαγής, όπου αναπτύσσονται η καινοτομία, το επιχειρηματικό πνεύμα και οι επιχειρήσεις.

Για τους παραπάνω λόγους η πολιτική στο εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να συμπεριλαμβάνει την αστική διάσταση. Να προωθεί την ανταλλαγή των εμπειριών και των καλύτερων πρακτικών. Να βοηθήσει και να υπερνικήσει τους κινδύνους που κρύβονται κάτω από την αστική ανεργία και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Για την περίοδο 2007-13, η Επιτροπή προτείνει ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταλλαγή των εμπειριών και της ορθής πρακτικής. Το πρόγραμμα αυτό θα στηριχτεί στις εμπειρίες που αποκτήθηκαν από τα αποτελέσματα της URBACT στις πόλεις που εφαρμόστηκε η κοινοτική πρωτοβουλία και θα επεκταθεί, για να καλύψει όλες τις πόλεις σε ολόκληρη την Ευρώπη καθώς επίσης και την εμπειρία που αποκτιέται κάτω από τα μεμονωμένα εθνικά δίκτυα και την ευρωπαϊκή αστική γνώση για τα δίκτυα.

Σημαντικό ρόλο στη 4^η Προγραμματική περίοδο αποκτά η χωρική διάσταση της στρατηγικής της ανάπτυξης. Στις πολιτικές της χωρικής διάστασης εντάσσονται και οι πολιτικές του αστικού χώρου. Για τη χωρική συνοχή στη 3^η έκθεση συνοχής της ΕΕ, αναφέρεται : «Ο σκοπός της χωρικής συνοχής αναμένεται να βοηθήσει στην επίτευξη μιας πιο ισορροπημένης ανάπτυξης μειώνοντας τα υφιστάμενα μειονεκτήματα αποτρέποντας χωρικές ανισότητες και κάνοντας τις τομεακές πολιτικές (με χωρικές επιπτώσεις και την Περιφερειακή πολιτική περισσότερο συνεκτικές. Σκοπός είναι επίσης να βελτιωθεί και να ενθαρυνθεί η συνεργασία μεταξύ των Περιφερειών.

3.8.3 Δημόσια -ιδιωτική συνεργασία (ΠΙΠ)

Στις νέες πολιτικές της προγραμματικής περιόδου 2007-13, σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει για τις πόλεις η συνεργασία δημόσιου –ιδιωτικού τομέα μέσω των συμπράξεων.

Η συνήθης πρακτική για την υλοποίηση σχεδίων στις πόλεις (αναπλάσεις, κατασκευή κτιριακών, υποδομών κ.λ.π.) είναι η χρηματοδότηση και υλοποίηση από τις Δημοτικές αρχές, με πρωτοβουλία του Δήμου.

Ωστόσο σημαντικές δραστηριότητες αλλά οι ιδέες μπορούν να χρηματοδοτηθούν και από χρηματοδοτικές πηγές με συμβολή του ιδιωτικού τομέα.

Η ιδιωτική συμμετοχή μπορεί να φέρει πρόσθετη εμπειρία και να βελτιώσει τις δεξιότητες, δίνοντας νέα προοπτική και προώθηση στην βελτίωση της αποδοτικότητας και διαχείρισης της αστικής ανάπτυξης. Η συνεργασία Δημόσιου – ιδιωτικού τομέα μπορεί συχνά να οδηγήσει σε λύσεις που είναι καινοτόμες και για τις δύο πλευρές.

Παραδοσιακά, η δημόσια -ιδιωτική συνεργασία είναι πιο κοινή σε τομείς όπως ο τουρισμός, η κατοικία, εμπορική ανάπτυξη των κέντρων πόλεων, υγεία και το περιβάλλον. Υπάρχει επίσης καινοτόμος εμπειρία σε τομείς όπως οι μεταφορές ή αστικές αναπλάσεις. Η συνεργασία δημόσιου –ιδιωτικού τομέα δεν αποτελεί πανάκεια, και οι μπορούν να προκύψουν δυσκολίες, ειδικά σχετικά με τις διαφορετικές δραστηριότητες και τους στόχους των δύο πλευρών. Για αυτόν τον λόγο, χρειάζεται να υπάρχει να ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο, που συμφωνείται μεταξύ όλων των διαφορετικών μερών που συμμετέχουν στη σύμπραξη, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η συνοχή και η αποτελεσματικότητα του επενδυτικού σχεδίου.

Ουσιαστικά σημεία που λαμβάνονται υπόψη για τη επιλογή της προώθησης συμπράξεων ιδιωτικού Δημόσιου τομέα:

- Η ιδιωτική χρηματοδότηση είναι χρήσιμη και συχνά απαραίτητη να συμπληρώσει τους δημόσιους πόρους.
- Ο ιδιωτικός τομέας φέρνει όχι μόνο τα χρήματα αλλά τις συμπληρωματικές δεξιότητες και την απαραίτητη εξειδίκευση..
- για να είναι αποτελεσματική η δημόσια -ιδιωτική συνεργασία, χρειάζεται ένα μακροπρόθεσμο όραμα και καλός σχεδιασμός εκ μέρους των τοπικών αρχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4- ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1. Αστικοποίηση-χαρακτηριστικά των Ελληνικών πόλεων

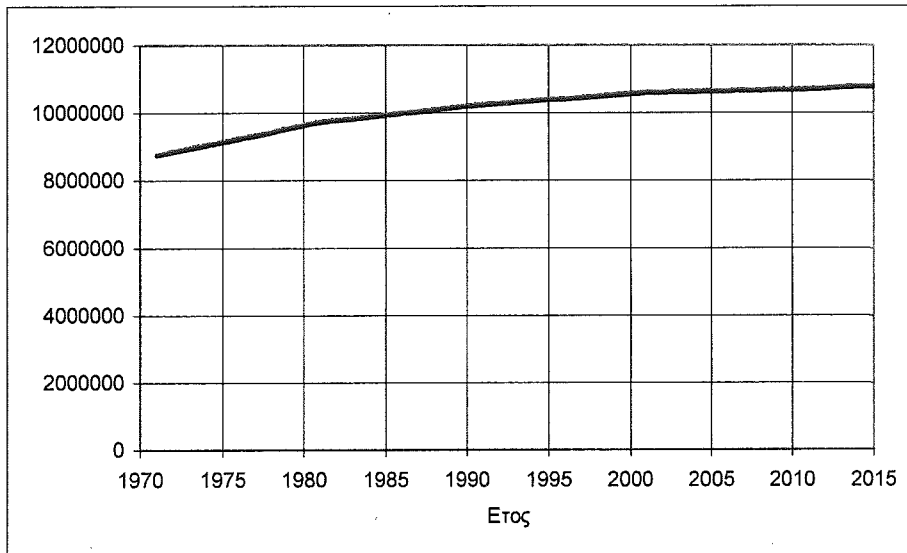
Τα προβλήματα των ελληνικών πόλεων είναι σαφώς πιο έντονα από τα αντίστοιχα προβλήματα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, αφού μόλις τις τελευταίες δύο δεκαετίες επιχειρήθηκε μια σοβαρότερη καθιέρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού μέσω του Ν. 1337/83 και της Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης. Σε αντίθεση με άλλες χώρες της δυτικής Ευρώπης στις οποίες δημιουργήθηκαν εγκαίρως πλαίσια ρυθμίσεων για τις χρήσεις γης και για τις χωροθετήσεις, στην Ελλάδα οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις του κράτους σε αυτούς τους τομείς ήταν πολύ περιορισμένες. Από τη δεκαετία του 1960 εμφανίζονται προβλήματα τόσο στα αστικά κέντρα όσο και στην ύπαιθρο λόγω της ανορθολογικής χωρικής κατανομής των χρήσεων γης. Επιπλέον, οι όροι δόμησης στις ελληνικές πόλεις προέκυψαν σταδιακά, με τις διαδοχικές επεκτάσεις σχεδίων και τις συνεχείς αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις και δεν είναι αποτέλεσμα μιας συνειδητής πολιτικής για την αστική ανάπτυξη που να συνδέεται με ένα ορθολογικό πλαίσιο κατανομής των χρήσεων γης (Γετίμης, 1994)

Οι πόλεις στη χώρα μας εξαπλώνονται αδιάκοπα και ο πληθυσμός των αστικών κέντρων αυξάνεται συνεχώς. Τα αστικά συγκροτήματα με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων στην Ελλάδα αυξήθηκαν από 55 το 1951 σε 71 το 1991. Με αποτέλεσμα τη διόγκωση των προβλημάτων για τους κατοίκους των πόλεων

Στην Ελλάδα, σχεδόν τα τρία πέμπτα του πληθυσμού ζουν σήμερα σε πόλεις. Στα 1950, από τα 7,2 εκατ. κατοίκων έμεναν σε μεγάλες πόλεις μόλις τα 2,7 εκατ. Το 1970, τα 4,5 από τα 8,7 εκατ. του πληθυσμού ζούσαν σε μεγάλες πόλεις, ενώ το 1995 το ποσοστό αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, με 6,1 από τα 10,3 εκατ. Ελλήνων να βρίσκονται σε αστικά κέντρα. Τα τελευταία χρόνια η μαζική μετακίνηση από την επαρχία προς τις μεγάλες πόλεις και ιδιαίτερα

την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη έχει περιοριστεί. Πιο συγκεκριμένα, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του αστικού πληθυσμού ήταν στο 2,5% την εικοσαετία 1950 - 70, στο 1,5% το διάστημα 1970 - 1990 για να πέσει στο 0,2% το 1990 - 1995. Ωστόσο, το 81,9% των Ελλήνων ζει σήμερα σε παραλιακές πόλεις ή οικισμούς.

Διάγραμμα: Εξέλιξη και τάσεις μεταβολής πληθυσμού

Πηγή : ΥΠΕΧΩΔΕ

Το αστικό δίκτυο είναι ατελές και παρουσιάζει αστική διάρθρωση εξαρτημένη σε μεγάλο βαθμό από τη μητροπολιτική προίχνη της Αθήνας και λιγώτερο της Θεσ/νίκης, που επιβαρύνεται λειτουργικά και δημογραφικά. Οι κύριοι πόλοι του αστικού Δικτύου(εκτός της Αθήνας) υφίστανται της συνέπειες έλλειψης στρατηγικών κλάδων , όπως αναπτυγμένες υπηρεσίες για τη βιομηχανία και συνάμεων εκσυγχρονισμού (δίκτυα πληροφοριών, αποκέντρωση εθνικών και διεθνών λειτουργιών. Για να πραγματοποιηθεί μια αποτελεσματική χωροταξική οργάνωση στην Ελλάδα απαιτούνται κέντρα μεσαίου μεγέθους ικανά να λειτουργήσουν ως κατευθυντήριοι διηθητές των εξωγενών επιδράσεων και του δυναμισμού των περιφερειών, τα οποία κέντρα κατά κανόνα απουσιάζουν με ελάχιστες εξαιρέσεις (π.χ. Κρήτη) οι μεσαίου μεγέθους πόλεις είναι περιορισμένες αριθμητικά και εμπλέκονται κυρίως σε ένα διοικητικό ρόλο.⁸

Ο Αστικός πληθυσμός της χώρας στην απογραφή του 2001 σε σύνολο **10.964.020 κ.** φθάνει τους **7.980.414 κ. (72,7%)** έναντι **2.983.606 κ.(27,3%)**

Στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας ο πληθυσμός είναι 3.278.219 κ. και στη Θεσ/νίκη 773.180κ. και το Πειραιά ο αστικός πληθυσμός φθάνει τους 4.170.755 κ. 39 % του συνολικού πληθυσμού και 53% του αστικού πληθυσμού της χώρας

⁸ Διεθνές συνέδριο : Η Ελλάδα στην Ευρώπη. Χωροταξία και Περιφερειακή πολιτική προς το 2000. Αθήνα Απρίλιος 1993

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΝΟΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	2.664.776	2.664.776	0
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.057.825	980.419	77.406
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	541.504	525.560	15.944
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΩΝ	4.264.105	4.170.755	93350
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.964.020	7.980.414	2.983.606

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΕ

Στους 19 μεγαλύτερους Δήμους της χώρας (εκτός των Δήμων της μείζονος περιοχής Αθηνών Θεσσαλονίκης) με πληθυσμό >50000 κ., ο συνολικός πληθυσμός είναι 1.334.536 κ. 12,1% της χώρας και ο αστικός πληθυσμός 1.282.837 κ. 11,7% της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ 19 ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΔΗΜΩΝ

Α/Α	ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
1.	ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	163.446	161.114	2.332
2.	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	137.711	133.012	4.699
3.	ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	126.076	124.786	1.290
4.	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	82.439	82.439	0
5.	ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	63.293	63.103	190
6.	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ	58.601	51.128	7.473
7.	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	57.620	51.660	5.960
8.	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	56.434	52.709	3.725
9.	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	56.145	54.666	1.479
10.	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	55.632	48.887	6.745
11.	ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	54.253	49.646	4.607
12.	ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	53.709	53.709	0
13.	ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	53.584	53.584	0
14.	ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	53.373	53.373	0
15.	ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	52.720	49.176	3.544
16.	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	52.709	52.709	0
17.	ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	52.659	46.586	6.073
18.	ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ	52.270	48.688	3.582
19.	ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	51.862	51.862	0
	ΣΥΝΟΛΟ	1.334.536	1.282.837	51.699

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΕ

Στη μελέτη «Οι πρόσφατες αλλαγές στο ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων» γίνεται αναφορά στην εξέλιξη των ελληνικών αστικών κέντρων:

. «Όπως προκύπτει από τα τελευταία απογραφικά στοιχεία, τα μεγάλα αστικά κέντρα παρουσιάζουν έντονες συγκεντρωτικές τάσεις. Το 50% του αστικού πληθυσμού κατοικεί στο πολεοδομικό συγκρότημα της πρωτεύουσας. Οι μοναδικές τάσεις ανάπτυξης μικρών πόλεων παρατηρήθηκαν την περίοδο 1981-1991 και αφορούν κυρίως πόλεις-δορυφόρους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Αν κάτι έχει αλλάξει κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας στο ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων, δεν είναι τόσο η σχετική κυριαρχία των δύο μεγάλων μητροπόλεων αλλά τα γεωγραφικά όριά τους και η εσωτερική διάρθρωσή τους «Το πρόβλημα για την Αθήνα άρχισε τη δεκαετία του 1950. Η αθρόα μετακίνηση του πληθυσμού της

επαρχίας προς το κέντρο και η ανάγκη στέγασης, η μεγάλη προβολή του αυτοκινήτου ως αποκλειστικού μέσου μεταφοράς και η ανεξέλεγκτη κερδοσκοπία στα ακίνητα αποτέλεσαν τους σπουδαιότερους λόγους οι οποίοι μετέβαλαν το τοπίο της Αθήνας και οδήγησαν σε μια ολέθρια πολεοδομική παρέμβαση, η οποία συνεχίστηκε και τις επόμενες δεκαετίες. Οι υψηλοί συντελεστές δόμησης, σε συνδυασμό με την αντιπαροχή και το συνεχές οικοδομικό σύστημα, είχαν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση πυκνοδομημένων με υψηλά κτίρια περιοχών οι οποίες μετέβαλαν τον πολεοδομικό ιστό και τελικά αναίρεσαν την ίδια την πόλη. Η οργανική πόλη παραμορφώθηκε και οι γειτονιές εξαφανίστηκαν. Τη θέση τους πήραν τα απρόσωπα κουτιά στα οποία στοιβάζονται οι κάτοικοι αυτής της παραμορφωμένης πόλης»⁹

Επίσης πρόσφατη μελέτη του τμήματος Εφαρμογών Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, που βασίστηκε στη συγκριτική εξέταση των βάσεων δεδομένων CORINE, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η χώρα μας αστικοποιήθηκε μέσα σε μία δεκαετία με ποσοστό 11,5%.¹⁰

«Η Αθήνα απλώθηκε προς τα νότια προάστια και τα ανατολικά, επεκτάθηκε το πολεοδομικό συγκρότημα, «κοκκίνισε» ο άξονας (ουσιαστικά ταυτίζεται με τη χάραξη της Εγνατίας οδού), που διασχίζει τη βόρεια Ελλάδα από την ανατολική Μακεδονία και Θράκη μέχρι τη δυτική Μακεδονία, πύκνωσαν τα αστικά κέντρα στη Θεσσαλία, ενώ παρατηρήθηκε αυξημένη δόμηση στους νομούς Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας, καθώς και στην παράκτια ζώνη Αχαΐας και Ηλείας. Σε αριθμητικά μεγέθη η αύξηση σε αστικές περιοχές ανέρχεται σε 270 τ.χλμ. τα οποία αναλύονται σε 90 τ.χλμ. αστικών κατασκευών και 51 τ.χλμ. Διάσπαρτης δόμησης (141 τ.χλμ. αστικών κατασκευών συνολικά ή 141.000 στρέμματα), 35 τ.χλμ. οδικών αξόνων, 73 τ.χλμ. βιομηχανικών χρήσεων, 6 τ.χλμ. αθλητικών κατασκευών και κατασκευών αναψυχής και 15 τ.χλμ. λιμένων ή αεροδρομίων.

Επισημαίνεται ότι τα 141 τ.χλμ. των αστικών κατασκευών αντιστοιχούν σε έκταση 400 φορές αυτής του δομημένου τμήματος του Ολυμπιακού Χωριού στην Αττική.

Η αύξηση των εκτάσεων που καταλαμβάνουν οι αστικές περιοχές (173 τ.χλμ. από τα συνολικά 270 τ.χλμ. ή περίπου 64%) έγινε σε βάρος αγροτικών εκτάσεων που άλλαξαν χρήσεις στη διάρκεια της δεκαετίας 1990-2000.

Η εξάπλωση του αστικού ιστού της Αττικής και της περιφέρειας οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη ενός συγκροτημένου εθνικού χωροταξικού σχεδίου αλλά και στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι αγροτικών περιοχών, προβλήματα τα οποία τους οδηγούν συχνά στην εγκατάλειψη των περιοχών τους και στη μετακίνησή τους προς μικρά ή μεγαλύτερα αστικά κέντρα, ενώ σημαντικό μερίδιο έχει και η πολυδαίδαλη πολεοδομική νομοθεσία που ισχύει στη χώρα μας.»

Συνοψίζοντας διαπιστώνουμε την άναρχη και χωρίς κατεύθυνση πληθυσμιακή συγκέντρωση των κατοίκων στη χώρα μας στα αστικά κέντρα. Η μετακινήσεις αυτές ανάγονται κυρίως στη μετεμφυλιακή περίοδο, όπου μεγάλο μέρος κατοίκων της Υπαίθρου «εξαναγκάστηκε» να μετακινηθεί προς το κέντρο. Η συγκέντρωση πληθυσμού όμως στα αστικά κέντρα συνεχίζεται ακόμη και σήμερα κυρίως προς την Αττική και τις περιοχές κατά μήκος των μεγάλων μεταφορικών διαδρόμων

⁹ Άρθρο στην εφημερίδα το ΒΗΜΑ, βασισμένο στη μελέτη με τίτλο «Οι πρόσφατες αλλαγές στο ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων». Γ. Πετράτος, επίκουρος καθηγητής Αστικής Οικονομικής Ανάλυσης, και ο κ. Π. Μαρδάκης, χωροτάκτης - περιφερειολόγος

¹⁰ Άρθρο στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία με στοιχεία που προκύπτουν από μελέτη του Τομέα Εφαρμογών Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, που βασίστηκε στη συγκριτική εξέταση των βάσεων δεδομένων CORINE.

4.2 Η στρατηγική αστικής ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2000-2006 στην Ελλάδα

4.2.1. Ειδικές παρεμβάσεις

Μέχρι και την ολοκλήρωση του Β' ΚΠΣ τόσο οι πιλοτικές δράσεις για τα αστικά κέντρα όσο και η πρωτοβουλία URBAN ήταν η πρώτη διάσταση για να βάλει κανείς το θέμα για το χώρο και αστικά προβλήματα στη Περιφερειακή πολιτική.

Τα προγράμματα αυτά είχαν πιλοτικό χαρακτήρα

Με την προετοιμασία και την εφαρμογή της τρίτης προγραμματικής περιόδου 2000- 2006 αντιμετωπίζονται τα θέματα αυτά στο ευρύτερο πλαίσιο της Περιφερειακής ανάπτυξης γεγονός που αναφέρεται στο σχετικό κείμενο ανακοίνωσης της ευρωπαϊκής επιτροπής σύμφωνα με το οποίο η πρώτη δράση που έχει σχέση με τον αστικό προγραμματισμό που χρηματοδοτείται από τα κοινοτικά ταμεία τονίζεται ότι οι ολοκληρωμένες ενέργειες της Αστικής Ανάπτυξης σχεδιάζονται ως αναπόσπαστο μέρος των Αναπτυξιακών Σχεδίων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης ή των επιχειρησιακών προγραμμάτων όπως προβλέπεται από τους κανονισμούς.

Ανταποκρινόμενη στις νέες πολιτικές για τη περίοδο 2000 –2006, η χώρα μας καταρτίζοντας το κεντρικό ΣΠΑ, προβλέπει ειδικές παρεμβάσεις για :

- Αστικές περιοχές
- Νησιωτικές περιοχές
- Ορεινές περιοχές

Στις κεντρικές κατευθύνσεις του νέου Κ.Π.Σ. που καταρτίστηκε από το αρμόδιο υπουργείο (ΥΠΕΘΟ), προσαρμόστηκαν και τα 13 ΠΕΠ που περιέλαβαν στο επιχειρησιακό τους πρόγραμμα ειδικά μέτρα για την υλοποίηση των νέων ειδικών δράσεων.

Με τη ψήφιση του νόμου 2742/ΦΕΚ 207/Α' /07.10.1999 για το χωροταξικό σχεδιασμό και την αιεφόρο ανάπτυξη, προσδιορίζονται οι διαδικασίες για τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων στο άρθρο 12.

Στην ουσία πρόκειται για εναρμόνιση με τις βασικές αρχές του Σ.Α.Κ.Χ., για την προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικού σχεδιασμού.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των πόλεων καταρτίζονται τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (ΣΟΑΠ).

Με τα ΣΟΑΠ επιδιώκεται η εφαρμογή των στρατηγικών της αστικής πολιτικής της Ε.Ε., με τη βελτίωση των υποδομών, την κοινωνική συνοχή την αξιοποίηση των ανθρωπίνων πόρων, τη καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, την περιβαλλοντική προστασία, την ορθή διαχείριση του αστικού οικοσυστήματος, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών κ.λ.π.

Με τα ίδια σχέδια επιδιώκεται επίσης η διευκόλυνση της συμμετοχής των πόλεων και αστικών περιοχών που παρουσιάζουν μειονεκτικά χαρακτηριστικά σε προγράμματα και δίκτυα διαπεριφερειακής και διευρωπαϊκής συνεργασίας, με τα οποία προωθείται η αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων, η ανταλλαγή της σχετικής εμπειρίας και η ανάπτυξη κοινών μεθόδων και μέσων για την αστική αναγέννηση και την αιεφόρο αστική ανάπτυξη.

Τα σχέδια αυτά συνοδεύονται από πρόγραμμα δράσης, στο οποίο εξειδικεύονται οι απαιτούμενες για την εφαρμογή τους κανονιστικές, χρηματοδοτικές και διαχειριστικές ρυθμίσεις, μέτρα και προγράμματα, κατά φάσεις και φορείς εκτέλεσης και χρηματοδότησης, καθώς και τυχόν συμπληρωματικές δράσεις πληροφόρησης, κατάρτισης, εκπαίδευσης και κοινωνικής και οικονομικής επανένταξης του πληθυσμού των περιοχών αυτών.¹¹

Από όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι για πρώτη φορά στη χώρα μας κατά τη περίοδο προετοιμασίας της τρίτης προγραμματικής περιόδου για την κατάρτιση του ΣΠΑ 2000-2006,

¹¹ Γενικό χωροταξικό πλαίσιο ΥΠΕΧΩΔΕ .

υπήρξε ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του αστικού χώρου και της χωροταξίας.

4.2.2 Το πρότυπο της νέας στρατηγικής αστικής ανάπτυξης.

Στο Γ' ΚΠΣ, το ΥΠΟΙΟ συμπεριέλαβε την εφαρμογή των νέων τάσεων στη στρατηγική της αστικής ανάπτυξης.

Όπως έχει καταδείξει η μέχρι τώρα ανάλυση, η παγκόσμια κοινωνικοοικονομική κρίση και η αναδιάρθρωση, που ακολούθησε, έχουν επιφέρει σημαντικές μεταβολές μεταξύ άλλων και στον αναπτυξιακό σχεδιασμό των αστικών κέντρων.

Ο σημαντικός ρόλος των αστικών κέντρων στο παγκόσμιο οικονομικό, η παγκοσμιοποίηση των αγορών η κατάργηση των εθνικών ορίων αναδεικνύει το ρόλο των πόλεων και τονώνει τη σημασία της συμπληρωματικότητας και της δικτύωσης μεταξύ των αστικών κέντρων.

Η ενσωμάτωση πολιτικών της αστικής ανάπτυξης αποτελεί πλέον κυρίαρχο στόχο στους κόλπους της ΕΕ, στη πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Τα τελευταία είκοσι χρόνια παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές στη δομή των πόλεων. Στη θέση των πόλεων που την προηγούμενη εικοσαετία άνθιζαν με κύριο μέσο τη βιομηχανική ανάπτυξη της εποχής, εισέρχονται πλέον οι νέες οικονομικές δυνάμεις, δηλαδή οι πόλεις που επένδυσαν στην τεχνολογία και την οικονομία της γνώσης. Παράλληλα όπως ήδη αναφέρθηκε σε προηγούμενα κεφάλαια στο εσωτερικό των πόλεων παρουσιάζεται μεγάλη ανομοιογένεια ως αποτέλεσμα των προβλημάτων της ανεργίας, της εγκληματικότητας, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, της κοινωνικής ανομοιογένειας, προβλήματα που είναι άμεσα συνδεδεμένα με την ύπαρξη των ευρωπαϊκών πόλεων.

Όλα αυτά αναδεικνύουν την αναγκαιότητα εφαρμογής ολοκληρωμένων πολιτικών ισόρροπης ανάπτυξης όχι μόνο μεταξύ περιοχών, αλλά πλέον και εντός εσωτερικών ζωνών στο εσωτερικό των πόλεων.

Το νέο πρότυπο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό των πόλεων, έχει ως κυρίαρχο χαρακτηριστικό την εφαρμογή ενός μικτού προτύπου ανάπτυξης, που συνδυάζει τα χαρακτηριστικά της πολιτικής και της τοπικής – ενδογενούς ανάπτυξης.

Το πρότυπο της τοπικής ανάπτυξης, μέσω σχετικά μεγάλης κυρίως κλίμακας παρεμβάσεων στοχεύει στην αξιοποίηση και ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων, στην ενίσχυση των προωθητικών τους δραστηριοτήτων, στην επέκταση της εμβέλειάς τους και στη δικτύωσή τους τόσο με την ύπαιθρο, όσο και με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα – πόλεις σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, καθώς και στην ενίσχυση των υποδομών και υπερδομών τους. Παράλληλα, το πρότυπο της τοπικής – ενδογενούς ανάπτυξης, κατευθύνει την αναπτυξιακή διαδικασία «εκ των κάτω». Με την ενεργοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών και οικονομικών φορέων, καθώς και άτυπων ομάδων, στο πλαίσιο μιας έντονης εταιρικής σχέσης σε τοπικό επίπεδο, αποσκοπεί στον προσδιορισμό τοπικών ζωνών μικρής κλίμακας στον αστικό χώρο στις οποίες επικεντρώνονται πολλαπλές και συνεκτικές δράσεις μικρής κλίμακας για την αναζωογόνηση και αναβάθμιση της περιοχής.

Σύμφωνα με αυτά, οι βασικές προϋποθέσεις για τη δρομολόγηση και εφαρμογή του προτύπου της τοπικής ανάπτυξης στον αστικό χώρο και οι στρατηγικοί στόχοι που τίθενται είναι (Χριστοφάκης, 2001):

Η οριοθέτηση αστικών μικροπεριφερειών προγραμματισμού.

- Η ενεργοποίηση των τοπικών φορέων και η διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης σε τοπικό επίπεδο – οικοδόμηση κοινωνικής συναίνεσης.
- Η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης και η εφαρμογή πολλαπλών και συνεκτικών δράσεων κατά αστική μικροπεριφέρεια.

Στη βασική του δομή το αστικό δίκτυο της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από τρία κύρια ιεραρχικά επίπεδα πολιτικής κυριαρχίας. Παράλληλα με τη διπολική κυριαρχία Αθήνας – Θεσσαλονίκης, λειτουργεί ένα ολιγοπολικό σύστημα περιφερειακών αστικών κέντρων όπως η Πάτρα, το

Ηράκλειο, η Λάρισα, ο Βόλος, τα Χανιά, τα Γιάννενα, η Κοζάνη, η Καβάλα. Συγχρόνως, σ' ένα τρίτο ιεραρχικά επίπεδο, εντείνεται η περιφερειακή επιρροή, αλλά κυρίως η τοπική, σε επίπεδο νομού, ακτινοβολία των αστικών κέντρων που αποτελούν έδρες των νομών της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, έχει διαμορφωθεί ένα σύστημα «επάλληλων ακτινικών σχέσεων» του αγροτικού και ημιαστικού οικιστικού δικτύου με τα αστικά κέντρα – έδρες των νομών, αυτών με τη σειρά τους με τα περιφερειακά κέντρα και των τελευταίων με το δίπολο Αθήνας – Θεσσαλονίκης, που κυριαρχεί στο σύνολο του οικιστικού δικτύου της χώρας.

Το αναπτυξιακό πρότυπο για τον αστικό χώρο και οι βασικές κατευθύνσεις της στρατηγικής αστικής ανάπτυξης παρουσιάζεται στο παρακάτω πίνακα (Χριστοφάκης, 2001).

ΠΙΝΑΚΑΣ: Πρότυπο και κατευθύνσεις Αναπτυξιακής Στρατηγικής για τα Αστικά Κέντρα

Πρότυπο ανάπτυξης	Στρατηγικές κατευθύνσεις	Κατευθύνσεις δράσεων
<i>Πολική Ανάπτυξη</i>	Προσδιορισμός της ζώνης επιρροής και της δυναμικότητας του αστικού κέντρου. Προσδιορισμός και εξειδίκευση του αναπτυξιακού ρόλου του αστικού κέντρου – δικτύωση.	Ενίσχυση των υποδομών και των υπερδομών, με παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας (π.χ. Λιμάνια, Αεροδρόμια, Οδικοί Άξονες, ΒΕΠΕ, Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα, ανάδειξη της ταυτότητας της πόλης κ.λπ.). Προσδιορισμός προωθητικών δραστηριοτήτων για κάθε Αστικό Κέντρο Διαμόρφωση πολιτικής προσέλκυσης, εγκατάστασης και στήριξης των προωθητικών δραστηριοτήτων
<i>Τοπική – Ενδογενής Ανάπτυξη</i>	Οριοθέτηση αστικών μικροπεριφερειών προγραμματισμού. Ενεργοποίηση των τοπικών φορέων και διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης σε τοπικό επίπεδο – οικοδόμηση κοινωνικής συναίνεσης. Διαμόρφωση ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης και εφαρμογή πολλαπλών και συνεκτικών δράσεων κατά αστική μικροπεριφέρεια.	Επέκταση, διαφοροποίηση και ευελιξία της τοπικής οικονομίας. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της τοπικής απασχόλησης. Βελτίωση του αστικού χώρου. Ανάπτυξη αστικών υποδομών μικρής κλίμακας και τεχνολογίας. Αειφόρος αστική ανάπτυξη.

Το μικτό αυτό πρότυπο πολιτικής και ολοκληρωμένης ανάπτυξης αποτελεί τη βάση των νέων αστικών πολιτικών των ΠΕΠ 2000- 2006 .

4.2.3 Ιεράρχηση των αστικών κέντρων:

Στο Σχέδια Ανάπτυξη του ΥΠΕΘΟ για τη περίοδο 2000-2006, παρουσιάζεται η ιεράρχηση των αστικών κέντρων της χώρας μέσα από συγκεκριμένη τυπολογία.¹²

Υπό το πρίσμα αυτό, μπορούν να διακριθούν οι εξής κατηγορίες πόλεων και οικισμών:

- μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)
- περιφερειακά κέντρα (έδρες περιφερειών)
- νομαρχιακά κέντρα (έδρες νομαρχιακής αυτοδιοίκησης)
- τοπικά κέντρα (έδρες τοπικής αυτοδιοίκησης)

¹² ΣΠΑ 2000-2006 ΥΠΕΘΟ.

- άλλοι οικισμοί

Οι κατηγορίες αυτές μπορούν να αναλυθούν περαιτέρω στις υποκατηγορίες μεγέθους:

- α) από 2.000 έως 10.000 κατοίκους,
- β) από 10.000 έως 30.000 κατοίκους,
- γ) από 30.000 έως 50.000,
- δ) από 50.000 έως 200.000 και
- ε) πάνω από 200.000 κατοίκους

. Για την εφαρμογή και το σχεδιασμό των νέων πολιτικών, υπάρχει η ανάγκη να ξεχωρίσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο το «αναπτυξιακό ρόλο» από το «διοικητικό και λειτουργικό ρόλο».¹³

Η εικόνα του οικιστικού δικτύου στη χώρα μας παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα και είναι :

ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	
<p>Υπαρξη δύο μητροπολιτικών ζωνών που μπορούν (υπό προϋποθέσεις) να διευρύνουν το διεθνή τους ρόλο και τη θέση της χώρας στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας (Αθήνα: Ολυμπιακοί Αγώνες, Αεροδρόμιο Σπάτων, αξιοποίηση νέου δυναμισμού ελληνικής οικονομίας, Θεσσαλονίκη: Βόρειο μέτωπο και βαλκανικός μητροπολιτικός ρόλος)</p> <p>Πρόσφατος δυναμισμός μεγάλων / μεσαίων πόλεων</p> <p>Μεγάλος αριθμός πολύ μικρών οικισμών</p>	<p>Αδυναμία του σημερινού διεθνούς ρόλου των δύο μητροπόλεων (με συγκριτικά κριτήρια, μεγαλύτερο πρόβλημα υπάρχει στην περίπτωση της Αθήνας)</p> <p>Μακροχρόνια χαμηλό επίπεδο επενδύσεων στις μητροπολιτικές περιοχές</p> <p>Σημαντικές αδυναμίες στην εσωτερική πολεοδομική οργάνωση, την κυκλοφορία, την αστική εικόνα και το περιβάλλον των μητροπολιτικών ζωνών</p> <p>Αναπαραγωγή στις μεγάλες / μεσαίες πόλεις των πολεοδομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων των μητροπόλεων</p> <p>Περιορισμένη οικονομική βάση μικρών / μεσαίων πόλεων, και ελλείψεις υπηρεσιών σε αγροτικά κέντρα</p> <p>Στον ορεινό και μέρος του νησιώτικου χώρου, δυσκολίες ανάπτυξης ισχυρών πόλεων και συνεκτικών οικιστικών δικτύων</p>

ΠΗΓΗ: ΥΠΕΧΩΔΕ

Στη κατάρτιση του ΣΠΑ 2000- 2006, το ΥΠΕΘΟ για την Ιεράρχηση των Αστικών Κέντρων ο ανέπτυξε συγκεκριμένη τυπολογία η οποία αντικατοπτρίζει τον εξειδικευμένο αναπτυξιακό τους ρόλο. Συνδυάζοντας την διεθνή εμπειρία και την Ελληνική αναπτυξιακή πραγματικότητα τα Αστικά Κέντρα μπορούν να εντάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες (ΥΠΕΘΟ 1999):

«Μητροπολιτικά Κέντρα»: Πρόκειται για τις μείζονες αστικές συγκεντρώσεις της χώρας, που έχουν κυρίαρχο αναπτυξιακό ρόλο σε εθνικό επίπεδο αλλά και δυνατότητες να διαδραματίσουν διεθνή οικονομικό, εμπορικό, συγκοινωνιακό και πολιτιστικό ρόλο. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη.

Πύλες – Κόμβοι των Διευρωπαϊκών Δικτύων: Πρόκειται για Αστικά Κέντρα που λειτουργούν ως Πύλες εισόδου και εξόδου στην χώρα και τα οποία μπορούν να αξιοποιήσουν την κομβική τους θέση επί των Διευρωπαϊκών Δικτύων και να εξειδικεύσουν ένα διεθνή αναπτυξιακό ρόλο.

¹³ ΓΕΝΙΚΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΠΕΧΩΔΕ

Στην κατηγορία αυτή μπορούν να ενταχθούν η Πάτρα, η Ηγουμενίτσα, η Αλεξανδρούπολη κ.α.

Πόλοι - Ανάπτυξης: Η λειτουργία ενός πόλου προϋποθέτει επαρκές πληθυσμιακό μέγεθος που συνήθως είναι της τάξης των 100.000 κατοίκων και άνω, τις αναγκαίες υποδομές και κυρίως την λειτουργία μιας ή περισσότερων προωθητικών δραστηριοτήτων, που έχουν την δυνατότητα προσέλκυσης συμπληρωματικών δραστηριοτήτων και την διαμόρφωση δυναμικού αναπτυξιακού κλίματος. Στην κατηγορία αυτή μπορούν να ενταχθούν η Πάτρα, η Λάρισα, ο Βόλος, το Ηράκλειο.

Πόλοι Διασποριακής Συνεργασίας : Πρόκειται για παραμεθόρια Αστικά Κέντρα τα οποία ευρίσκονται κοντά σε βασικούς άξονες μεταφορών και διαθέτουν χαρακτηριστικά πόλων ανάπτυξης. Τέτοια Αστικά Κέντρα είναι τα Γιάννενα, η Κοζάνη, η Καβάλα, η Δράμα, η Ξάνθη, η Κομοτηνή, η Αλεξανδρούπολη.

Κέντρα Ανάπτυξης Παραμεθόριων ή Νησιωτικών Περιοχών: Οι Παραμεθόριες Ηπειρωτικές ή Νησιωτικές περιοχές έχουν ανάγκη από την ανάπτυξη Αστικών Κέντρων που λειτουργούν ως τόποι συγκέντρωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων και ως τόποι παροχής υπηρεσιών. Η λειτουργία τέτοιων Κέντρων με εξειδικευμένο αναπτυξιακό ρόλο έχει τεράστια σημασία για την ισόρροπη ανάπτυξη και την συνοχή του ελληνικού χώρου. Ως τέτοια Κέντρα μπορούν να ενισχυθούν η Αλεξανδρούπολη, η Μυτιλήνη, η Χίος, η Ρόδος, η Σύρος, η Κάλυμνος, η Κως κ.α.

Ευρύτερες Αστικές Συγκεντρώσεις: Ιδιαίτερος σχεδιασμός πρέπει να γίνει για τις υπάρχουσες ευρύτερες αστικές συγκεντρώσεις, που διαμορφώθηκαν τα τελευταία χρόνια και οι οποίες δεν απεικονίζονται στην τελευταία απογραφή Ευρύτερων Αστικών Συγκεντρώσεων όπως η περίπτωση Χαλκίδας – Οινόφυτων - Σχηματαρίου ή του τριγώνου Δράμας – Καβάλας – Ξάνθης απαιτούν ιδιαίτερο σχεδιασμό για τις υποδομές όσο και για την αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων τους. Το φαινόμενο αυτό πρέπει να διερευνηθεί στο σύνολο της χώρας, δεδομένου ότι ο πληθυσμός των μεγάλων αστικών κέντρων είναι κατά πολύ μεγαλύτερος του απογραφέντος, ενώ αξονικές Ευρύτερες Αστικές Συγκεντρώσεις παρατηρούνται κατά μήκος πολλών βασικών οδικών αξόνων.

Κέντρα Περιφερειακής, Νομαρχιακής Τοπικής Ανάπτυξης: Σε Περιφερειακό, Νομαρχιακό και Τοπικό επίπεδο υπάρχουν Αστικά Κέντρα που εκτός του μεγέθους συγκεντρώνουν ή μπορούν να συγκεντρώσουν χαρακτηριστικά των Πόλων ανάπτυξης. Αυτά τα Αστικά Κέντρα μπορούν να λειτουργήσουν ως Κέντρα Περιφερειακής, Νομαρχιακής Τοπικής ανάπτυξης στηριζόμενα από τον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Η εντατικοποίηση του ανταγωνισμού, έχει ως αποτέλεσμα να παρατηρούνται μεταβολές στις επενδυτικές ροές προς τα διάφορα αστικά κέντρα. Γι' αυτό οι ιεραρχίες δεν είναι παγιωμένες, αλλά παρατηρούνται ανακατατάξεις. Αυτό εντείνει την ανάγκη υλοποίησης δράσεων για την εξειδίκευση του ρόλου των αστικών κέντρων.»¹⁴

4.2.4 Αστικές πολιτικές για τα Μητροπολιτικά κέντρα

Η νέα ισορροπία οικιστικού δικτύου συνδυάζει την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της αναπτυξιακής δυναμικής ορισμένων πόλεων με τη διάχυση της ανάπτυξης και την αποκέντρωση (πολυκεντρική δομή).

Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί χρειάζονται συγκεκριμένες πολιτικές α) για την ενίσχυση των πολιτικών αστικής ανάπτυξης στα μεγάλα Περιφερειακά αστικά κέντρα και β) ενίσχυση των μικρών και μεσαίων αστικών κέντρων στη κατεύθυνση της δημιουργίας συνθηκών που θα επιτρέπουν τη συγκράτηση του πληθυσμού της Υπαίθρου.

¹⁴ ΣΠΑ 2000-2006- για τις αστικές πολιτικές

Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη των Περιφερειακών πολιτικών έχουν τα ελληνικά ητροπολιτικά κέντρα και κυρίως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη.

«Τα ελληνικά μητροπολιτικά κέντρα μπορούν να προσδιορισθούν με βάση δύο είδη κριτηρίων: αφενός, την πολεοδομική οργάνωση και την κοινωνική τους διαστρωμάτωση και, αφετέρου, τη χωροταξική και οικονομική τους φυσιογνωμία και τη θέση τους στη διεθνή ιεραρχία των αστικών κέντρων.

Σύμφωνα με τα προέχοντα πολεοδομικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά, οι βασικές μητροπολιτικές συγκεντρώσεις της χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) μπορούν να υπαχθούν στην κατηγορία των αποκαλούμενων «μεσογειακών» μητροπόλεων. Η απουσία έντονων γεωγραφικών διαχωρισμών και η ανάμειξη των κοινωνικών ομάδων και των χρήσεων γης, ο μεγάλος κατακερματισμός της γης και της ιδιοκτησίας, η ιδιωτική ανέγερση κατοικιών και η αυθαίρετη δόμηση, οι ελλείψεις σε αστικές υποδομές και ελεύθερους χώρους, η χαμηλή αισθητική ποιότητα των κτιρίων και του δημόσιου χώρου, είναι μερικά από τα πολλαπλά πολεοδομικά και κοινωνικό-οικονομικά στοιχεία που συνθέτουν τη «μεσογειακή» φυσιογνωμία των μεγάλων εγχώριων αστικών κέντρων.

Με βάση τα πληθυσμιακά τους μεγέθη, αλλά και τα ευρύτερα γεωγραφικά και οικονομικά τους χαρακτηριστικά, οι βασικές μητροπολιτικές συγκεντρώσεις της χώρας κατατάσσονται στις χαμηλές κλίμακες της διεθνούς και ευρωπαϊκής ιεραρχίας των αστικών κέντρων. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται ότι, με απόλυτα νούμερα, τόσο η Αθήνα όσο και ιδίως η Θεσσαλονίκη, αντίθετα από τα κοινώς κρατούντα στη χώρα μας, αποτελούν μητροπόλεις μεσαίου μεγέθους και περιφερειακής εμβέλειας, η επιβίωση των οποίων σε ένα παγκοσμιοποιημένο και ανταγωνιστικό περιβάλλον, απαιτεί συστηματικές προσπάθειες, υψηλές επενδύσεις και αξιόπιστο προγραμματισμό»

Τα τελευταία χρόνια διεξάγετε ένας ευρύς διάλογος με πρωτοβουλία της ΚΕΔΚΕ και του νεοσυσταθέντος Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το θέμα της μητροπολιτικής διακυβέρνησης.

« Οι μελέτες που εκπονήθηκαν για τη μητροπολιτική διακυβέρνηση κατά την τελευταία πενταετία¹⁵, εξετάζουν τέσσερα μείζονα εναλλακτικά σενάρια μητροπολιτικής οργάνωσης στην Αθήνα/Αττική και στη Θεσσαλονίκη και συγκεκριμένα:

Η δημιουργία «Μητροπολιτικού Δήμου», μετά από αναγκαστική συνένωση πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Ο δήμος και τα διαμερίσματά του διοικούνται από αιρετά όργανα και εκπροσωπούνται στο Περιφερειακό Συμβούλιο.

Η δημιουργία «Μητροπολιτικού Συνδέσμου», στον οποίο εκπροσωπούνται οι ΟΤΑ πρώτου ή/και δεύτερου βαθμού. Η χωρική αρμοδιότητα του Συνδέσμου θα εκτείνεται για μεν την Αττική είτε στο σύνολο της Περιφέρειας, είτε στο πολεοδομικό συγκρότημα μαζί με το Θριάσιο και τα Μεσόγεια, για δε τη Θεσσαλονίκη είτε στο πολεοδομικό συγκρότημα, είτε στο νομό, είτε στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης.

Η ενίσχυση της υφιστάμενης Περιφέρειας, ως αποκεντρωμένης μονάδας της κρατικής διοίκησης, με πόρους και αρμοδιότητες, με παράλληλη αναβάθμιση της συμμετοχής της αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού στο Περιφερειακό Συμβούλιο, το οποίο θα προεδρεύεται από τον Γ. Γ. Περιφέρειας.

¹⁵ Οι μελέτες αυτές είναι :

1) Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας, Δημοσιεύματα: Αριθμός 9: *Αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση. Διαπιστώσεις – Προτάσεις*, Αθήνα 2000, 2) Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου – ΤΕΔΚΝΑ, Οργάνωση της Μητροπολιτικής Περιφέρειας της Αθήνας, Αθήνα 2001, 3) ΕΜΠ – ΥΠΕΧΩΔΕ, Σχολή Αρχιτεκτόνων. Τομέας Πολεοδομίας & Χωροταξίας, Ερευνητικό Πρόγραμμα «Στρατηγικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης για την Αθήνα-Αττική», Σύνοψη, Ιούλιος 2004, ιδίως σελ. 477 επ και 4) ΙΑΠΑΔ – ΥπεσΔΔΑ, Μητροπολιτική Διοίκηση – Αυτοδιοίκηση Αθήνας- Αττικής, Σύνοψη, Αθήνα 2003.

Η συγκρότηση δευτεροβαθμίου μητροπολιτικού ΟΤΑ σε ολόκληρη την Αττική η μόνον σε μέρος της (πολεοδομικό συγκρότημα μαζί με Θριάσιο και Μεσόγεια), ο οποίος θα αναλάβει μητροπολιτικές λειτουργίες. Στην Θεσσαλονίκη, αντίστοιχος ΟΤΑ συγκροτείται στο νομό Θεσσαλονίκης.»

Η επικρατέστερη επιλογή που παρουσιάζει την μεγαλύτερη αποδοχή είναι η δημιουργία δευτεροβαθμίων μητροπολιτικών ΟΤΑ στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη»
Πέραν αυτών βέβαια αναπτύσσονται και άλλα εναλλακτικά σενάρια χωρίς μέχρι σήμερα να έχει επιλεγεί οριστικά αυτό που θα εφαρμοσθεί.

« Η αναζήτηση «μητροπολιτικών λύσεων» για τα υπόλοιπα αστικά κέντρα της χώρας δεν είναι απαραίτητο να καταφύγει σε «σκληρά» θεσμικά σενάρια, που συνεπάγονται την ίδρυση νέων φορέων καθολικού χαρακτήρα και προϋποθέτουν αυστηρές νομικές ανακατατάξεις, ευρεία διοικητική κινητοποίηση και σύνθετο οικονομικό και οργανωτικό προγραμματισμό. Πιο πρόσφορη φαίνεται στις περιπτώσεις αυτές, η συγκρότηση ευέλικτων σχημάτων συνεργασίας με τη μορφή **Μητροπολιτικών Συνδέσμων**, που επιτρέπουν τη συμμετοχή περισσότερων πρωτοβαθμίων (ή και δευτεροβαθμίων) ΟΤΑ και την ανάληψη κοινών δράσεων στους τομείς που διαθέτουν επιχειρησιακή ωριμότητα και στοιχειώδη πολιτική συναίνεση. Μια τέτοια λύση είναι άλλωστε συμβατή και με την αναγκαία περίοδο ωρίμανσης της μητροπολιτικής μεταρρύθμισης στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, ώστε να αντληθούν από την εμπειρία αυτή χρήσιμα συμπεράσματα και προβληματισμοί που μπορούν να καθοδηγήσουν ρεαλιστικά τον σχετικό διάλογο και σε άλλες περιοχές της χώρας.»¹⁶
Όπως αναφέρει σχετική μελέτη του Ινστιτούτου Αυτοδιοίκησης

Για τα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως για τα δύο μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, προτείνεται η συστηματική διερεύνηση των φάσεων του αστικού κύκλου και η διαμόρφωση ειδικής πολιτικής για τη διαχείριση του αστικού κύκλου σε καθένα από αυτά (Konsolas et al, 2001). Στο κείμενο του ΚΠΣ 2000-2006 του ΥΠΕΘΟ γίνεται εκτενής αναφορά για το θέμα.

4.2.5. Πολιτικές αστικής ανάπτυξης Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Προς την κατεύθυνση των αναφερθέντων στο προηγούμενο κεφάλαιο, στα Σχέδια Ανάπτυξης των επιμέρους Περιφερειών έγινε προσπάθεια εξειδίκευσης της παραπάνω στρατηγικής. Έτσι, για κάθε περιφέρεια σκιαγραφήθηκε ο αναπτυξιακός ρόλος των αστικών κέντρων και προσδιορίστηκαν οι υποδομές και υπερδομές, καθώς και οι προωθητικές δραστηριότητες, οι οποίες θα πρέπει να ενισχυθούν μέσα από τα ΠΕΠ, για να στηρίξουν αυτό τον αναπτυξιακό ρόλο.

Η στρατηγική αυτή, που υιοθετήθηκε απ' όλες τις περιφέρειες μέσα στα ΠΕΠ που ακολούθησαν, συμπληρώθηκε επίσης από έναν ειδικό τύπο δράσεων, που εστιάζει σε «*μικρό-αστικό*» (κατ' αντιστοιχία του όρου μικρό-περιφερειακό) χωρικό επίπεδο, δηλαδή σε αστικές ομοιογενείς ζώνες μικρής κλίμακας. Ειδικότερα (Παπαδάσκαλόπουλος και Χριστοφάκης, 2002), σε επιλεγμένες τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας μέσα στον αστικό χώρο, υλοποιούνται *τοπικά προγράμματα* ολοκληρωμένου χαρακτήρα, που εστιάζουν τις παρεμβάσεις τους σε πολλαπλές και συνεκτικές δράσεις. Οι τοπικές αυτές αστικές ζώνες αναφέρονται σε υποβαθμισμένες περιοχές και είναι ενιαίες και συνεκτικές ως προς τα χαρακτηριστικά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Τα προγράμματα αυτά σχεδιάζονται και υλοποιούνται στη λογική των αστικών προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (π.χ. URBAN). Επιλέγονται οι προτάσεις εκείνες που αναφέρονται σε περιοχές με το μεγαλύτερο βαθμό προβληματικότητας, σε συνδυασμό βέβαια με την αρτιότητα της

¹⁶ Ημερίδα ΙΤΑ-ΚΕΔΚΕ για την Μητροπολιτική Διακυβέρνηση

πρότασης και τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των προβλεπόμενων παρεμβάσεων. Οι κύριες κατηγορίες κριτηρίων επιλεξιμότητας είναι τέσσερις (ΥΠΕΘΟ, 2001):

1. *Οικονομικά κριτήρια*, όπως το επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας, η διάρθρωση της απασχόλησης, το επίπεδο και τα χαρακτηριστικά της ανεργίας.

2. *Κοινωνικά Κριτήρια*, όπως οι δημογραφικές τάσεις, η ύπαρξη μειονεκτουσών και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, το επίπεδο εγκληματικότητας, η επάρκεια και η ποιότητα των κοινωνικών υποδομών και εξυπηρετήσεων.

3. *Κριτήρια που συνδέονται με το επίπεδο εκπαίδευσης*, όπως το επίπεδο εκπαίδευσης και αναλφαβητισμού, το ποσοστό σχολικής διαρροής, η ευχέρεια πρόσβασης στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

4. *Περιβαλλοντικά κριτήρια*, όπως η κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, η παρουσία και το επίπεδο αστικής και βιομηχανικής ρύπανσης, η επάρκεια υποδομών (βιολογικοί καθαρισμοί, χώροι υγειονομικής ταφής απορριμμάτων), η διαθεσιμότητα των χώρων αναψυχής και πρασίνου.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στα σχέδια προσανατολίζονται κυρίως (ΥΠΕΘΟ, 2001):

στην επέκταση, διαφοροποίηση και ευελιξία της τοπικής οικονομίας,

στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της τοπικής απασχόλησης

στη βελτίωση του αστικού χώρου και στην ανάπλαση των ιστορικών κέντρων των πόλεων και στην ανάπτυξη των αστικών υποδομών και υπερδομών και της τεχνολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5- Η ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.1 Θέση και η Ταυτότητα της Περιφέρειας.

Οι κεντρικές περιφέρειες (Αττική, Στερεά Ελλάδα, Θεσσαλία και Κεντρική Μακεδονία) αποτελούν τον αναπτυσσόμενο ανατολικό άξονα της χώρας (το γνωστό S) με την υψηλότερη παραγωγικότητα εργασίας σε όλους τους τομείς, το υψηλότερο επίπεδο τεχνολογικής εξέλιξης, το 80% του αστικού δυναμικού (αστικός πληθυσμός, αστική υποδομή, αστικοί τομείς της οικονομίας), το 50% του εθνικού δικτύου τεχνικής υποδομής (συγκοινωνιών, επικοινωνιών, ενέργειας) καθώς και του όγκου και της αξίας παραγωγής και κατανάλωσης στη χώρα. Επομένως, διαθέτουν τις προϋποθέσεις για την υπερτοπική (εθνική, ευρωπαϊκή, διεθνή) εμβέλεια των αναπτυξιακών επιδόσεων μέσω των οποίων επιδιώκεται η σύγκλιση της ελληνικής οικονομίας με την οικονομία των άλλων χωρών της ΕΕ. (εθνικό χωροταξικό σχέδιο/ΥΠΕΧΩΔΕ)

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, σε άμεση γειτνίαση με την Μητρόπολη της Αθήνας καταλαμβάνει ένα εδαφικά κρίσιμο τμήμα του ηπειρωτικού κορμού της Ελλάδος στον ενδιάμεσο χώρο μεταξύ Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Πάτρας, κυρίαρχων διεθνών πυλών της ελληνικής χερσονήσου αλλά και μεταξύ της Αθήνας και του αναδυόμενου βόρειο-δυτικού δίδυμου Ιωάννινα - Ηγουμενίτσα στον άξονα της Αδριατικής. Δυνατά σημεία της ταυτότητάς της στο διεθνή και ευρωπαϊκό περιφερειακό χώρο αποτελούν:

Οι πολιτιστικοί πόροι της, με προεξάρχοντες το Διεθνή Αρχαιολογικό Χώρο των Δελφών, και τον συμβολικό χώρο των Θερμοπυλών, ο ισχυρός δευτερογενής τομέας και οι πλούσιοι φυσικοί της πόροι. (Χωροταξικό Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Τα βασικά αριθμητικά στοιχεία της Περιφέρειας είναι

Έκταση της Περιφέρειας (km ²)	15.550
Πληθυσμός (εκτίμηση 1994 ΕΣΥΕ)	639.335
Ενεργός πληθυσμός (εκτίμηση 1994)	185.415
Ποσοστό ανεργίας (2005)	10.5%
ΑΕΠ της Περιφέρειας (2001) % ΕΕ-25	104,5
Ποσοστό ΑΕΠ της Χώρας	6,13%
Διάρθρωση του ΑΕΠ	
Πρωτογενής τομέας	9,9%
Πρωτογενής τομέας	40,1%
Τριτογενής τομέας	49,9%
Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις	5 Νομοί
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ Βαθμού	90 Δήμοι. 6 Κοινοτ.

5.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Στερεάς Ελλάδος εμφανίζεται σταθερά θετική μέχρι σήμερα όπως φαίνεται στο παρακάτω πίνακα σύγκρισης αποτελεσμάτων απογραφής 1991 & 2001

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ* ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ 1991 - 2001, ΚΑΤΑ Υ.Π.Α. ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Υ.Π.Α.	Απογραφή πληθυσμού 1991			Απογραφή πληθυσμού 2001			Ποσοστό μεταβολής 1991 - 2001		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	285.236	285.260	570.496	299.695	304.559	604.254	5,1%	6,8%	5,9%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	837.552	872.961	1.710.513	915.853	946.980	1.862.833	9,3%	8,5%	8,9%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	146.979	146.036	293.015	152.559	150.191	302.750	3,8%	2,8%	3,3%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	364.868	369.978	734.846	378.380	376.513	754.893	3,7%	1,8%	2,7%
ΗΠΕΙΡΟΣ	169.414	170.314	339.728	175.952	176.468	352.420	3,9%	3,6%	3,7%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	95.493	98.241	193.734	106.809	107.465	214.274	11,9%	9,4%	10,6%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	354.264	353.423	707.687	375.663	366.756	742.419	6,0%	3,8%	4,9%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	293.332	288.948	582.280	311.131	297.524	608.655	6,1%	3,0%	4,5%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	308.929	298.499	607.428	323.217	309.738	632.955	4,6%	3,8%	4,2%
ΑΤΤΙΚΗ	1.692.546	1.830.861	3.523.407	1.829.732	1.934.616	3.764.348	8,1%	5,7%	6,8%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	102.520	96.711	199.231	101.128	98.938	200.066	-1,4%	2,3%	0,4%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	133.317	124.164	257.481	152.671	146.074	298.745	14,5%	17,6%	16,0%
ΚΡΗΤΗ	270.958	269.096	540.054	303.870	297.289	601.159	12,1%	10,5%	11,3%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.055.408	5.204.492	10.259.900	5.426.660	5.513.111	10.939.771	7,3%	5,9%	6,6%

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΕ

Σύμφωνα με τα συγκριτικά αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα, η Στερεά Ελλάδα με πληθυσμό 608.655 κ. (2001), είναι η 6^η κατά σειρά σε πληθυσμιακό μέγεθος Περιφέρεια, μετά την Αττική τη Κεντρική Μακεδονία, τη Θεσσαλία τη Δυτική Ελλάδα και τη Πελοπόννησο. Το ποσοστό μεταβολής του πληθυσμού 1991-2001 είναι +4,5%, έναντι 6,6 % του συνόλου της χώρας που αντιστοιχεί στη 6^η κατά σειρά θέση μετά το Νότιο Αιγαίο, την Κρήτη, τα Ιόνια νησιά, την Κεντρική Μακεδονία, την Αττική, την Αν. Μακεδονία –Θράκη και τη Δυτική Ελλάδα. Η αύξηση αυτή αντιστοιχεί στο 5,52% του πληθυσμού της χώρας.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ* ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ 1991 - 2001, ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

ΝΟΜΟΣ	Απογραφή πληθυσμού 1991			Απογραφή πληθυσμού 2001			Ποσοστό μεταβολής 1991 - 2001		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	68.303	65.805	134.108	68.490	62.639	131.129	0,3%	-4,8%	-2,2%
ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	104.881	103.527	208.408	110.452	107.626	218.078	5,3%	4,0%	4,6%
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	12.554	11.753	24.307	16.587	15.439	32.026	32,1%	31,4%	31,8%
ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	85.275	85.999	171.274	90.873	88.023	178.896	6,6%	2,4%	4,5%
ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΔΟΣ	22.319	21.864	44.183	24.729	23.797	48.526	10,8%	8,8%	9,8%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	293.332	288.948	582.280	311.131	297.524	608.655	6,1%	3,0%	4,5%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.055.408	5.204.492	10.259.900	5.426.660	5.513.111	10.939.771	7,3%	5,9%	6,6%

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΕ

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι συγκεντρωμένο στους Νομούς Ευβοίας και Φθιώτιδας με ποσοστά 35,8% και 29,2 % στο σύνολο της περιφέρειας, αντίστοιχα. Ακολουθεί ο Νομός Βοιωτίας με 131.129 κατοίκους αριθμός που αντιστοιχεί στο 21,5% του συνόλου της περιφέρειας. Πολύ χαμηλότερα ποσοστά εμφανίζουν οι Νομοί Φωκίδος και Ευρυτανίας με 7,9% και 5,2% αντίστοιχα.

Τη μεγαλύτερη μεταβολή παρουσιάζει ο νομός Ευρυτανίας, με αύξηση 31,8%, ακολουθούν ο νομός Φωκίδας με 9.8%, ο νομός Εύβοιας με 4,6%, ο νομός Φθιώτιδας με 4,5%, ενώ στο νομό Βοιωτίας ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 2,2%.

5.3 Δίκτυα πόλεων και οικισμών.

Παρ όλη την «αδύναμη» με τα σημερινά δεδομένα κρίσιμη μάζα τους, οι πόλεις και οι οικισμοί της επιμένουν να ζουν και να τροφοδοτούν στο μεγαλύτερο μέρος τον περιφερειακό χώρο με αστικές δομές. Εξαιρέση αποτελούν οι εξαιρετικά ορεινές περιοχές χωρίς δραστηριότητες. Οι πόλεις που έχουν τους κυρίαρχους κινητήριους ρόλους είναι :

- Η Λαμία και η Χαλκίδα, περιφερειακοί κόμβοι με 100.000 κατοίκους στην αστική περιοχή τους
- Η Θήβα, η Λιβαδειά και η Άμφισσα-Ιτέα, κόμβοι με 20 000 έως 50 000 κατοίκους στην αστική περιοχή τους

Ιδιαίτερους ρόλους θα διαδραματίσουν το Καρπενήσι, αναδυόμενος πόλος αστικής διάχυσης στο υψηλό ορεινό δυτικό όγκο και οι νησιωτικές / παραλιακές παραδοσιακές μικρές πόλεις Ιστιαία-Λ.Αιδηψού, Αγ.Κων/νος- Καμένα Βούρλα, Αταλάντη-Λιβανάτες, Κύμη, Αλιβέρι και Κάρυστος. Εξειδικευμένα δίπολα στην εξορυστική βιομηχανία και τη μεταλλουργία αποτελούν τα δίπολα Μαντούδι-Λίμνη και Δίστομο-Αντίκυρα.¹⁷

5.4. Χαρακτηριστικά της Οικονομίας της Περιφέρειας

Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από μία δυαδική Οικονομία.

«Από την εξέταση των στοιχείων προκύπτει έντονα ο δυαδικός χαρακτήρας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Ο δυϊδισμός αυτός δεν αφορά μόνο την διαφορά στο ΑΕΠ και στην ανάπτυξη ανάμεσα στους Νομούς που γειτνιάζουν με την Πρωτεύουσα και στην υπόλοιπη περιφέρεια. Ο δυϊδισμός αναδεικνύεται κυρίως από τον εξωγενή χαρακτήρα της ανάπτυξης της Βοιωτίας και δευτερευόντως της Εύβοιας.

Η βιομηχανική δραστηριότητα και οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στους δυο Νομούς είναι κυρίως δραστηριότητα Πρωτεύουσας, που ιστορικά για λόγους κινήτρων και στην συνέχεια για λόγους γειτνίασης με την Αθήνα και για την αξιοποίηση οικονομιών συγκέντρωσης, εγκαταστάθηκαν στην Βοιωτία και δευτερευόντως στην Εύβοια.

Έτσι να επιχειρούσαμε μια κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων των «δύο οικονομιών» θα κάναμε τις ακόλουθες βασικές διαπιστώσεις:

Στο Ν.Α. τμήμα της Περιφέρειας χωροθετούνται σε μεγάλες συγκεντρώσεις κυρίως βιομηχανικές Επιχειρήσεις, μεγάλου μεγέθους με έδρα την Πρωτεύουσα, που απευθύνονται σε υπερτοπικές αγορές. Στους Νομούς Βοιωτίας και Εύβοιας η Μεταποίηση συμμετέχει στο συνολικό νομαρχιακό ΑΕΠ κατά 44,8% και 18,2% αντίστοιχα.

Από τους υπόλοιπους Νομούς ξεχωρίζει η Φθιώτιδα στην οποία η Μεταποίηση συμμετέχει στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού κατά 9,3%, ενώ στην Φωκίδα και στην Ευρυτανία οι συμμετοχές

¹⁷ (ΥΠΕΧΩΔΕ/ Χωροταξικό Π.Σ.Ε.)

είναι πολύ μικρές (1,6% και 0,1% αντίστοιχα). Οι αντίστοιχες συμμετοχές των υπηρεσιών των τριών νομών είναι 60,4%, 78,9% και 80,1%.»¹⁸

Πίνακας: ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ, 2001

	Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ Χώρα=100	Συμμετοχή στο ΑΕΠ της Μεταποίησης Της Χώρας	Συμμετοχή της Μεταποίησης στο Συνολικό ΑΕΠ
Ν. Βοιωτίας	256	11,82	44,8
Ν. Εύβοιας	104	3,20	18,2
Ν. Ευρυτανίας	72	0,03	0,1
Ν. Φθιώτιδας	114	1,44	9,3
Ν. Φωκίδας	96	0,05	1,6
Στερεά Ελλάδα	137 (104,2*)	16,54	25,5
Σύνολο Χώρας	100 (73,7*)	100	11,7

* Κ.Κ. ΑΕΠ – Ε.Ε 25=100

ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΑΕΠ, 2001

	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	Σύνολο
Ν. Βοιωτίας	7,1	58,1	34,8	100
Ν. Ευβοίας	11,0	34,7	54,3	100
Ν. Ευρυτανίας	6,6	13,3	80,1	100
Ν. Φθιώτιδας	14,7	24,8	60,4	100
Ν. Φωκίδας	6,9	14,2	78,9	100
Στερεά Ελλάδα	9,9	40,1	49,9	100
Σύνολο Χώρας	7,0	21,4	71,6	100

Πηγή : ΙΠΑ (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)

Τόσο από την ανάλυση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών των Νομών, όσο και από τους παραπάνω πίνακες, προκύπτει ότι ο Νομός Βοιωτίας παρουσιάζει μεγέθη σημαντικά υψηλότερα από τα αντίστοιχα περιφερειακά. Εντούτοις και οι Νομοί Φθιώτιδας και Εύβοιας παρουσιάζουν μεγέθη ανώτερα των αντίστοιχων Εθνικών Στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας το 2003, ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας με έδρα τη Λαμία, Δυο χρόνια μετά τη λειτουργία του λειτουργούν δύο τμήματα , το τμήμα «Βιοιατρικής και πληροφορικής ιατρικών μηχανημάτων» στη Λαμία και «Περιφερειακής Ανάπτυξης» στη Λιβαδειά. Έχρι σήμερα το Πανεπιστήμιο αντιμετωπίζει σοβαρα προβλήματα στέγασης και στελέχωσης. Η ταχεία επίλυση των προβλημάτων και η πλήρης λειτουργία των σχολών, θα συμβάλει στην υποστήριξη των τμημάτων της Περιφέρειας για την ενίσχυση της Έρευνας και της καινοτομίας στη Περιφέρεια, παράλληλα με την συνεργασία των ΤΕΙ της Περιφέρειας που ήδη λειτουργούν

¹⁸ Μελέτη του ΙΠΑ με τίτλο «Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στη νέα προγραμματική περίοδο», Ιούνιος 2004

5.5 Οι ΟΤΑ της περιφέρειας μετά την εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστριας

Από το 1981 και μετά στη χώρα μας Επιχειρήθηκε αρκετές φορές η αντιμετώπιση του φαινομένου της πολυδιάσπασης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ Βαθμού.

- Με τις (ασχεδίαστες και εθελοντικές) συνενώσεις και τους αναπτυξιακούς συνδέσμους του Ν. 1416/1984.
- Με τις (σχεδιασμένες αλλά εθελοντικές) συνενώσεις του Ν. 1622/1986.
- Με τα συμβούλια περιοχής του Ν. 2218/1994.

Τα αποτελέσματα ήταν όμως πενιχρά και το θέμα τις πολυδιάσπασης παρέμενε.

Επειδή οι συνέπειες αυτής της κατάστασης ήταν οδυνηρές κυρίως για την εφαρμογή των πολιτικών σύγκλισης και της Ευρωπαϊκής μας πορείας η ελληνική Κυβέρνηση προχώρησε στην εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστριας.

Ο νόμος 2539/1997, για τη συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης προχώρησε στον εκσυγχρονισμό της διοικητικής δομής των ΟΤΑ.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ως προς τη συγκρότηση των Νέων Δήμων είναι :

Δήμος - Ημιαστικός οικισμός

Βασικό χαρακτηριστικό η ύπαρξη ενός ημιαστικού οικισμού με πληθυσμό άνω των 2.500 ή 5.000 κατοίκων. Μ' αυτόν συνενώνονται όμοροι ΟΤΑ εφόσον βρίσκονται στην άμεση επιρροή του.

Αστικός Δήμος

Ο κλασικός τύπος του σύγχρονου αστικού δήμου. Προσαρτώνται οι όμορες κοινότητες δορυφόροι..

Δήμος- Νησί

Εκτός από τα μεγάλα νησιά που αποτελούν, σε αρκετές περιπτώσεις, νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ή εκείνα που έχουν μεγάλη έκταση και πληθυσμό, όλοι οι ΟΤΑ των υπολοίπων μικρών νησιών επιδιώκεται η Συνένωση έτσι ώστε κάθε νησί να οργανώνεται ως δήμος..

Δήμος - Πολεοδομικό Συγκρότημα

Πρόκειται για τους μεγάλους δήμους (εκτός των δύο μητροπολιτικών κέντρων) που αποτελούν ήδη μικρές μητροπολιτικές περιοχές Σ' αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να εξετασθεί, μετά την ολοκλήρωση της ανασυγκρότησης και την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών, η συγκρότηση θεσμών συνεργασίας για τη διαχείριση ευρύτερων λειτουργιών της περιοχής.

Δήμοι - Τμήματα μητροπολιτικών περιοχών

Πρόκειται για τους ΟΤΑ της μητροπολιτικής περιοχής Αττικής και Θεσσαλονίκης που ο ρόλος τους καθώς και η χωρική τους ανασυγκρότηση πρέπει να επαναπροσδιορισθεί στο πλαίσιο συστήματος μητροπολιτικής διοίκησης. (Γ' αυτό άλλωστε το προτεινόμενο Πρόγραμμα δεν αφορά την Αττική και τα πολεοδομικά συγκροτήματα της Θεσσαλονίκης και του Βόλου - Ν. Ιωνίας)

Η διοικητική αυτή μεταρρύθμιση είναι από τις πλέον σημαντικές των τελευταίων ετών, όμως αντιμετώπισε αρχικά τη σθεναρή αντίθεση των τοπικιστικών αντιλήψεων και των τοπικών «συμφερόντων», όπως επίσης και τη διαφωνία της τότε αντιπολίτευσης με αποτέλεσμα να μην ληφθούν υπόψη σε πολλές περιπτώσεις βασικά αναπτυξιακά κριτήρια. Στο γενικό χωροταξικό σχέδιο του ΥΠΕΧΩΔΕ ,επισημαίνεται :

«Η διοικητική μεταρρύθμιση με το Σχέδιο Καποδίστριας οδήγησε σε μεγαλύτερους νέους δήμους από τους παλαιότερους ΟΤΑ, αλλά σε αρκετές περιπτώσεις η κλίμακά τους παραμένει μικρή. Συχνά, δεν υπάρχει αντιστοιχία με μια πραγματική ανθρωπογεωγραφική ενότητα, δηλαδή με τη ζώνη που προσδιορίζεται από τη χωρική διάρθρωση των καθημερινών εξυπηρετήσεων. Το πρόβλημα είναι ακόμη εντονότερο στις ευρύτερες ζώνες, οι οποίες είναι δυνατόν να θεωρηθούν ότι αποτελούν το «κατώφλι» μιας περιοχής με τρόπο ώστε να είναι σε θέση να αποτελέσει επίπεδο κάποιου προγραμματισμού –επίπεδο που συχνά προσεγγίζεται με την έννοια της ενιαίας αγοράς εργασίας / ζώνης καθημερινών μετακινήσεων εργασίας– κατοικίας (ενδεικτικά, η κλίμακά τους κινείται στο φάσμα των 10.000–40.000 κατοίκων).

Οι χώρο-οικονομικές μεταβολές κατά την τελευταία εικοσιπενταετία στην Ελλάδα συναρτώνται με τη σχετική ομογενοποίηση της τομεακής κατανομής του οικονομικού δυναμικού και της απασχόλησης στα οικιστικά κέντρα όλων των επιπέδων, με την αυξανόμενη κυριαρχία του τριτογενούς τομέα, εκτός από τα μικρότερα αγροτικά κέντρα, όπου και εκεί πάντως η συμμετοχή της αγροτικής απασχόλησης στο σύνολο έχει περιορισθεί σημαντικά. Η μείωση του εύρους της λειτουργικής εξειδίκευσης οδηγεί και σε μικρότερες διαφοροποιήσεις / υποκατηγορίες στο εσωτερικό κάθε κατηγορίας οικισμών, φαινόμενο ιδιαίτερα έντονο στις μικρές και μεσαίες πόλεις. Ως συνέπεια των παραπάνω, εντοπίζονται ασυνέχειες και διαφορετικοί ρόλοι στο φάσμα των οικισμών όλων των κατηγοριών»¹⁹ (Γενικό χωροταξικό ΥΠΕΧΩΔΕ)

Με την εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστρια στο σύνολο της Περιφέρειας από τους 593 ΟΤΑ Α' βαθμού δημιουργήθηκαν 96 νέοι ΟΤΑ, 90 νέοι Δήμοι και 6 Κοινότητες.

Η εικόνα των βασικών αστικών Δήμων Λαμίας, Χαλκίδας, Λιβαδειάς Θήβας όπως επίσης και των πρωτεύουσών νομών Ευρυτανίας και Φωκίδας διαμορφώνεται :

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

ΔΗΜΟΣ	ΠΟΛΗ			ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ					ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΕΚΤΑΣΗΣ				
	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ(ΚΑΤΟΙΚΟΙ)		ΜΕΤ/ΛΗ	ΕΚΤΑΣΗ	ΣΤΡ.	ΑΡ.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ(ΚΑΤΟΙΚΟΙ)		ΕΚΤΑΣΗ	ΣΤΡ.	ΝΕΩΝ ΔΗΜΩΝ		
1991	2001	1/2	1991				2001	54/5%			9	2+7	2/5 %
	1	2	%	3	4	54/5%	9	2+7	2/5 %	3+9	%		
Λαμίων	44084	48.408	8,00	56211	12	11361	12.195	6,84	357271	58.601	26,28	413482	635,6
Χαλκιδέων	51646	83.884	4,33	30804						53.584	-	30804	--
Θηβαίων	19309	21.311	8,92	143889	5	3625	2.609	-38,94	177126	23.820	12,30	321015	123,1
Λεβαδέων	19295	20.769	7,10	104414	2	979	723	-35,41	27077	21.492	3,48	212491	14,6
Καρπενήσι	6178	6.778	6,81	59037	13	2007	2.615	23,25	191850	9.390	38,60	250887	325
Αμφισσης	7189	8.946	-3,50	61961	7	2280	2.302	0,96	253213	9.248	33,14	315174	408,7
SYNOΛA	147901	155.691	4,96	537316	39	20252	20.444	1	1006537	176.135	13,13	1543853	187,3

Από τα στοιχεία του πίνακα μεταβολών στα Αστικά κέντρα, από την εφαρμογή του σχεδίου «Καποδίστριας» στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, διαπιστώνουμε ότι :

Στο Δήμο Χαλκίδας δεν υπήρξε καμία μεταβολή από την εφαρμογή του «Καποδίστρια»

Το Καρπενήσι και η Λαμία συνενώθηκαν με το μεγαλύτερο αριθμό Δημοτικών Διαμερισμάτων (Δ.Δ),13 και 12 Δ.Δ. αντίστοιχα.

Ως αποτέλεσμα της σύστασης των νέων Δήμων, ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 38,6%στο Καρπενήσι, 33,14% στην Άμφισσα και 26,28% στη Λαμία.

Τη μεγαλύτερη αύξηση της έκτασης έχει η Λαμία με αύξηση 635,6%, η Άμφισσα με 408,7%,το Καρπενήσι με 325% και η Θήβα με 125%.

Όπως προκύπτει από το σύνολο των παραπάνω στοιχείων η εικόνα των αστικών Δήμων έχει διαμορφωθεί ως εξής :

Η Χαλκίδα διατήρησε τον χαρακτήρα που είχε και πριν την εφαρμογή του Νόμου.

Η Λαμία «γίγαντώθηκε» από πλευράς έκτασης και συνενώθηκε με αρκετές κοινότητες με αγροτικό χαρακτήρα διαμορφώνοντας μία μεσαία πόλη όπου αναπτύσσεται η σχέση αστικής περιοχής με περιοχές της υπαίθρου. Με ένα ισχυρό αστικό κέντρο τη Λαμία και πόλους τα 12 Δ.Δ.. Στο επίπεδο του Ν. Φθιώτιδας όπου η συνολική έκταση είναι 4.440.765 στρ. , νέος Δήμος κατέχει το 9,31% και σε επίπεδο πεδινών εκτάσεων όπου το σύνολο του νομού είναι 857.844 στρ. και του νέου Δήμου 161.539 στρ.το 18,83%. Στο νέο Δήμο κατοικεί επίσης το 32,8% του Νομού.

Στη Βοιωτία δεν μεταβλήθηκε η ισορροπία μεταξύ του Δίπολου Θήβας ,Λιβαδειάς.

¹⁹ Αναφορά στο σχέδιο Καποδίστριας στο γενικό χωροταξικό πλαίσιο του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Η μόνη σημαντική μεταβολή αφορά την αύξηση της έκτασης του νέου Δήμου Θήβας κατά 123,1 %.

Το Καρπενήσι αν και συνενώθηκε με 13 Δ.Δ., δεν κατάφερε να ξεπεράσει παρά την μεγάλη ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού ο όριο των 10.000κ. Στο σύνολο τους τα Δ.Δ.είναι περιοχές ορεινές & μειονεκτικές με εποχικό κυρίως πληθυσμό. Το ίδιο ισχύει και για την Άμφισσα. Σε μεγάλο βαθμό η αύξηση πληθυσμού στο Νομό Ευρυτανίας οφείλεται στην απογραφή ετεροδημοτών από περιοχές και πόλεις γειτονικών νομών όπου κατοικούν αρκετοί Ευρυτάνες. Πέραν της Διοικητικής Μεταρρύθμισης το Υπουργείο Εσωτερικών προχώρησε στην εφαρμογή του Ειδικού Προγράμματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ), το οποίο πρόσφατα μετονομάστηκε σε πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ». Με το πρόγραμμα αυτό επιχειρείται η συγκέντρωση όλων των Κεντρικών πόρων και των επιχορηγήσεων των Υπουργείων για τη χρηματοδότηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος στα πρότυπα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε..

Αν και ο σχεδιασμός του Προγράμματος είχε πολλά θετικά στοιχεία η υλοποίηση είναι προβληματική, αφού πολλά Υπουργεία δεν μεταφέρουν τους πόρους στην Αυτοδιοίκηση μέσω του ΕΠΤΑ, η χρηματοδότηση γίνεται με πιστώσεις δυσανάλογες με τις εγκρίσεις και γενικά η έλλειψη στελεχιακού Δυναμικού στις τεχνικές και οικονομικές Υπηρεσίες των μικρών κυρίως ΟΤΑ δεν επιτρέπει την δημιουργία συνθηκών ολοκληρωμένων και αποτελεσματικών πολιτικών στις νέες συνθήκες.

5.5 Χαρακτηριστικά των αστικών κέντρων της Στερεας Ελλάδας.

Το αστικό δίκτυο της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από τρία βασικά ιεραρχικά επίπεδα πολιτικής κυριαρχίας. Παράλληλα με τη διπολική κυριαρχία Αθήνας – Θεσσαλονίκης, λειτουργεί ένα ολιγοπολικό σύστημα περιφερειακών αστικών κέντρων όπως η Πάτρα, το Ηράκλειο, η Λάρισα, ο Βόλος, τα Χανιά, τα Γιάννενα, η Κοζάνη, η Καβάλα. Συγχρόνως, σ' ένα τρίτο ιεραρχικά επίπεδο, εντείνεται η περιφερειακή επιρροή, αλλά κυρίως η τοπική, σε επίπεδο νομού, ακτινοβολία των αστικών κέντρων που αποτελούν έδρες των νομών της χώρας. (Χριστοφάκης 2001)

Στο πλαίσιο αυτό, έχει διαμορφωθεί ένα σύστημα «επάλληλων ακτινικών σχέσεων» του αγροτικού και ημιαστικού οικιστικού δικτύου με τα αστικά κέντρα – έδρες των νομών, αυτών με τη σειρά τους με τα περιφερειακά κέντρα και των τελευταίων με το δίπολο Πρωτεύουσας – Θεσσαλονίκης, που κυριαρχεί στο σύνολο του οικιστικού δικτύου της χώρας. Η Στερεά Ελλάδα φαίνεται να εντάσσεται στο τρίτο επίπεδο ιεράρχησης των αστικών κέντρων, αφού δεν διαθέτει πολύ μεγάλα αστικά κέντρα-πόλεις, με την έννοια ότι κανένα από τα αστικά κέντρα της περιφέρειας δεν ξεπερνά τους 100.000 κατοίκους. Εξαίρεση ίσως αποτελεί η έδρα της περιφέρειας Λαμία, που παρουσιάζει σχετικό δυναμισμό, έχει σημαντική ενδοχώρα, βρίσκεται σε κομβική θέση και μπορεί να καταταγεί μεταξύ του 2^{ου} και 3^{ου} ιεραρχικού επιπέδου πολιτικής κυριαρχίας.

Η Στερεά Ελλάδα δεν διαθέτει πολύ μεγάλα αστικά κέντρα, με την έννοια ότι κανένα από τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας δεν ξεπερνά τους 100.000 κατοίκους.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι δύο πρωτεύουσες Νομών, το Καρπενήσι της Ευρυτανίας και η Άμφισσα της Φωκίδας, σύμφωνα με τον αποδεκτό ορισμό της ΕΣΥΕ δεν συγκαταλέγονται στα αστικά κέντρα, παρά το γεγονός ότι, από τα πλέον πρόσφατα επίσημα στοιχεία της απογραφής του 2001 προκύπτει ότι βρίσκονται πολύ κοντά στο πληθυσμιακό όριο χαρακτηρισμού τους ως αστικών κέντρων, που είναι οι 10.000 κάτοικοι.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΝΟΜΩΝ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΝΟΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	131.085	81.004	50.081
ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	178.771	96.873	81.898
ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	215.136	125.671	89.465
ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΔΟΣ	48.284	16.524	31.760
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	32.053	6.775	25.278
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΩΝ	605.329	326.847	278.482
ΣΥΝΟΛΟΕΛΛΑΔΟΣ	10.964.020	7.980.414	2.983.606

Ο αστικός-ημιαστικός πληθυσμός στους πέντε Νομούς της περιφέρειας με τα στοιχεία απογραφής του 2001 σε σύνολο 605.329 είναι 326.847 κ. ενώ ο αγροτικός πληθυσμός 278.606 κ..

Δηλαδή παρουσιάζει ποσοστό αστικοποίησης 73%, όσο και το σύνολο της χώρα.

Το μεγαλύτερο μέρος του αστικού πληθυσμού της Περιφέρειας συγκεντρώνεται στην Εύβοια με 215.136 κ. (58,4%) και στη Φθιώτιδα (29,6%) .

Ο αστικός πληθυσμός της Περιφέρειας παρουσιάζει αυξητικές τάσεις τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, όλοι οι αστικοί Δήμοι έχουν αυξήσει τον πληθυσμό τους κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας (1991-2001), όπως παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εξέλιξη του πληθυσμού των αστικών Δήμων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, 1991-2001

ΑΣΤΙΚΟΙ ΔΗΜΟΙ*	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1991-2001
ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ			
Λιβαδειά	20.210	21.501	6,4
Θήβα	23.130	23.480	1,5
Ορχομενός	10.553	10.763	2,0
ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ			
Χαλκίδα	51.646	54.921	6,3
Δ. Αηλιαντίων	13.972	15.014	7,5
Δ. Μεσσαπίων	13.307	14.154	6,4
ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ			
Λαμία	55.445	58.698	5,9
Αταλάντη	10.240	10.273	0,3
Σπερχειάδα	8.573	10.626	23,9
ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΔΑΣ			
Άμφισσα	9.469	9.569	1,1
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ			
Καρπενήσι	8.185	9.321	13,9

* Σύμφωνα με την Απογραφή του 2001.

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ, Απογραφές πληθυσμού 1991, 2001.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι στην περιφέρεια υπάρχουν :

Δύο Δήμοι Χαλκίδα, Λαμία που έχουν πληθυσμό που είναι πάνω από 50.000 κ.

Τα δύο αστικά κέντρα του Νομού Βοιωτίας Λιβαδειά και Θήβα έχουν πληθυσμό πάνω από 20.000 κατοίκους, 20.210 κατοίκους και 23.130 κατοίκους, αντίστοιχα.

Δύο Δήμοι έχουν πληθυσμό κοντά στις 15.000 κατοίκους (Αηλιαντίων και Μεσσαπίων).

Πέντε Δήμοι είναι κοντά στο όριο των 10.000 κατοίκων (Ορχομενός, Αταλάντη, Σπερχειάδα, Άμφισσα και Καρπενήσι).

Σε ορισμένους από τους παραπάνω Δήμους δεν υπάρχουν αστικά κέντρα που το μέγεθος τους να ξεπερνά τις 10.000 κατοίκους όπως φαίνεται και στο παρακάτω πίνακα το όριο των 10.000 κατοίκων ξεπερνούν οι εξής πόλεις :

- Λιβαδειά και Θήβα στο νομό Βοιωτίας.
- Λαμία στο νομό Φθιώτιδας και
- Χαλκίδα στο νομό Εύβοιας.

Όπως προκύπτει και από το παρακάτω πίνακα που δείχνει την αστικοποίηση στους Δήμους άνω των 10.000 κατοίκων στους Δήμους της κατηγορίας αυτής εξαιρώντας τις πρωτεύουσες νομών, διακρίνουμε χαμηλό βαθμό αστικοποίησης και υψηλή συμμετοχή του αγροτικού πληθυσμού. Συγκεκριμένα το ποσοστό αστικοποίησης είναι 53,25%, έναντι 46,75% του αγροτικού πληθυσμού. Εκτός εξαιρέσεων η αύξηση του πληθυσμού οφείλεται στην εφαρμογή του σχεδίου Καποδίστρια και όχι στην ύπαρξη αστικών κέντρων στη περιοχή του Δήμου.

Πίνακας αστικοποίησης πόλεων της περιφέρειας, με πληθυσμό > 10.000

A/A ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ	%ΑΣΤΙΚΟΣ	%ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
1 ΔΗΜΟΣ ΛΗΛΑΝΤΙΩΝ	15568	9148	6420	58,76	41,24
2 ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ	13.756	6.005	7.751	43,65	56,35
3 ΔΗΜΟΣ ΒΑΘΕΟΣ	12.384	9.150	3.234	73,89	26,11
4 ΔΗΜΟΣ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ	10.732	5.780	4.952	53,86	46,14
5 ΔΗΜΟΣ ΣΠΕΡΧΕΙΑΔΟΣ	10.594	2.875	7.719	27,14	72,86
6 ΔΗΜΟΣ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ	10.367	6.127	4.240	59,10	40,90
ΣΥΝΟΛΟ	73.401	39.085	34316	53,25	46,75

Αντίθετα όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα αστικοποίησης των 4 μεγαλύτερων πόλεων και των δύο πρωτευουσών νομών (Καρπενήσι, Άμφισσα) και της Θήβας, η αστικοποίηση των πόλεων αυτών είναι πολύ μεγαλύτερη. Συγκεκριμένα ο αστικός πληθυσμός είναι 92,14% έναντι 7,86% του αγροτικού.

Πίνακας αστικοποίησης πόλεων πρωτευουσών νομών της περιφέρειας

A/A ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΣΤΙΚΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ	%ΑΣΤΙΚΟΣ	%ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
1 ΛΑΜΙΕΩΝ	58.601	51.128	7.473	87,25	12,75
2 ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	53.584	53.584	0	100	0
3 ΘΗΒΑΙΩΝ	23.820	21.211	2.609	89,05	10,95
4 ΛΕΒΑΔΕΩΝ	21.492	20.769	723	96,64	3,36
5 ΑΜΦΙΣΣΗΣ	9.248	6.946	2.302	75,11	24,89
6 ΚΑΡΠΙΝΗΣΙΟΥ	9.390	6.775	2.615	72,15	27,85
ΣΥΝΟΛΟ	166.745	153.638	13107	92,14*	7,86*

(*) μέσος όρος

Από όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι, καθαρά χαρακτηριστικά αστικών κέντρων μεσαίου μεγέθους διακρίνουμε στη Λαμία και τη Χαλκίδα, στη Βοιωτία αναπτύσσεται ένα δίπολο με τη Θήβα και τη Λιβαδειά, και η Άμφισσα με το Καρπενήσι αν και δεν έχουν το απαραίτητο μέγεθος αποτελούν τα διοικητικά και οικονομικά κέντρα των νομών.

Με τη με αρ. 26298 Απόφαση της Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, εγκρίθηκε το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, Μέσα από το πλαίσιο αυτό στη διαμόρφωση του οποίου συμμετείχαν από το 1999 που ξεκίνησε μέχρι το 2003 που ολοκληρώθηκε με την έγκριση του από το Περιφερειακό Συμβούλιο στις 28

Φεβρουαρίου του 2003 , καθορίζεται η στρατηγική της Περιφέρειας μέσα από τις κατευθύνσεις του Σ.Α.Κ.Χ.

Για τις πόλεις και το Οικιστικό δίκτυο το συγκεκριμένο πλαίσιο αναφέρει:

«Οι πόλεις που διαμορφώνουν την αστική δυναμική της Περιφέρειας λόγω της Ιδιαίτερης «αστικής ανάπτυξης» στην άμεση περίμετρο του αστικού της πυρήνα (συνεχής εδαφική περιοχή με πυκνότητα > 100κατ /km².) και έχουν κινητήριους ρόλους ,όχι μόνο διοικητικούς, είναι :

Η Λαμία και η Χαλκίδα, πόλεις με δυναμική 100.000 κατοίκων στην ευρύτερη αστική περιοχή τους, με δυνατότητες διαπεριφερειακού πόλου Ανάπτυξης αλλά με ελλιπή διοικητική και πολεοδομική οργάνωση κυρίως της ευρύτερης περιοχής τους.

Η Θήβα η Λιβαδειά και η Άμφισσα – Ιτέα με δυναμική 20.000 – 50.000 κατοίκους στην ευρύτερη αστική περιοχή τους με ενδοπεριφερειακό ρόλο αλλά και δυνατότητες διαπεριφερειακών ειδικών λειτουργιών.

Ιδιαίτερους ρόλους διαδραματίζουν το Καρπενήσι, αναδυόμενος πόλος αστικής διάχυσης στον υψηλό ορεινό δυτικό όγκο και οι νησιωτικές ή παραλιακές ή παραδοσιακές μικρές πόλεις ή δίκτυα γειτονίας. Ιστιαία – Λ. Αιδηψού, Αγ. Κων/νος – Κ.Βούρλα, Αταλάντη, Λιβανάτες, Αμφίκλεια – Τιθορέα - Ελάτεια , κύμη Αλιβέρι και Κάρυστος. Εξειδικευμένα δίπολα στην εξορυκτική βιομηχανία και τη μεταλλουργία με δυνατότητες ένταξης σε αστική τροχιά μέσω ευρύτερων δικτύωσης με ανώτερα αστικά κέντρα αποτελούν τα δίπολα Μαντούδι Λίμνη και Δίστομο Αντίκυρα.»²⁰

5.7 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2000-2006

5.7.1 Ταυτότητα του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 10 Απριλίου 2001 με την Ε (2001) 808 Απόφαση της Επιτροπής και αναθεωρήθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2004 με την C (2004) 5665 απόφαση της και στις 22 Δεκεμβρίου 2005 με την Ε (2005) 5918 απόφαση της. Οι στρατηγικοί στόχοι της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για το διάστημα 2000 – 2006 επικεντρώνονται στους βασικούς τομείς παρέμβασης που είναι:

- Ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής δραστηριότητας η διασύνδεσή της με τη τοπική οικονομία και η προσαρμογή της στις απαιτήσεις της νέας οικονομίας
- Η ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων
- Η μείωση των έντονων φαινομένων δυϊσμού με έμφαση στις ορεινές και αγροτικές περιοχές
- Η προστασία, αποκατάσταση και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος. Αξιοποίηση των πολιτιστικών-ιστορικών πλεονεκτημάτων

Το Συνολικό κόστος του Π.Ε.Π Στερεάς Ελλάδας 2000 – 2006 ανέρχεται σε 872.235 MEURO με Δημόσια Δαπάνη 719.779 MEURO και Ιδιωτική Συμμετοχή 152.456 MEURO Η συμμετοχή των Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΤΠΑ-ΕΚΤ-ΕΓΤΠΕ) ανέρχεται σε 539.284 MEURO και αποτελεί το 75% της Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος

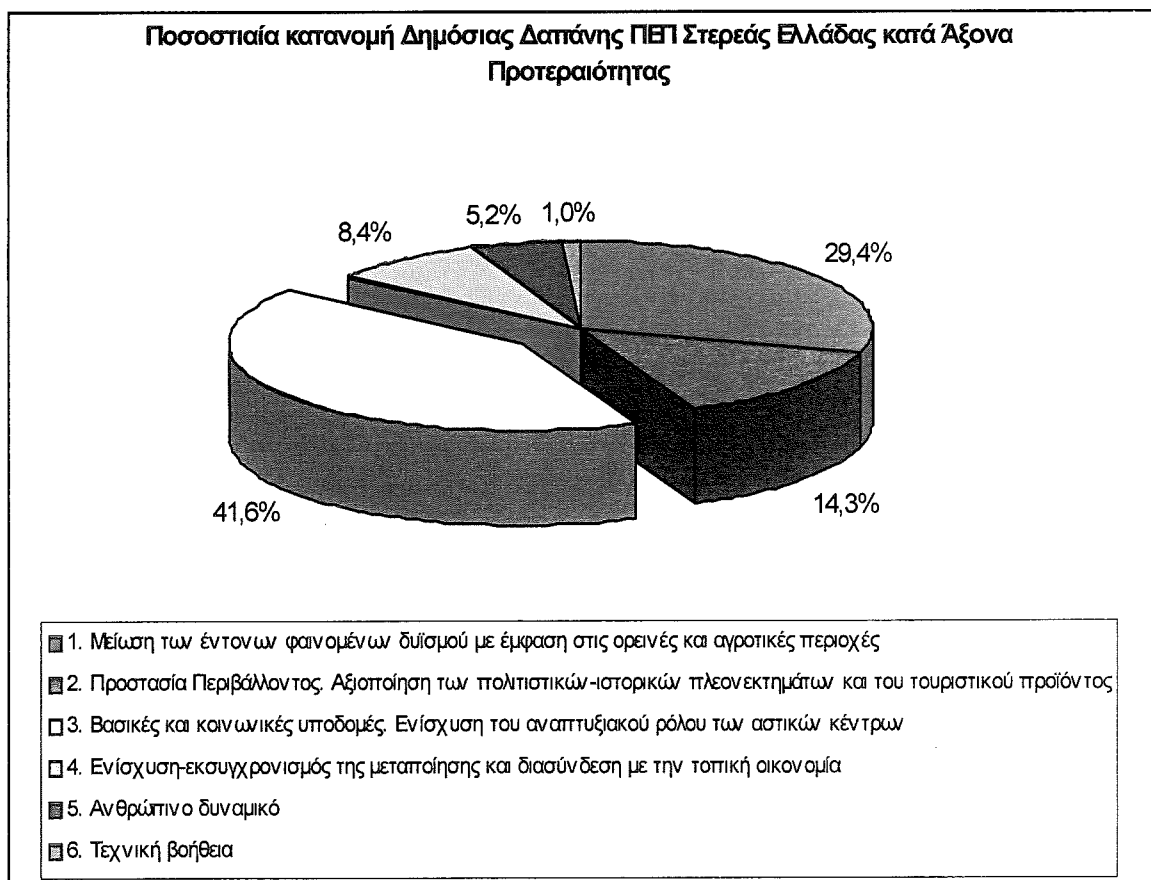
²⁰ Σχεδιο χωροταξικού Πλαισίου Στερεάς Ελλάδας /ΥΠΕΧΩΔΕ/Δνση Χωροταξίας

5.7.2 Αξονες Προτεραιότητας

Το ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2000-2006 χρηματοδοτείται με συνολικό ποσό Δημόσιας Δαπάνης 708,821 εκ. EURO και διαρθρώνεται σε έξι Αξονες Προτεραιότητας που είναι οι εξής:

- Μείωση των έντονων φαινομένων δυϊσμού με έμφαση στις ορεινές και αγροτικές περιοχές.
- Προστασία Περιβάλλοντος. Αξιοποίηση των πολιτιστικών-ιστορικών πλεονεκτημάτων και του τουριστικού προϊόντος.
- Βασικές και κοινωνικές υποδομές. Ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων.
- Ενίσχυση-εκσυγχρονισμός της μεταποίησης και διασύνδεση με την τοπική οικονομία.
- Ανθρώπινο δυναμικό.
- Τεχνική βοήθεια.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή της Δημόσιας Δαπάνης του ΠΕΠ ανά Άξονα

ΠΗΓΗ :ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.7.3.. 3^{ος} Άξονας προτεραιότητας-Βασικές και κοινωνικές υποδομές, ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων

Στο πλαίσιο του 3^{ου} Άξονα Προτεραιότητας, ο οποίος απορροφά και το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του ΠΕΠ, έχει διαμορφωθεί και προωθείται μεταξύ άλλων ειδική στρατηγική για την αστική ανάπτυξη. Η στρατηγική αυτή σε γενικές γραμμές ακολουθεί τις δύο κύριες κατευθύνσεις στις οποίες στηρίζεται το πρότυπο αστικής ανάπτυξης που περιγράφηκε στην προηγούμενη ενότητα. Ειδικότερα, για την αξιοποίηση των αστικών κέντρων στην αναπτυξιακή διαδικασία, απαιτείται:

Η εξειδίκευση του αναπτυξιακού τους ρόλου και η δικτύωσή τους, με την έννοια ότι τα αστικά κέντρα της περιφέρειας ανάλογα με τη φυσιογνωμία τους, την εμβέλειά τους, τη θέση τους ως προς τους άλλους οικισμούς και τα μεγάλα δίκτυα μεταφορών, τις σχέσεις, ροές και αλληλεξαρτήσεις που αναπτύσσουν στο χώρο, καθώς και τις υπηρεσίες που παρέχουν, έχουν μία συγκεκριμένη φυσιογνωμία και έναν αναπτυξιακό ρόλο, ο οποίος θα πρέπει να ενισχυθεί. Το βασικό αυτό στρατηγικό πλαίσιο για τα αστικά κέντρα της περιφέρειας και τους κύριους οικισμούς σκιαγραφείται ως εξής:

Αστικά Κέντρα	Αναπτυξιακός Ρόλος	Επιχειρηματικές και Αναπτυξιακές Υποδομές	Προωθητικές Δραστηριότητες
Λαμία	Περιφερειακός Πόλος Ανάπτυξης Κόμβος Συνδυασμένων Μεταφορών Διοικητικό Κέντρο	ΒΙΠΕ ΠΑΘΕ Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Περιφερειακές Υπηρεσίες Βιομηχανία-βιοτεχνία Μεταφορές Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες
Χαλκίδα	Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο Σύνδεση με ΠΑΘΕ Γειτνίαση με Αττική	Βιομηχανία-βιοτεχνία Τουρισμός
Λιβαδειά	Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο Σύνδεση με ΠΑΘΕ	Βιομηχανία-βιοτεχνία Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες
Θήβα	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο Σύνδεση με ΠΑΘΕ	Βιομηχανία-βιοτεχνία Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες
Λοιπά κέντρα			
Άμφισσα	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Σύνδεση με Αρχαιολογικούς Χώρους Σύνδεση με Χιονοδρομικό Κέντρο	Αγροτικός Τομέας Ειδικές Μορφές Τουρισμού
Καρπενήσι	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Χιονοδρομικό Κέντρο	Αγροτικός Τομέας Ορεινός Τουρισμός

ΠΗΓΗ: ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ/ΠΠΑ

Οι στόχοι του ΠΕΠ για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών κέντρων περιέχονται σε δύο μέτρα του 3^{ου} άξονα, στο μέτρο 3.6 που χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και στο μέτρο 3.7 που χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ. Αναλυτικά στο ΠΕΠ αναφέρεται :

Μέτρο 3.6 Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας.

Στόχος του μέτρου είναι η αναβάθμιση και ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των Αστικών Κέντρων της Περιφέρειας, και η αναβάθμιση του αναπτυξιακού περιβάλλοντος των Αστικών Κέντρων, η αύξηση της λειτουργικότητας των αστικών, ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας, για δημιουργία προϋποθέσεων προσέλκυσης ήπιων παραγωγικών/ οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, η βελτίωση ποιότητας ζωής των κατοίκων μέσα από τις δράσεις διαμόρφωσης του αστικού και ημιαστικού περιβάλλοντος.

Μέτρο 3.7 Παρεμβάσεις ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού σε τοπικές ζώνες αστικών και ημιαστικών κέντρων.

Στόχος του μέτρου είναι η ενδυνάμωση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές με την προώθηση της απασχόλησης τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και την κοινωνική ενσωμάτωση. Οι δράσεις του μέτρου θα είναι σε συνέργια με τις δράσεις των αντίστοιχων μέτρων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

5.7.4. Χρηματοδοτικό σχήμα μέτρων ενίσχυσης του Αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων.

Ο 3ος άξονας χρηματοδοτείται με 244,946 Εκατ. ΕΥΡΩ (ποσοστό 34,03 % της δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ).²¹

Ο συνολικός προϋπολογισμός (Εθνική, Κοινοτική και Ιδιωτική συμμετοχή) που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση, ανέρχεται στο ποσό των **30.223.031 Ευρώ** και κατανέμεται κατά Μέτρο ως ακολούθως:

(Σε Ευρώ)

ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
3.6	20.308.017	18.891.586	14.168.690	4.722.896	1.416.431
3.7	9.915.014	9.915.014	7.436.261	2.478.753	0

Ειδικότερα, ένα συνολικό ποσό Δημόσιας Δαπάνης της τάξης των **28,81 εκ.**

Ευρώ περίπου θα κατευθυνθεί στη χρηματοδότηση των ολοκληρωμένων αυτών παρεμβάσεων στον αστικό χώρο της περιφέρειας. Στο ποσό αυτό βέβαια, προστίθενται και ιδιωτικά κεφάλαια περίπου **1,416 εκ. Ευρώ, στο πλαίσιο του μέτρου 3.6.**

Ακολούθως παρουσιάζονται οι πλήρεις χρηματοδοτικοί πίνακες όπως αυτοί έχουν εγκριθεί στο συμπλήρωμα προγραμματισμού του ΠΕΠ.

²¹ Στοιχεία του εφκεκριμένου ΠΕΠ- Στερεάς Ελλάδας

ΜΕΤΡΟ 3.6: «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακα

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ	% Σ.Κ.	% Δ.Δ
Συνολικό Κόστος (Σ.Κ.)	20.308,017		5,81%		2,33%	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	18.891,586		5,40%	6,40%	1,16%	2,67%
Κοινот. Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	14.168,690	75,00%	4,05%	4,80%	1,62%	2,00%
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	4.722,896	25,00%	1,35%	1,60%	0,54%	0,67%
Ιδιωτική Συμμετοχή	1.416,431		0,41%		0,16%	
Δανεισμός	-		-		-	

ΠΗΓΗ: Συμπλήρωμα Προγραμματισμού ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2000-2006

ΜΕΤΡΟ 3.7: «Παρεμβάσεις ανθρώπινου δυναμικού αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες αστικών-ημιαστικών κέντρων»

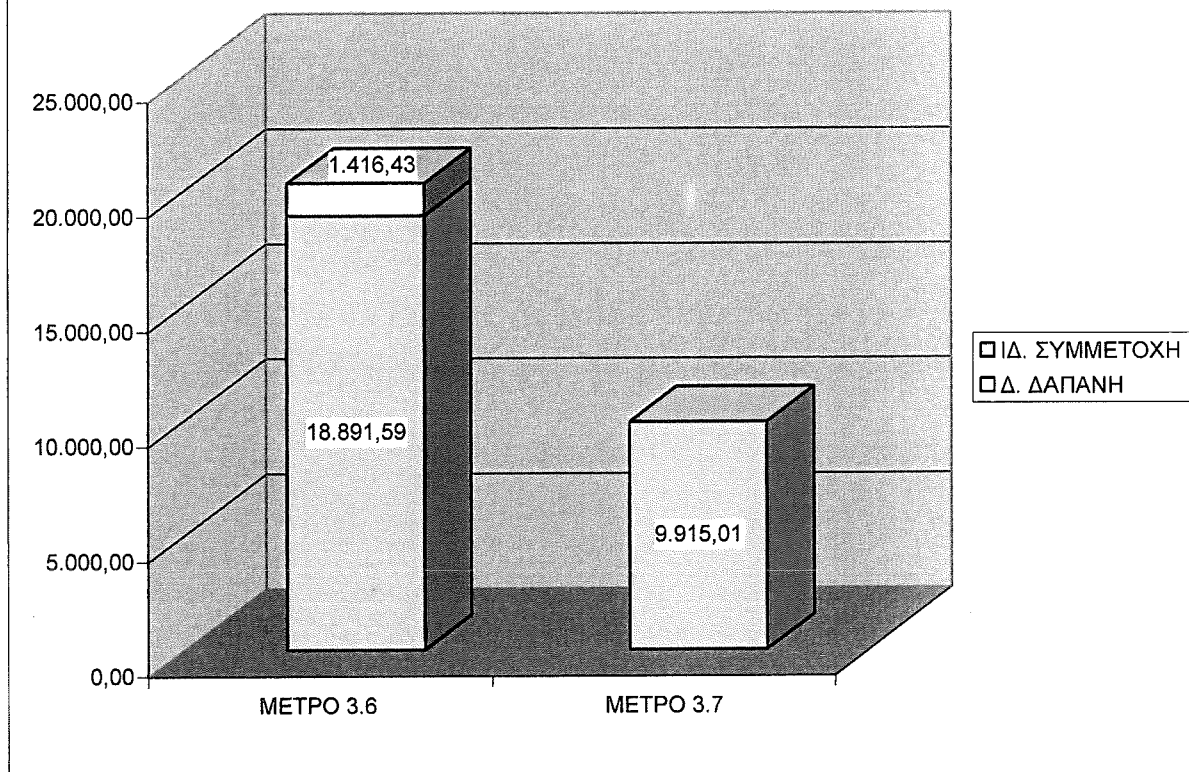
Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			%Σ.Κ	%Δ.Δ	%Σ.Κ	%Δ.Δ
Συνολικό Κόστος (Σ.Κ.)	9.915,014		2,84		1,14	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	9.915,014		2,84	3,36	1,14	1,40
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΚΤ)	7.436,261	75,00%	2,13	2,52	0,85	1,05
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	2.478,753	25,00%	0,71	0,84	0,28	0,35

ΠΗΓΗ: Συμπλήρωμα Προγραμματισμού ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2000-2006

**ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣΤΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΜΕΤΡΟ ΤΟΥ ΠΕΠ ΚΑΙ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ (ποσά
σε χιλ. Ευρώ)**

ΠΗΓΗ: ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2000-2006

5.8 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

5.8.1. Οι πολιτικές εφαρμογής των προγραμμάτων.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης έχει προβλεφθεί ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την αστική ανάπτυξη με προτεραιότητα σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, όπου κυριαρχούν η ανεργία, η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας όπως αναλύθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο ανταποκρίθηκε στις κατευθύνσεις του Κ.Π..Σ. για τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στα αστικά κέντρα και εξειδίκευσε τις πολιτικές της,

Μέσω της προσπάθειας αυτής γίνεται πλέον η απαιτούμενη εξειδίκευση ώστε να προχωρήσει για πρώτη φορά η υλοποίηση ειδικών δράσεων για τα αστικά κέντρα στη Περιφέρεια. Στο παρελθόν ελάχιστες ήταν οι συμμετοχές πόλεων σε ειδικές δράσεις κοινοτικών προγραμμάτων για τα αστικά. Μόνο ο Δήμος Λαμίας το 1994 υλοποίησε δράση σχετική με τις αστικές πολιτικές. Συγκεκριμένα η πόλη της Λαμίας χρηματοδοτήθηκε για την εκπόνηση σχεδίου ανάπλασης του κέντρου της πόλης, μέσω του προγράμματος «Λαμία, Μεσαία Ευρωπαϊκή Πόλη, Σχέδιο Δράσης» RECITE 1994. από το άρθρο 10 του ΕΤΠΑ. Ο ίδιος Δήμος το 2002 συμμετείχε στη δράση Europan που αφορούσε πρωτότυπες αρχιτεκτονικές προτάσεις.

Δίνοντας λοιπόν ιδιαίτερη σημασία στην ορθή προετοιμασία των των προγραμμάτων η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος προχώρησε στην εξειδίκευση των πολιτικών αυτών προσδιορίζοντας του στόχους και τις περιοχές παρέμβασης σύμφωνα με τα κριτήρια των πολιτικών της Ε.Ε

Οι πολιτικές αυτές συνοψίζονται στις παρακάτω αρχές :

Οι Δήμοι σε συνεργασία με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, μέσα από μία ευρεία βάση συνεργασίας και συναίνεσης σε τοπικό επίπεδο, είναι υπεύθυνοι για την προετοιμασία και υλοποίηση των προαναφερθέντων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, στο πλαίσιο επιχειρησιακών σχεδίων, ανταγωνιστικών μεταξύ τους, που υποβάλλονται και εφαρμόζονται μέσα από τα ΠΕΠ.

Η στρατηγική αυτή συμπληρώνεται και ενισχύεται με την υλοποίηση σε επιλεγμένες αστικές ζώνες μικρής κλίμακας τοπικών προγραμμάτων ολοκληρωμένου χαρακτήρα, που εστιάζουν τις παρεμβάσεις τους σε πολλαπλές και συνεκτικές δράσεις. Οι τοπικές αστικές ζώνες αναφέρονται σε υποβαθμισμένες περιοχές κυρίως των μεγάλων αστικών κέντρων και είναι ενιαίες και συνεκτικές ως προς τα χαρακτηριστικά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Τα προγράμματα αυτά σχεδιάζονται και υλοποιούνται στη λογική των αστικών προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (π.χ. URBAN). Οι τοπικές αρχές, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους είναι υπεύθυνοι για την προετοιμασία και υλοποίηση των προαναφερθέντων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, στο πλαίσιο επιχειρησιακών σχεδίων - προτάσεων, που υποβάλλονται και εφαρμόζονται μέσα από τα ΠΕΠ. Οι σχετικές παρεμβάσεις καλύπτουν τους παρακάτω στρατηγικούς στόχους:

- Ενίσχυση της οικονομικής ευημερίας, προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.
- Προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των αστικών περιοχών.
- Συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση της τοπικής δυνατότητας δράσης.

Σύμφωνα με τη σκοπιμότητα των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης στο ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2000- 2006 και προκειμένου να διασφαλισθεί ο μέγιστος βαθμός αποτελεσματικότητας, οι περιοχές παρέμβασης τηρούν της εξής βασικές αρχές στη διαμόρφωση των προτάσεων τους :

- Σύμφωνα με τα δεδομένα της περιφέρειας, το μέγεθος της αστικής ζώνης θα πρέπει να καλύπτει
  - τουλάχιστον το 10% του πληθυσμού της πόλης, για τα αστικά κέντρα με συνολικό πληθυσμό μέχρι 15.000 κατοίκους και
  - τουλάχιστον το 8% του πληθυσμού της πόλης, για τα αστικά κέντρα με συνολικό πληθυσμό άνω των 15.000 κατοίκων.
- Το ανώτατο πληθυσμιακό όριο της ζώνης για την εφαρμογή των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων τίθεται στους 10.000 κατοίκους.
- Η ζώνη θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από εδαφική συνέχεια, όπως απαιτείται για τις περιφέρειες και τις μικροπεριφέρειες προγραμματισμού στην προκειμένη περίπτωση. Δηλαδή δεν θεωρούνται επιλέξιμες διάσπαρτες περιοχές στον αστικό χώρο, χωρίς εδαφική συνεκτικότητα.

Το προτεινόμενο μέγεθος του καλυπτόμενου αστικού πληθυσμού της ζώνης θα πρέπει να εμφανίζει τη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια ως προς το βαθμό των, σαφώς προσδιορισμένων, κοινών προβλημάτων

Στη Στερεά Ελλάδα εφαρμόζονται έξι (6) προγράμματα σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας στον αστικό χώρο της περιφέρειας, στο πλαίσιο των μέτρων 3.6: «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας» (το οποίο χρηματοδοτεί επιλέξιμες δράσεις μέσω του ΕΤΠΑ) και 3.7: «Παρεμβάσεις ανθρώπινου δυναμικού αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες αστικών-ημιαστικών κέντρων» (το οποίο χρηματοδοτεί επιλέξιμες δράσεις μέσω του ΕΚΤ).

Οι πόλεις που πληρούν αυστηρά τις προϋποθέσεις σε επίπεδο Περιφέρειας για τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στον Αστικό χώρο είναι τέσσερες (4). Η Λαμία με τη Χαλκίδα και η Θήβα με τη Λιβαδειά.

Ωστόσο, στην περιφέρεια, όπως έχει ήδη αναφερθεί, υπάρχουν και οι 2 πρωτεύουσες νομών, το Καρπενήσι της Ευρυτανίας και η Άμφισσα της Φωκίδας, οι οποίες σύμφωνα με τον αποδεκτό ορισμό της ΕΣΥΕ δεν συγκαταλέγονται στα αστικά κέντρα, αλλά αφενός μεν, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα επίσημα στοιχεία της απογραφής του 2001, βρίσκονται πολύ κοντά στο πληθυσμιακό όριο χαρακτηρισμού τους ως αστικών κέντρων και αφετέρου δε ως πρωτεύουσες νομών αποτελούν διοικητικά κέντρα σε νομαρχιακό επίπεδο. Με το σκεπτικό αυτό, οι πόλεις που χρηματοδοτούνται για την εφαρμογή των ολοκληρωμένων προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας στο εσωτερικό τους είναι 6, δηλαδή οι 5 πρωτεύουσες των νομών της περιφέρειας και η Θήβα.

Συνολικά οι έξι πόλεις εφαρμογής των ολοκληρωμένων αστικών προγραμμάτων είναι :

1.Λιβαδειά (Αστικό Κέντρο, Πρωτεύουσα Νομού) 21.492 κάτοικοι	NOMOS BOIΩΤΙΑΣ
2. Θήβα (Αστικό Κέντρο) 23.820	
3. Χαλκίδα (Αστικό Κέντρο, Πρωτεύουσα Νομού) 53.584 κάτοικοι	NOMOS EYBOΙΑΣ
4, Λαμία (Αστικό Κέντρο, Πρωτεύουσα Νομού, Έδρα Περιφέρειας) 58.601κατ	NOMOS ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ
5. Άμφισσα (Πρωτεύουσα Νομού) 9.248 κατ.	NOMOS ΦΩΚΙΔΑΣ
6. Καρπενήσι (Πρωτεύουσα Νομού) 21.492	NOMOS EYΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΠΗΓΗ :ΠΠΑ

5.8.2 Διαδικασία εφαρμογής

«Για την υποστήριξη των τελικών δικαιούχων και την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών, προκειμένου να σχεδιάσουν, να συντάξουν και να υποβάλουν το «Επιχειρησιακό Σχέδιο, του Προγράμματος Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης σε Τοπικές Ζώνες Μικρής Κλίμακας» στον αστικό χώρο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, στο πλαίσιο των μέτρων 3.6. και 3.7. του ΠΕΠ, καθώς επίσης και τη διαμόρφωση της διαδικασίας αξιολόγησης των προτάσεων – Σχεδίων., εφαρμόστηκε, ο ΟΔΗΓΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ» της ΕΥΔΕΠ. ²²

Συνοπτικά, η διαδικασία για την προετοιμασία και την υποβολή των προτάσεων, μέχρι και την οριστική ένταξη των σχεδίων για χρηματοδότηση από τα μέτρα 3.6 και 3.7 του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας, που αναφέρονται στις ολοκληρωμένες δράσεις αστικής ανάπτυξης είναι η εξής: Πρόσκληση της Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας προς τους τελικούς δυνητικούς δικαιούχους των πράξεων των μέτρων 3.6 και 3.7, όπως αυτοί προβλέπονται στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού.

Διαμόρφωση του εταιρικού σχήματος και υποβολή από τους ενδιαφερόμενους φορείς, υπό την ευθύνη του Δήμου, που είναι και ο επικεφαλής του εταιρικού σχήματος, προς την Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ, της πρότασης με τη μορφή Επιχειρησιακού Σχεδίου, συνοδευόμενο με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, όπως αυτά ορίζονται στον παρόντα οδηγό.

Αξιολόγηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων από την Υπηρεσία Διαχείρισης με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης, όπως αυτά έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΕΠ, με βάση τις μεθόδους αποκλεισμού - αποδοχής της περιοχής και της συγκριτικής αξιολόγησης (όπως περιγράφονται παρακάτω), μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των σχεδίων.

Λήψη της τελικής απόφασης για την έγκριση του Επιχειρησιακού Σχεδίου από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Πρώτηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων που έχουν εγκριθεί για σύνταξη του οριστικού Επιχειρησιακού Σχεδίου, το οποίο προσδιορίζει με ακρίβεια και σαφήνεια τις προτεινόμενες πράξεις, τους τελικούς δικαιούχους, τη διαδικασία διοίκησης-συντονισμού και ότι άλλο απαιτείται στην απόφαση ένταξης. Στο πλαίσιο αυτό, για την οριστική ένταξη των πράξεων οι τελικοί δικαιούχοι υποβάλλουν Τεχνικά Δελτία Πράξεων στην Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ, όπως προβλέπεται στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού και στις σχετικές διαδικασίες υποβολής του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας.

Αξιολόγηση Τεχνικών Δελτίων, βάσει των κριτηρίων επιλεξιμότητας των πράξεων και προώθηση προς υλοποίηση αυτών που θα εγκριθούν.(ΠΕΠ-Στερεάς Ελλάδας)

Για τη διασφάλιση της ομοιογένειας του βασικού πλαισίου των προτάσεων που θα υποβληθούν, την καλύτερη κατανόηση των ζητούμενων και την εύληπτη παρουσίαση του περιεχομένου των Σχεδίων, το Έντυπο υποβολής των προτάσεων περιλαμβάνει ειδικές φόρμες, τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να συμπληρώσουν.»

Με την έγκριση του οδηγού στην 1^η Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΕΠ η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, προχώρησε στην έκδοση Πρόσκλησης για την υποβολή των ολοκληρωμένων προγραμμάτων αστικής Ανάπτυξης προς του τελικούς δικαιούχους δηλ. τους 6 Δήμους.

²² Από τη μελέτη του ΙΠΑ για την εξειδίκευση των πολιτικών των αστικών κέντρων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Η διαδικασία αυτή προβλέπεται από τις διατάξεις εφαρμογής του ΚΠΣ 2000-2006

5.9 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΗ ΖΩΝΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα 6 σχέδια των ολοκληρωμένων δράσεων που υλοποιούνται στο Πλαίσιο του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2000-2006. Συγκεκριμένα:

- Α. Ταυτότητα της πρότασης
- Β. Συμμετέχοντες Φορείς (Εταιρικό σχήμα).
- Γ. Γενικά στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου και της περιοχής παρέμβασης
- Δ. Σύντομη περιγραφή του χαρακτήρα της ζώνης παρέμβασης
- Ε. Πίνακας Χρηματοδότησης
- ΣΤ. Πίνακας ενεργειών

Όλα τα στοιχεία αντλούνται από τα επιχειρησιακά σχέδια των Δήμων, που έχουν υποβληθεί στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ.

5.9.1. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Καρπενησίου.²³

Α. Ταυτότητα της πρότασης :

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	18/04/2003
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΑΛΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΕΙ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Β. Συμμετέχοντες Φορείς :

1. Δήμος Καρπενησίου: ΟΤΑ Α' βαθμού
2. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Καρπενησίου (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)
3. Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Καρπενησίου (Δ.Ε.Υ.Α.Κ.)
4. Επιμελητήριο Ευρυτανίας: Ν.Π.Δ.Δ.
5. Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Ν. Ευρυτανίας: Ένωση Επαγγελματικών Σωματείων
6. Ένωση Ξενοδόχων και Ξενώνων Ν. Ευρυτανίας: Επαγγελματικό Σωματείο

Γ. Γενικά στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου και της περιοχής παρέμβασης.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΗ ΖΩΝΗ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ (σε μήνες)	28	
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (σε EURO)	Συνολικό Κόστος	: 3.500.101,00
	Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	: 3.500.101,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.6 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος	: 2.295.423,38
	Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	: 2.295.423,38
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.7 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος	: 1.204.677,62
	Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης	: 1.204.677,62
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ-ΖΩΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ		
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (σε στρέμματα)	391,5	
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	23,47% στο σύνολο της πόλης 0,156% στο σύνολο του Δήμου	
ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	1.869 κάτοικοι	
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	20,05%	

²³ Στοιχεία από το υποβληθέν προς έγκριση σχέδιο του Δήμου καρπενησίου στη ΕΥΔΕΠ/Στερεάς Ελλάδα

Δ. Σύντομη περιγραφή του χαρακτήρα της ζώνης παρέμβασης

«Η ζώνη παρέμβασης περιλαμβάνει το παλιό ιστορικό και ορεινό Καρπενήσι. Εξαιρείται μόνο ο κεντρικός εμπορικός πυρήνας της παλιάς πόλης, τον οποίο περικλείουν οι ιστορικές γειτονιές κατοικίας κυρίως βόρεια και ανατολικά.. Η σχετικά αραιή και ποικιλόμορφη δόμηση, το ακανόνιστο των οικοδομικών χώρων και ένα δίκτυο ιδιαίτερα στενών και δύσβατων δρόμων με αρκετά αδιάνοιχτα τμήματα χαρακτηρίζουν τον αστικό ιστό. Γραφικότητα προσδίδουν στην περιοχή τα πολλά σκαλιά. Δεν υπάρχει κανένας αξιόλογος κοινόχρηστος χώρος σε ολόκληρη την ζώνη παρέμβασης. Επίσης δεν υπάρχει ούτε ένα αδόμητο δημόσιο ή δημοτικό ακίνητο. Τα παραδοσιακά κτίρια - συγκεντρωμένα στο ανατολικό τμήμα της περιοχής, το Παλιορούτι - δεν είναι παρά ελάχιστα, λόγω της καταστροφής του οικισμού κατά την γερμανική κατοχή. Κανένα αξιόλογο παραδοσιακό κτίριο δεν βρίσκεται σε δημόσια ή δημοτική ιδιοκτησία. Τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης είναι απαρχαιωμένα, με σωλήνες ύδρευσης από αμιάντο με σημαντικές διαρροές. Σε όλη την περιοχή παρέμβασης υφίσταται μεγάλο πρόβλημα στέγασης υπηρεσιών και εξυπηρητήσεων επιπέδου γειτονιάς. Τα περισσότερα σκαλιά, με μικρές εξαιρέσεις στην χαμηλή ζώνη, και πολλοί στενοί δρόμοι είναι πρόχειρα διαμορφωμένοι. Αστικό πράσινο δεν υφίσταται! Όλη η περιοχή - με επίκεντρο την χαμηλή ζώνη - παρουσιάζει πρόβλημα στάθμευσης λόγω της στενότητας των δρόμων. Η ζώνη παρέμβασης, και κυρίως οι ορεινές και παραδοσιακές γειτονιές, διανύει μια φάση χρόνιας υποβάθμισης. Σαν περιοχές κατοικίας δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τις νεόδμητες περιοχές οι οποίες προσφέρουν καλύτερες τεχνικές και κοινωνικές υποδομές και δεν παρουσιάζουν τα προβλήματα τα οποία προκύπτουν από την τοπογραφία. Οι ανάγκες αναβάθμισης της ζώνης παρέμβασης έχουν καταγραφεί και θεσμοθετηθεί ήδη από την δεκαετία του '80 στα πλαίσια του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΦΕΚ Δ 644/9.10.1989), όπου σημειώνονται μεταξύ άλλων, οι ελλείψεις και η προβληματικότητα των τεχνικών υποδομών και των ενδοαστικών μετακινήσεων, καθώς και η δυσκολία προσέλκυσης ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων. Ως προς τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, η περιοχή παρουσιάζει μία εικόνα αδυναμίας παρακολούθησης των τάσεων και εξελίξεων που συντελούνται στη σύγχρονη Ελλάδα, παρά το γεγονός της ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας στην ευρύτερη περιοχή με τις γνωστές επιδράσεις που προκαλεί στις χωρικές ενότητες υποδοχής τουριστών. Η παραδοσιακή δομή του επιχειρηματικού ιστού που αποτελείται από επιχειρήσεις «βάσης» με παντελή έλλειψη παροχής σύγχρονων και διαφοροποιημένων υπηρεσιών, τόσο στους κατοίκους όσο και στους επισκέπτες της περιοχής, αντανακλά τη «φοβία» για αλλαγή και επαναπροσανατολισμό. Από την άλλη, είναι εμφανής η έλλειψη σύγχρονων κοινωνικών δομών οι οποίες θα μπορούσαν να ανατρέψουν το κλίμα της «απομόνωσης» που παρατηρείται στην περιοχή και που οφείλεται κυρίως στη γεωγραφική θέση του Δήμου. Οι προσπάθειες για ανάπτυξη της περιοχής θα πρέπει να κατευθυνθούν σε στρατηγικές επιλογές οι οποίες θα στοχεύουν αφενός στη διατήρηση του παραδοσιακού της χαρακτήρα, αφετέρου στον εκσυγχρονισμό τόσο του παραγωγικού όσο του κοινωνικού της ιστού. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν προωθητικές δραστηριότητες με ομάδες στόχους που εντοπίζονται στον επιχειρηματικό και κοινωνικό ιστό της περιοχής»

Ε. Πίνακας Χρηματοδότησης

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ 3.6 (ΕΤΠΑ)	ΜΕΤΡΟ 3.7 (ΕΚΤ)	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	2.295.423,38	1.204.677,62	3.500.101,00
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (75% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	1.721.567,54	903.508,22	2.625.075,76
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (25% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	573.855,84	301.169,41	875.025,25
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	0	0	0
ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	56.875,00	0	56.875,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΔΗΜΟΣΙΑ	2.295.423,38	1.204.677,62	3.500.101

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

ΣΤ. Πίνακας ενεργειών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6.
1. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	1.085.000	1.085.000	30,99	47,27	30,99	47,27
1.2. Δημιουργία ειδικών υποδομών	735.000	735.000	20,99	32,02	20,99	32,02
1.2.1. Στεγασμένη Λαϊκή Αγορά	735.000	735.000	20,99	32,02	20,99	32,02
1.3. Εξυγίανση τεχνικών υποδομών	350.000	350.000	10,00	15,25	10,00	15,25
1.3.1. Αντικατάσταση τμημάτων δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης	350.000	350.000	10,00	15,25	10,00	15,25
2. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	1.350.000	1.350.000	34,57	58,81	38,56	58,81
2.1. Δίκτυο κοινόχρηστων χώρων στην Λαγκαδιά	675.000	675.000	19,29	29,40	19,28	29,40
2.1.1. Διαμόρφωση χώρων πρασίνου στα ΟΤ 19 & ΟΤ74	135.000	135.000	3,86	5,88	3,86	5,88
2.1.2. Δίκτυο δρόμων ήπιας κυκλοφορίας και σκαλών Λαγκαδιάς	430.000	430.000	12,29	18,73	12,28	18,73
2.1.3. Ανάπλαση οδού Καφαντάρη	110.000	110.000	3,14	4,79	3,14	4,79
2.2. Δίκτυο κοινόχρηστων χώρων στην Αγ. Παρασκευή	140.000	140.000	3,99	6,10	3,99	6,10
2.2.1. Δίκτυο δρόμων ήπιας κυκλοφορίας και σκαλών Αγ. Παρασκευής	140.000	140.000	3,99	6,10	3,99	6,10
2.3. Δίκτυο κοινόχρηστων χώρων στο Παλιουρούτι	395.423,38	395.423,38	11,29	17,23	11,29	17,23
2.3.1. Δίκτυο κοινόχρηστων χώρων στο Παλιουρούτι	395.423,38	395.423,38	11,29	17,23	11,29	17,23
Σύνολο πράξεων μέτρου 3.6	2.295.423,38	2.295.423,38	65,56	100,00	65,56	100,00

ΠΗΓΗ : ΪΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.7.	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7.	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7.
1. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	116.690,27	116.690,27	3,33	9,69	3,33	9,69
1.1.1. Υπηρεσίες Συμβουλευτικής	116.690,27	116.690,27	3,33	9,69	3,33	9,69
2. ΕΠΙΓΕΑΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	280.800	280.800	8,02	23,31	8,02	23,31
2.1.1. Πρόγραμμα Κατάρτισης Ανέργων στο αντικείμενο «Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού»	93.600	93.600	2,67	7,77	2,67	7,77
2.1.2. Πρόγραμμα Κατάρτισης Ανέργων στο αντικείμενο «Χειριστές Μηχανημάτων Τεχνικών Έργων Οδοποιίας»	93.600	93.600	2,67	7,77	2,67	7,77
2.1.3. Πρόγραμμα Κατάρτισης Ανέργων στο αντικείμενο «Τεχνικές Ανάστασης Αστικών Περιοχών και Παλαιών Κτιρίων»	93.600	93.600	2,67	7,77	2,67	7,77
3. ΠΡΩΤΟΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	405.720	405.720	11,59	33,68	11,59	33,68
3.1.1. Επιδότηση της απασχόλησης ανέργων στις επιχειρήσεις	126.720	126.720	3,62	10,52	3,62	10,52
3.1.2. Επιδότηση της αυτοαπασχόλησης ανέργων	180.000	180.000	5,14	14,94	5,14	14,94
3.1.3. Επιδότηση ανέργων για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας	99.000	99.000	2,83	8,22	2,83	8,22
4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	401.467	401.467	11,47	33,30	11,47	33,30
4.1.1. Υπηρεσίες ΚΔΑΠ-ΑΜΕΑ	401.467	401.467	11,47	33,30	11,47	33,30
Σύνολο πράξεων μέτρου 3.7	1.204.677,62	1.204.677,62	34,40	100	34,40	100
Σύνολο πράξεων μέτρου 3.6	2.295.423,38	2.295.423,38	65,56		65,56	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΕΔΙΟΥ	3.500.101,00	3.500.101,00	100,00		100,00	

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.9.2. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Λαμίας²⁴

Α. Ταυτότητα της πρότασης:

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	18/4/2003
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΖΩΝΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ

Β. Συμμετέχοντες Φορείς:

1. Δήμος Λαμιέων
2. ΟΑΕΔ
3. Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης (ΔΕΤΠΑ)
4. Δημοτική Επιχείρηση Κοινωνικής Παρέμβασης Δήμου Λαμιέων (ΔΕΚΟΠΑΛ)
5. Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης «ΑΚΜΩΝ»
6. Εμπορικός Σύλλογος
7. ΚΤΕΛ Αστικών Γραμμών Λαμίας
8. Εργατικό Κέντρο Φθιώτιδος
9. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, τμήμα Ανατολικής Στερεάς
10. ΕΥΞΕΙΝΗ ΠΟΛΗ / Κέντρο Πληροφόρησης και Υποστήριξης Κοινωνικά Αποκλεισμένων Ομάδων

Γ. Γενικά στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου και της περιοχής παρέμβασης

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΛΑΜΙΕΩΝ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ (σε μήνες)	32
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 6.399.999,00 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης 6.399.999,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.6 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 4.197.168,00 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 4.197.168,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.7 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 2.202.831,00 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 2.202.831,00
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ-ΖΩΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (σε στρέμματα)	455 στρ.
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	Έκταση πόλης 8.000 στρ., ποσοστό 5,7% Έκταση Δήμου 426.209 στρ., ποσοστό 0,1%
ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	5.071 άτομα
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	8,65%
ΣΧΕΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ	Η περιοχή παρέμβασης είναι η ευρύτερη περιοχή κέντρου της πόλης της Λαμίας και εκτείνεται βόρεια μέχρι τα όρια του σχεδίου πόλης και στα ανατολικά προς την παλαιά Εθνική Οδό Λαμίας – Τρικάλων – Καρδίτσας καταλαμβάνοντας και την έκταση του πρώην στρατοπέδου Τσαλτάκη.

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

²⁴ Στοιχεία από το υποβληθέν προς έγκριση σχέδιο του Δήμου Λαμίας στη ΕΥΔΕΠ/Στερεάς Ελλάδας

Δ. Σύντομη περιγραφή του χαρακτήρα της ζώνης παρέμβασης

«Η περιοχή αποτελεί την ευρύτερη ζώνη του κέντρου της Λαμίας με μεικτές χρήσεις και λειτουργίες. Η μίξη των λειτουργιών παρουσιάζει χωρική διακύμανση ξεκινώντας από τη σχεδόν απόλυτη κυριαρχία άλλων χρήσεων επί της κατοικίας, συνύπαρξη κατοικίας με άλλες λειτουργίες στα ισόγεια των κτιρίων αλλά και σχεδόν αμιγή ζώνη κατοικίας που λειτουργεί σε απόλυτη λειτουργική συνοχή λόγω των γεωμετρικών της χαρακτηριστικών και της σχετικής της θέσης (επιμήκης με αμετακίνητο φυσικό φραγμό στο βόρειο όριο της).

Ιδιαίτερο γνώρισμα της περιοχής παρέμβασης είναι η ύπαρξη του στρατοπέδου Τσαλτάκη που αποτελεί και βασικό κριτήριο για την οριοθέτησή της στο ανατολικό και νότιο όριο της. Ένα άλλο γνώρισμα που προσδιορίζει το όριο της ζώνης προς τα δυτικά είναι το τρίγωνο των πλατειών στο ΝΔ άκρο της περιοχής. Η περιοχή παρέμβασης έχει να επιδείξει σημαντικά λειτουργικά προβλήματα που πηγάζουν από το κεντρικό χαρακτήρα της και αφορούν κύρια στη κυκλοφορία οχημάτων και δευτερογενώς στην ηχορύπανση, στην εκπομπή αερίων ρύπων αλλά και στη κίνηση πεζών. Η εντεινόμενη συσσώρευση λειτουργιών σε συνδυασμό με την αύξηση του δείκτη ιδιοκτησίας ΙΧ αναμένεται να επιτείνει μελλοντικά τα παρατηρούμενα προβλήματα δυσλειτουργίας της περιοχής. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι η περιοχή είναι υποδοχέας των προαναφερόμενων επιπτώσεων χωρίς ταυτόχρονα να καλύπτονται κύρια από μαζικά μέσα μεταφοράς ανάγκες των κατοίκων. Κύριο αίτιο για τη τελευταία διαπίστωση είναι το γεγονός ότι στην ακραία βόρεια επιμήκη ζώνη, το ανάγλυφο είναι αρκετά έντονο (έντονες κλίσεις και σκαλοπάτια στις εγκάρσιες προσβάσεις) ενώ στο παλιό κέντρο το ακανόνιστο του ιστού δεν επιτρέπει τη πρόσβαση σε μεγάλου μεγέθους οχήματα.

Πέραν όμως της ανισομέρειας σε ότι αφορά τα μαζικά μέσα μεταφοράς στην περιοχή καταγράφονται ελλείψεις και σε ελεύθερους κοινόχρηστους χώρους αλλά και χώρους στάθμευσης. Ήδη από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Λαμίας (ΦΕΚ 955Δ/15-10-86) εντοπίζονται οι παραπάνω ανάγκες και προβλέπεται η αξιοποίηση του στρατοπέδου Τσαλτάνη για αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων αλλά και ελλείψεων σε αστικές κοινωνικές υποδομές. Τέλος, η ποικιλομορφία των λειτουργιών της περιοχής παρέμβασης έχει επιπτώσεις και στην εικόνα της. Σημαντικά ιστορικά – πολιτισμικά στοιχεία της πόλης συνυπάρχουν συχνά με έντονες ή και ακαλαίσθητες πινακίδες που σχεδόν επισκιάζουν τα αξιόλογα στοιχεία. Αντίστοιχα προβλήματα από ακαλαίσθητες ή μη συντηρημένες όψεις κτιρίων δημιουργούνται και σε περιοχές όπου ο δήμος έχει ολοκληρώσει παρεμβάσεις ανάπλασης του δημόσιου χώρου (πλατείες – πεζοδρομήσεις)»

Ε. Πίνακας Χρηματοδότησης ενεργειών

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ 3.6 (ΕΠΠΑ)	ΜΕΤΡΟ 3.7 (ΕΚΤ)	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	4.197.168,00	2.202.831,00	6.399.999,00
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (75% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	3.147.876,00	1.652.123,25	4.799.999,25
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (25% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	1.049.292,00	550.707,75	1.599.999,75
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)	4.197.168,00	2.202.831,00	6.399.999,00

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

ΣΤ. Πίνακας ενεργειών

A/A	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6.
1	Ανάπλαση υφιστάμενων οικισμών Διαμόρφωση πεζοδιαδρόμων από Τσαλτάκη έως Πλατείας Ελευθερίας	3.122.150,00	3.122.150,00	48,78	74,39	48,78	74,39
2	Πεζοδρόμηση Ροζάκη Αγγελή - Αινίων - Κολοκοτρώνη - Καλύβα Μπακογιάννη	400.000,00	400.000,00	6,25	9,53	6,25	9,53
3	Χώρος ανάπλασης τμήματος στρατοπέδου Τσαλτάκη	1.873.750,00	1.873.750,00	29,28	44,64	29,28	44,64
4	Διαμόρφωση όψεων εμπορικών καταστημάτων	150.000,00	150.000,00	2,34	3,57	2,34	3,57
	Ενίσχυση των δικτύων δημόσιας μεταφοράς και επικοινωνίες	655.018,00	655.018,00	10,23	15,61	10,23	15,61
5	Δημιουργία δικτύου mini bus	290.000,00	290.000,00	4,53	6,91	4,53	6,91
6	Διαμόρφωση υπαίθριου χώρου στάθμευσης σε τμήμα του στρατοπέδου Τσαλτάκη	320.000,00	320.000,00	5,00	7,62	5,00	7,62
7	Προμήθεια λογισμικού και ανάπτυξη εφαρμογών με δημιουργία infokiosk για την ενημέρωση των κατοίκων ως προς το πρόγραμμα	45.018,00	45.018,00	0,70	1,07	0,70	1,07
	Προστασία περιβάλλοντος	300.000,00	300.000,00	4,69	7,15	4,69	7,15
8	Διαμορφώσεις - φυτεύσεις αντιθρομβικής προστασίας κατά μήκος της οδού Α. Παπανδρέου	300.000,00	300.000,00	4,69	7,15	4,69	7,15
9	Δημιουργία υποδομών για συγκεκριμένες δράσεις Εκσυγχρονισμός λαϊκής αγοράς	120.000,00	120.000,00	1,88	2,86	1,88	2,86
	Μέτρα και ρυθμίσεις σε βιομηχανικές			0,00	0,00	0,00	0,00
	Σύνολο πράξεων μέτρου 3.6	4.197.168,00	4.197.168,00	65,58	100,00	65,58	100,00

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7.
	Συμβουλευτική	316.944,00	316.944,00	4,95	14,39	4,95	14,39
10	Συμβουλευτική	316.944,00	316.944,00	4,95	14,39	4,95	14,39
	Κατάρτιση	680.800,00	680.800,00	10,64	30,91	10,64	30,91
11	Αρχιτεκτονική Τοπίου	70.200,00	70.200,00	1,10	3,19	1,10	3,19
12	Στελέχη ανακύκλωσης	70.200,00	70.200,00	1,10	3,19	1,10	3,19
13	Εμποροι τοπικών παραδοσιακών προϊόντων	70.200,00	70.200,00	1,10	3,19	1,10	3,19
14	Χειριστές Νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής	70.200,00	70.200,00	1,10	3,19	1,10	3,19
15	Στελέχη Εμπορικών Επιχειρήσεων	100.000,00	100.000,00	1,56	4,54	1,56	4,54
16	Στελέχη Παραγωγικών - Βιοτεχνικών - Βιομηχανικών Επιχειρήσεων	100.000,00	100.000,00	1,56	4,54	1,56	4,54
17	Νέοι Επιχειρηματίες	100.000,00	100.000,00	1,56	4,54	1,56	4,54
18	Ανάπτυξη Εξειδικευμένων Δεξιοτήτων στελεχών επιχειρήσεων	100.000,00	100.000,00	1,56	4,54	1,56	4,54
	Προώθηση στην απασχόληση	927.900,00	927.900,00	14,50	42,12	14,50	42,12
19	Επιδότηση STAGE	207.900,00	207.900,00	3,25	9,44	3,25	9,44
20	Επιδότηση ΝΘΕ	360.000,00	360.000,00	5,63	16,34	5,63	16,34
21	Επιδότηση ΝΕΕ	360.000,00	360.000,00	5,63	16,34	5,63	16,34
	ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ - ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	117.187,00	117.187,00	1,83	5,32	1,83	5,32
22	Δράσεις ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης κοινού σε θέματα κυκλοφοριακής αγωγής & ανακύκλωσης	30.000,00	30.000,00	0,47	1,36	0,47	1,36
23	Δράσεις δημοσιότητας, προβολής τοπικών προϊόντων	27.187,00	27.187,00	0,42	1,23	0,42	1,23
24	Δημοσιότητα – προβολή του προγράμματος	60.000,00	60.000,00	0,94	2,72	0,94	2,72
	Δράσεις Δικτύωσης	160.000,00	160.000,00	2,50	7,26	2,50	7,26
25	Δράσεις Δικτύωσης	160.000,00	160.000,00	2,50	7,26	2,50	7,26
	Σύνολο πράξεων μέτρου 3.7	2.202.831,00	2.202.831,00	34,42	100,00	34,42	100,00
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΕΔΙΟΥ	6.399.999,00	6.399.999,00	100,00		100,00	

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.9.3. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Χαλκίδας²⁵

Α. Ταυτότητα πρότασης.

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	19/04/2003
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ «ΠΑΡΚΟ ΛΑΟΥ – ΚΑΜΑΡΕΣ – ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ – ΑΛΑΤΣΑΤΑ» ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ

Β. Συμμετέχοντες Φορείς:

1. Δήμος Χαλκιδέων
2. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Χαλκίδας (Δ.Ε.Π.Α.Χ.)
3. Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης Χαλκίδας «ΑΡΕΘΟΥΣΑ» (Δ.Ε.Υ.Α.Χ.)
4. Δημοτική Επιχείρηση Κατασκευής – Εκμετάλλευσης Σταθμού Αυτοκινήτων Χαλκίδας (Δ.Ε.Κ.Ε.Σ.Α.Χ.)
5. Οργανισμός Άθλησης Χαλκίδας
6. Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Στερεάς Ελλάδας (ΔΙ.Σ.Α.Σ.Ε.)
7. Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.)
8. Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Ευβοίας (Ε.Κ.Ε.)
9. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας/ Παράρτημα Νομού Ευβοίας.
10. Εταιρεία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας (Ε.Π.Α.Ψ.Υ.) Σωματείο με Σκοπούς Κοινοφελείς και Μη Κερδοσκοπικούς που ιδρύθηκε το 1988 και έχει έδρα την Αθήνα.

Γ. Γενικά στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου και της περιοχής παρέμβασης.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	Δράσεις Αστικής Ανάπτυξης στην Περιοχή «Πάρκο Λαού – Καμάρες – Γηροκομείο – Αλάτσατα» του Δήμου Χαλκιδέων.
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ (σε μήνες)	50
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 6.636.500,00 € Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 6.400.000,00 €
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.6 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 4.433.668,37 € Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 4.197.168,37 €
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.7 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 2.202.831,63 € Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 2.202.831,63 €
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ-ΖΩΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (σε στρέμματα)	800
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	2,60%
ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	7.684
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	13,99%
ΣΧΕΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ)	Η Περιοχή Παρέμβασης βρίσκεται ΝΑ της πόλης της Χαλκίδας και περικλείει τις συνοικίες Πάρκο Λαού, Καμάρες και Αλάτσατα.

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

²⁵ Στοιχεία από το υποβληθέν προς έγκριση σχέδιο του Δήμου Χαλκίδας στην ΕΥΔΕΠ/Στερεάς Ελλάδας

Δ. Σύντομη περιγραφή του Χαρακτήρα της Ζώνης Παρέμβασης

«Η Περιοχή Παρέμβασης αποτελεί μία συγκεκριμένη ομοιογενή και χωροταξική ενότητα, η οποία χαρακτηρίζεται από γεωγραφική συνέχεια.

Η Περιοχή Παρέμβασης αποτελεί παρακμασμένη βιομηχανική περιοχή και περιλαμβάνεται μεταξύ των πλέον υποβαθμισμένων περιοχών του Δήμου Χαλκιδέων, με έντονη συγκέντρωση χαρακτηριστικών αστικής, περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής υποβάθμισης.

Ειδικότερα, χαρακτηρίζεται από:

- συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ευπαθών ομάδων πληθυσμού (τσιγγάνοι, οικονομικοί μετανάστες, κτλ.),
- χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης,
- έλλειψη χώρων πρασίνου και αναψυχής,
- τοπικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα,
- υποβαθμισμένο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον.

Η περιοχή είναι αραιοκατοικημένη, ενώ η δόμηση της μπορεί να χαρακτηριστεί ως άναρχη. Στην περιοχή υπάρχουν αρκετά αξιόλογα, από αρχιτεκτονικής άποψης κτίσματα, κυρίως παλιά κτίρια βιομηχανικής χρήσης, όπως το κτίριο «Αρέθουσα», καθώς και αξιόλογα αρχαιολογικά μνημεία (Ρωμαϊκό υδραγωγείο «Καμάρες», πηγές «Αρέθουσας»), τα οποία έχουν εγκαταλειφθεί και χρήζουν εργασιών ανάπλασης για την αισθητική και πολιτιστική/τουριστική αξιοποίησή τους.

Η κατάσταση του οδικού δικτύου στην περιοχή παρέμβασης είναι προβληματική και χρήζει άμεσων βελτιώσεων. Σημειώνεται ότι απουσιάζουν παντελώς παρεμβάσεις για την διευκόλυνση της κίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες (π.χ. ράμπες), ενώ υφίσταται υπολογίσιμο ποσοστό αδιάνοικτων οδών. Οι κεντρικές οδικές αρτηρίες της περιοχής παρέμβασης (οδός Δηλαντίων, οδός Στύρων) αντιμετωπίζουν έντονο κυκλοφοριακό πρόβλημα, ενώ αρκετά προβλήματα δημιουργούνται όσον αφορά στην στάθμευση των οχημάτων, παρά την πρόσφατη κατασκευή ενός (1) οργανωμένου Δημοτικού Υπαίθριου Χώρου Στάθμευσης, 200 θέσεων στα όρια του Πάρκου Λαού.

Στον τομέα των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, παρά τις καταγεγραμμένες ανάγκες για τοπικό δίκτυο αστικής συγκοινωνίας (μετακίνηση των κατοίκων στο εσωτερικό της Περιοχής Παρέμβασης), η περιοχή εξυπηρετείται σήμερα μερικώς μόνο από τις αστικές γραμμές λεωφορείων, γεγονός που δημιουργεί μεγάλους χρόνους αναμονής στις στάσεις και υπερπληρότητα των λεωφορείων.

Η μοναδική αξιόλογη έκταση χώρου πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αναψυχής στην περιοχή, είναι το Πάρκο Λαού, στο οποίο είναι συγκεντρωμένες σημαντικές αθλητικές και λοιπές υποδομές (κλειστό γυμναστήριο, κολυμβητήριο, γήπεδο ποδοσφαίρου, πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής, νεροτσουλήθρες, υπαίθριο θέατρο κτλ.). Παρόλα αυτά, δεν είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί ως ολοκληρωμένος χώρος πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αναψυχής και πρασίνου, καθώς η δημιουργία τους δεν είναι αποτέλεσμα της σχεδίασης και εφαρμογής ενός συνολικού και ολοκληρωμένου σχεδίου αξιοποίησης και ανάδειξης του συγκεκριμένου Πάρκου, με αποτέλεσμα, οι ανωτέρω εγκαταστάσεις να είναι χωροθετημένες διάσπαρτα, χωρίς οργάνωση και σύνδεση μεταξύ τους, ενώ τα διάσπαρτα επίσης είδη φυτών, θάμνων και δένδρων παρουσιάζουν έντονα σημάδια παραμέλησης και άναρχης κάλυψης και εξάπλωσης στο σύνολο της έκτασης.

Οι Τεχνικές υποδομές (Δίκτυο Ύδρευσης, Αποχέτευσης) στην Περιοχή Παρέμβασης βρίσκονται σε αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο, με εξαίρεση το Δίκτυο Αποχέτευσης Ακαθάρτων στις περιοχές «Καμάρες» και «Γηροκομείο», όπως προκύπτει και από τα στοιχεία που παρατίθενται στο Κεφάλαιο Β του παρόντος.

Αναφορικά με το επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιοχή Παρέμβασης σημειώνεται ότι δραστηριοποιούνται εμπορικά στην πλειοψηφία τους καταστήματα, μικρού μεγέθους, τα οποία εξυπηρετούν κυρίως τους κατοίκους της περιοχής.

Όσον αφορά στις Υποδομές Εκπαίδευσης στην Περιοχή Παρέμβασης λειτουργούν τρία (3) Δημοτικά Σχολεία και ένα (1) Νηπιαγωγείο.

Στον τομέα των Υπηρεσιών Υγείας, δραστηριοποιούνται τρία (3) Δημοτικά Ιατρεία, ενώ απουσιάζουν παντελώς υποδομές Κοινωνικής Πρόνοιας.

Η Περιοχή Παρέμβασης χαρακτηρίζεται από τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (κυρίως τσιγγάνοι). Ειδικότερα ο οικισμός «Καμάρες» (Γύφτικα) αποτελεί εδώ και αρκετές δεκαετίες κέντρο συγκέντρωσης οικογενειών Τσιγγάνων. Επιπλέον αρκετός αριθμός Τσιγγάνων εντοπίζεται και στην συνοικία «Αλάτσατα».

Τέλος η περιοχή χαρακτηρίζεται από χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού και από συγκέντρωση υψηλού ποσοστού ανέργων, κυρίως γυναικών.»

Ε. Πίνακας χρηματοδότησης.

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ 3.6 (ΕΤΠΑ)	ΜΕΤΡΟ 3.7 (ΕΚΤ)	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	4.197.168,37	2.202.831,63	6.400.000,00
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (75% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	3.147.876,28	1.652.123,72	4.800.000,00
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (25% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	1.049.292,09	550.707,91	1.600.000,00
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	236.500,00	0,00	236.500,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)	4.433.668,37	2.202.831,63	6.636.500,00

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

ΣΤ. Πίνακας Ενεργειών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (Δ.Δ) (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	% Δ.Δ. ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% Δ.Δ. ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	1.338.668,37	1.338.668,37	20,17	30,19	20,92	31,89
Κατηγορία Πράξης 1.1: Βελτίωση Υποδομών Τουριστικής Δραστηριότητας και Πολιτισμού	1.168.668,37	1.168.668,37	17,61	26,36	18,26	27,84
Πράξη 1.1.1: Ανάπλαση Πάρκου Λαού	1.168.668,37	1.168.668,37	17,61	26,36	18,26	27,84
Κατηγορία Πράξης 1.2: Βελτίωση Δημόσιων Χώρων Αναψυχής	170.000,00	170.000,00	2,56	3,83	2,66	4,05
Πράξη 1.2.1: Διαμόρφωση Παδικής Χαράς και Πλατείας στον οικισμό Καμάρες	170.000,00	170.000,00	2,56	3,83	2,66	4,05
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	550.000,00	550.000,00	8,29	12,41	8,59	13,10
Κατηγορία Πράξης 2.1: Βελτίωση Δημοτικής Οδοποιίας	550.000,00	550.000,00	8,29	12,41	8,59	13,10
Πράξη 2.1.1: Βελτίωση Εσωτερικής Οδοποιίας	550.000,00	550.000,00	8,29	12,41	8,59	13,10
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	430.000,00	193.500,00	6,48	9,70	3,02	4,61
Κατηγορία Πράξης 3.1: Αναζωογόνηση του Τοπικού Οικονομικού Δυναμικού	430.000,00	193.500,00	6,48	9,70	3,02	4,61
Πράξη 3.1.1: Ενίσχυση ΜΜΕ	430.000,00	193.500,00	6,48	9,70	3,02	4,61
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	600.000,00	600.000,00	9,04	13,53	9,38	14,30
Κατηγορία Πράξης 4.1: Υποδομές Αποχέτευσης	600.000,00	600.000,00	9,04	13,53	9,38	14,30
Πράξη 4.1.1: Επέκταση Δικτύου Αποχέτευσης Ακαθάρτων στην περιοχή Αλάσατα & Γηροκομείου	600.000,00	600.000,00	9,04	13,53%	9,38	14,30
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	1.515.000,00	1.515.000,00	22,83	34,17	23,67	36,10
Κατηγορία Πράξης 5.1: Υποδομές Στήριξης και Κοινωνικής Συνοχής	1.515.000,00	1.515.000,00	22,83	34,17	23,67	36,10
Πράξη 5.1.1: Δημιουργία Κέντρου Κοινωνικών Υπηρεσιών	1.515.000,00	1.515.000,00	22,83	34,17	23,67	36,10
Σύνολο Πράξεων Μέτρου 3.6	4.433.668,37	4.197.168,37	66,81	100,00	65,58	100,00

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (Δ.Δ) (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	% Δ.Δ. ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% Δ.Δ. ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	918.920	918.920	13,85	41,72	14,36	41,72
Κατηγορία Πράξης 3.2: Προώθηση της Απασχόλησης και της Αυτοαπασχόλησης	863.600,00	863.600,00	13,01	39,20	13,49	39,20
Πράξη 3.2.1: Επιδότηση της Αυτοαπασχόλησης Ανέργων (NEE)	90.000,00	90.000,00	1,36	4,09	1,41	4,09
Πράξη 3.2.2: Επιδότηση της Αυτοαπασχόλησης Ανέργων (NEE) Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων	50.000,00	50.000,00	0,75	2,27	0,78	2,27
Πράξη 3.2.3: Επιδότηση ΝΘΕ για Ανέργους	648.000,00	648.000,00	9,76	29,42	10,13	29,42
Πράξη 3.2.4: Επιδότηση ΝΘΕ για Ανέργους Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων	75.600,00	75.600,00	1,14	3,43	1,18	3,43
Κατηγορία Πράξης 3.3: Υπηρεσίες για τον Πολίτη και την Επιχειρηματικότητα	55.320,00	55.320,00	0,83	2,51	0,86	2,51
Πράξη 3.3.1: Δικτύωση	55.320,00	55.320,00	0,83	2,51	0,86	2,51
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΊΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	790.731,63	790.731,63	11,91	35,90	12,36	35,90
Κατηγορία Πράξης 5.2: Υποστήριξη του Ανθρώπινου Δυναμικού	220.100,00	220.100,00	3,32	9,99	3,44	9,99
Πράξη 5.2.1: Συμβουλευτική ανέργων	220.100,00	220.100,00	3,32	9,99	3,44	9,99
Κατηγορία Πράξης 5.3: Ενίσχυση Συνθηκών Ίσων Ευκαιριών	515.631,63	515.631,63	7,77	23,41	8,06	23,41
Πράξη 5.3.1: Λειτουργία νέας Μονάδας ΚΗΦΗ	182.421,39	182.421,39	2,75	8,28	2,85	8,28
Πράξη 5.3.2: Λειτουργία νέας Δομής ΚΔΑΠ ΜΕΑ	333.210,24	333.210,24	5,02	15,13	5,21	15,13
Κατηγορία Πράξης 5.4: Ενεργοποίηση της Τοπικής Κοινωνίας	55.000,00	55.000,00	0,83	2,50	0,86	2,50
Πράξη 5.4.1: Δημοσιότητα/ Ευαισθητοποίηση	55.000,00	55.000,00	0,83	2,50	0,86	2,50
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 6: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	493.180,00	7.43	22,39	7,71	22,39	493.180,00
Κατηγορία Πράξης 6.1: Αναβάθμιση Γλωσσικών Δεξιοτήτων	73.800,00	73.800,00	1,11	3,35	1,15	3,35
Πράξη 6.1.1: Γλωσσική Προκατάρτιση (στη χρήση της Ελληνικής γλώσσας)	73.800,00	73.800,00	1,11	3,35	1,15	3,35
Κατηγορία Πράξης 6.2: Αναβάθμιση Επιγγελματικών Δεξιοτήτων	419.380	419.380	6,32	19,04	6,55	19,04
Πράξη 6.2.1: Κατάρτιση Ανέργων στο αντικείμενο «Χρήση Η/Υ κι Εφαρμογών Μηχανογράφησης στις ΜΜΕ»	77.760	77.760	1,17	3,53	1,22	3,53
Πράξη 6.2.2: Κατάρτιση Ανέργων στο αντικείμενο «Ανάπτυξη Δεξιοτήτων Πωλήσεων & Εξυπηρέτησης Πελατών	74.880	74.880	1,13	3,40	1,17	3,40
Πράξη 6.2.3: Κατάρτιση Ανέργων στο αντικείμενο «Ανάπτυξη Γνωστικής Επιχειρηματικότητας»	72.900	72.900	1,10	3,31	1,14	3,31
Πράξη 6.2.4: Κατάρτιση Ανέργων στο αντικείμενο «Ανάπτυξη Δεξιοτήτων στην Περιβαλλοντική Οικονομία»	77.760	77.760	1,17	3,53	1,22	3,53

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	ΚΟΣΤΟΣ (ΕΥΡΟ)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (Δ.Δ) (ΕΥΡΟ)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	% Δ.Δ. ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% Δ.Δ. ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7
Πράξη 6.2.5: Κατάρτιση Ανέργων – Υποπασχολούμενων στο αντικείμενο «Εφαρμογές Ηλεκτρονικής Σχεδίασης σε έργα αστικών αναπλάσεων	74.880	74.880	1,13	3,40	1,17	3,40
Πράξη 6.2.6: Κατάρτιση Έργαζόμενων - Αυτοπασχολούμενων στο αντικείμενο «Χρήση Νέων Τεχνολογιών και ΤΠΕ στις ΜΜΕ»	41.200	41.200	0,62	1,87	0,64	1,87
Σύνολο Πράξεων Μέτρου 3.7	2.202.831,63	2.202.831,63	33,19	100,00	34,42	100,00
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΕΔΙΟΥ	6.636.500,00	6.400.000,00	100,00		100,00	

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

5.9.5. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Θήβας²⁶

Α. Ταυτότητα της πρότασης

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	17 Μαΐου 2004
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής – Κοινωνικής – Οικονομικής Ανασυγκρότησης της Περιοχής “Συνοικισμός” του Δήμου Θηβαίων
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ
ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΕΙ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΙΩΝ

Β. Συμμετέχοντες φορείς:

1. Ο Δήμος Θήβας
2. Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής και Οικιστικής Ανάπτυξης Θήβας (Δ.Ε.Π.Ο.Α.Θ.).
3. Η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Θήβας
4. Η Δημοτική Επιχείρηση Κοινωνικής Καλλιτεχνικής Αθλητικής Επικοινωνίας
5. Η Δημοτική Επιχείρηση Προστασίας Περιβάλλοντος Δήμου Θηβαίων
6. Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Επαρχίας Θήβας
7. Το Εργατικό Κέντρο Θήβας.
8. Ο Εμπορικός Σύλλογος Θηβών.
9. Η Ομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Επαρχίας Θηβών.
10. Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Τμήμα Ανατολικής Στερεάς
11. Ο Παραγωγικός Συνεταιρισμός Γυναίκων Προσφυγικού Συνοικισμού Θήβας, ΣΥΝ, ΠΕ «ΜΟΣΧΟΚΑΡΦΙ»

Γ. Γενικά στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου και της περιοχής παρέμβασης.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής – Κοινωνικής – Οικονομικής Ανασυγκρότησης της Περιοχής “Συνοικισμός” του Δήμου Θηβαίων
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ (σε μήνες)	42 μήνες
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 4.503.000,00 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 4.503.000,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.6. (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 2.953.000,00 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 2.953.000,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.7. (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 1.550.000,00 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 1.550.000,00
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ-ΖΩΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ*	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (σε στρέμματα)	500 στρέμματα
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	11,73% (4.260 στρέμματα είναι το πολεοδομικό συγκρότημα του Δήμου Θήβας)
ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	4.250 κάτοικοι
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	20,03% (21.211 κάτοικοι ο πληθυσμός του Δήμου)

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

²⁶ Στοιχεία από το υποβληθέν προς έγκριση σχέδιο του Δήμου Θήβας στην ΕΥΔΕΠ/Στερεάς Ελλάδα

Δ. Σύντομη περιγραφή του χαρακτήρα της ζώνης παρέμβασης

«Η Περιοχή Παρέμβασης στα πλαίσια του παρόντος Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης είναι η περιοχή “Συνοικισμός”. Ο “Συνοικισμός” βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης των Θηβών, στην είσοδο της από της Νέα Εθνική Οδό Αθηνών – Λαμίας. Δυτικά ορίζεται από τον λόφο του Αμφείου και την οδό Τειρεσίου, βόρεια από τις σιδηροδρομικές γραμμές, ανατολικά από την οδό Μιχαηλίδη και νότια από τις οδούς Αυλίδος και Χρυσοστόμου Σμύρνης, δίπλα στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Πρόκειται για τον παλιό προσφυγικό συνοικισμό –και την γύρω από αυτόν περιοχή- ο οποίος κτίστηκε το 1928 για να στεγάσει πρόσφυγες από την Μικρά Ασία που ήρθαν στην Ελλάδα μετά την καταστροφή του 1922. Λόγω του ιδιότυπου ιδιοκτησιακού καθεστώτος (πολλοί ιδιοκτήτες σε μικρά οικόπεδα) ο “Συνοικισμός” δεν ακολούθησε τις ίδιες διαδικασίες ανάπτυξης με την υπόλοιπη πόλη. Έτσι παρέμεινε μια “νησίδα” μέσα στον αστικό ιστό, όπου κυριαρχούν τα χαμηλά κτίρια και οι αυθαίρετες επεκτάσεις των προσφυγικών κατοικιών ως λύση στις αυξανόμενες στεγαστικές ανάγκες των κατοίκων του Συνοικισμού. Η οικονομική αδυναμία των κατοίκων να συντηρήσουν τις κατοικίες είχε σαν αποτέλεσμα την επιτάχυνση της γήρανσης των κτιρίων. Η σταδιακή τεχνολογική υποβάθμιση και η φυγή των πιο δραστήριων από τους κατοίκους για αναζήτηση καλύτερης τύχης είχε σαν αποτέλεσμα την εγκατάλειψη των κατοικιών που ενοικιάζονται με χαμηλά ενοίκια. Έτσι σταδιακά στην Περιοχή Παρέμβασης έρχονται να κατοικήσουν χαμηλότερα οικονομικά στρώματα (μουσουλμάνοι, εποχιακοί εργάτες). Η υποβάθμιση αυτή οδηγεί σε μια νέα συρροή φτωχότερων οικογενειών. Έτσι αναπαράγονται τα φαινόμενα της φτώχειας τόσο στο φυσικό όσο και στον κοινωνικό μικρόκοσμο του Συνοικισμού. Εδραιώνεται το χάσμα ανάμεσα στον Συνοικισμό και στην υπόλοιπη πόλη και ισχυροποιείται ο ιδεολογικός χαρακτηρισμός του Συνοικισμού σαν γκέτο. Κύρια χαρακτηριστικά της Περιοχής Παρέμβασης είναι: Οι σοβαρές ελλείψεις σε κοινόχρηστους χώρους και κοινωνικές υποδομές όπως πλατείες, πεζόδρομους, παιδικές χαρές, αστική συγκοινωνία, αντιπλημμυρικά έργα, κ.λ.π Η διαρκής περιθωριοποίηση της περιοχής και η αναπαραγωγή των φαινομένων φτώχειας τόσο στο φυσικό όσο και στον κοινωνικό μικρόκοσμο της περιοχής. Η αδυναμία ανάδειξης και αξιοποίησης των σημαντικών μνημείων που έχει η Περιοχή Παρέμβασης και η μετατροπής της σε τόπο προσέλκυσης τουριστών. Η γήρανση των κτιρίων με αποτέλεσμα μεγάλος αριθμός των παλαιών κατοικιών να είναι εγκαταλειμμένα κτίρια επικίνδυνα για τη γειτονιά και τις λειτουργίες της. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας που αγγίζουν ιδιαίτερα τους νέους και τις γυναίκες, υποβαθμίζοντας την ποιότητα ζωής και οξύνοντας τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα στην Περιοχή Παρέμβασης.»

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ 3.6. (ΕΤΠΑ)	ΜΕΤΡΟ 3.7. (ΕΚΤ)	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	2.953.000,00	1.550.000,00	4.503.000,00
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (75% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	2.214.750,00	1.162.500,00	3.377.250,00
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (25% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	738.250,00	387.500,00	1.125.750,00
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)	2.953.000,00	1.550.000,00	4.503.000,00

Ε. Χρηματοδοτικό σχήμα

ΣΤ. Πίνακας Ενεργειών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.6. (ΕΠΠΑ)	ΚΟΣΤΟΣ (ΕΥΡΟ)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (ΕΥΡΟ)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6.	% Δ. ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ Δ.Δ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
Ενέργεια 1.1.: Αποκατάσταση όψεων κατοικιών στον Προσφυγικό Συννοικισμό ΘΗΒΑΣ	100.000,00	100.000,00	2,22%	3,39%	2,22%
Ενέργεια 1.2.: Βελτίωση της οδού Χρυσοστόμου Σιμόνης από το λόφο Αμφείου έως την οδό Αυλίδος	164.000,00	164.000,00	3,64%	5,55%	3,64%
Ενέργεια 1.3.: Βελτίωση - Αποκατάσταση κτιρίων στον Προσφυγικό Συννοικισμό για τη στέγαση δραστηριοτήτων σύγχρονου πολιτισμού – παραστατικών τεχνών.	224.200,00	224.200,00	4,98%	7,59%	4,98%
Ενέργεια 1.4.: Βελτίωση - Αποκατάσταση του παλαιού Νερόμυλου Βυλιώτη για τη στέγαση δραστηριοτήτων σύγχρονου πολιτισμού εικαστικών τεχνών	295.000,00	295.000,00	6,55%	9,99%	6,55%
Ενέργεια 1.5.: Βελτίωση κτιρίων για τη στέγαση κοινωνικών υπηρεσιών	300.000,00	300.000,00	6,66%	10,16%	6,66%
Ενέργεια 2.1.: Κατασκευή πλατείας Αγίων Θεοδώρων	445.000,00	445.000,00	9,88%	15,07%	9,88%
Ενέργεια 2.2.: Βελτίωση της οδού Θήβας - Μουρικίου	250.000,00	250.000,00	5,55%	8,47%	5,55%
Ενέργεια 2.3.: Κατασκευή της οδού παραπλευρώς της σιδηροδρομικής γραμμής από τις αποθήκες της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Θήβας έως τη Διάβαση ΟΣΣΕ (έξοδος της πόλης προς την Ε.Ο. Αθηνών - Λομιές)	280.000,00	280.000,00	6,22%	9,48%	6,22%
Ενέργεια 3.1.: Ανάπλαση Κοινόχρηστου Χώρου στην περιοχή του ρέματος Ισιμνού	420.000,00	420.000,00	9,33%	14,22%	9,33%
Ενέργεια 3.2.: Κατασκευή τμημάτων δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης πόλεως Θηβών (Προσφυγικός Συννοικισμός)	238.800,00	238.800,00	5,30%	8,09%	5,30%

Ενέργεια 4.1.: Περύπτερο Τουριστικής Προβολής	96.000,00	96.000,00	2,13%	3,25%	2,13%
Ενέργεια 4.2.: Βελτίωση - Αποκατάσταση του κτηρίου της πύλας ΔΕΗ στο Λόφο Αμφείου για τη λειτουργία Δημοτικού Ωδείου	140.000,00	140.000,00	3,11%	4,74%	3,11%
Σύνολο πράξεων μέτρον 3.6.	2.953.000,00	2.953.000,00	65,85%	100,00%	65,58%

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.7. (ΕΚΤ)	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7.	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7.
Ενέργεια 1.1.: Δράσεις Συμβουλευτικής	210.115,00	210.115,00	4,67%	13,56%	4,67%	13,56%
Ενέργεια 2.1.: Επαγγελματική Κατάρτιση και Προώθηση στην Απασχόληση Νέων και Ατόμων από Μειονεκτικές Κοινωνικές Ομάδες	286.065,00	286.065,00	6,35%	18,46%	6,35%	18,46%
Ενέργεια 3.1.: Δράσεις Απασχόλησης, Αυτοαπασχόλησης, Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας	457.400,00	457.400,00	10,16%	29,51%	10,16%	29,51%
Ενέργεια 4.1.: Παιδικός Σταθμός	294.660,00	294.660,00	6,54%	19,01%	6,54%	19,01%
Ενέργεια 4.2.: Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων	301.760,00	301.760,00	6,70%	19,47%	6,70%	19,47%
Σύνολο πράξεων μέτρον 3.7.	1.550.000,00	1.550.000,00	34,42%	100,00%	34,42%	100,00%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΕΔΙΟΥ	4.503.000,00	4.503.000,00	-	100,00%	-	100,00%

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

5.9.5. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Λιβαδειάς²⁷

Α. Ταυτότητα της πρότασης

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	αρχική υποβολή 16/04/2003 τροποποίηση 19/03/2004
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ
ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΕΙ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ

Β. Συμμετέχοντες φορείς:

1. ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ – ΟΤΑ Α' Βαθμού
2. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ (Δ.Ε.Π.Α.Λ.) - Αμυγής Δημοτική Επιχείρηση
3. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ (Δ.Ε.Τ.Ε.Λ.) - Αμυγής Δημοτική Επιχείρηση
4. ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ – Πρωτοβάθμια Επαγγελματική Οργάνωση Εμπόρων
5. ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ – Σωματείο – Επιμελητήριο Νέων Επιχειρηματιών
6. ΕΣΤΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ – Φιλανθρωπικό Σωματείο και Ίδρυμα
7. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΙΔΩΝ ΛΑΪΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ – Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

Γ. Γενικά στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου και της περιοχής παρέμβασης

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΗ ΖΩΝΗ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΒΑΔΕΩΝ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ (σε μήνες)	28
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 4.503.500 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 4.503.500
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.6 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 2.953.500 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 2.953.500
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.7 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 1.550.000 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 1.550.000
ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ-ΖΩΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (σε στρέμματα)	243
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	7,89% στο σύνολο της πόλης 0,114% στο σύνολο του Δήμου
ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	2.542
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	11,82%

²⁷ Στοιχεία από το υποβληθέν προς έγκριση σχέδιο του Δήμου Λιβαδειάς στην ΕΥΔΕΠ/Στερεάς Ελλάδας

Δ. Σύντομη περιγραφή του χαρακτήρα της ζώνης παρέμβασης

«Κεντρικό σημείο αναφοράς στη ζώνη παρέμβασης, η οποία περιλαμβάνει το ιστορικό κέντρο της Λεβάδειας, αποτελεί ο ποταμός Έρκυνα που τη διασχίζει από νότο προς βορρά. Βασικό στοιχείο της τοπογραφίας είναι οι ιδιαίτερα έντονες κλίσεις στις συνοικίες ανατολικά και δυτικά του ποταμού. Ο αστικός ιστός χαρακτηρίζεται από το ακανόνιστο των οικοδομικών χώρων και των ιδιαίτερα στενών οδών. Αξιόλογοι κοινόχρηστοι χώροι δεν υπάρχουν παρά μόνο οι κεντρικές πλατείες της παλιάς πόλης. Η δόμηση είναι πυκνή με περιορισμένους ακάλυπτους χώρους, χωρίς ενιαίο μορφολογικό χαρακτήρα. Τα αξιόλογα παραδοσιακά κτίρια είναι διάσπαρτα, υποβαθμισμένα και βρίσκονται σε ιδιωτικά χέρια.

Σε όλη την περιοχή παρέμβασης υφίσταται μεγάλη έλλειψη δημόσιων κτισμάτων για την στέγαση εξυπηρετήσεων επιπέδου γειτονιάς. Πολλοί στενοί δρόμοι είναι πρόχειρα διαμορφωμένοι ενώ έχουν αποξηλωθεί αρκετά παλιά καλντερίμια. Αστικό πράσινο δεν υφίσταται στην περιοχή, ενώ παρουσιάζεται πρόβλημα στάθμευσης λόγω της στενότητας των δρόμων. Η περιοχή διανύει εδώ και δεκαετίες μια φάση υποβάθμισης που αφορά, τόσο τον ποταμό σαν στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος, όσο και την κεντρική περιοχή με τις χρήσεις εμπορίου και αναψυχής καθώς και τις περιοχές κατοικίας οι οποίες δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τις νεόδμητες περιοχές. Τα τελευταία 15 χρόνια έχουν γίνει παρεμβάσεις, κυρίως στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης. Νότια της ζώνης παρέμβασης βρίσκεται η περιοχή ειδικού κάλλους και ιστορικού ενδιαφέροντος της Κρύας με τις πηγές της Έρκυνας και το Μαντείο του Τροφονίου Διός, η οποία έχει πλήρως αναβαθμιστεί. Νοτιοδυτικά συνορεύει με το Καταλανικό Κάστρο της πόλης το οποίο έχει στερεωθεί. Η περιοχή κυριαρχείται οπτικά από τον Ελικώνα με τη βλάστησή του, η οποία φτάνει ως τα όρια του οικισμού. Η περιοχή συγκεντρώνει ορισμένα μειονεκτήματα, αλλά ταυτόχρονα παρουσιάζει σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες. Στόχος του Σχεδίου είναι να αναδείξει τις τελευταίες και να αντιμετωπίσει τα μειονεκτήματα, ώστε να αποτελέσουν ευκαιρίες ανάπτυξης.

Αναλυτικότερα, τα μειονεκτήματα εντοπίζονται στα μικρά μεγέθη τοπικής οικονομίας ως συνέπεια της ανάπτυξης πολλών μικρών επιχειρήσεων, στην άνιση ανάπτυξη των τριών τομέων παραγωγής με κύρια δραστηριότητα την παροχή υπηρεσιών, στο υψηλό ποσοστό ανεργίας των γυναικών και στην απουσία περιβαλλοντικής και αισθητικής συνείδησης. Αντίθετα, ως πλεονεκτήματα θεωρούνται η αύξηση του μορφωτικού επιπέδου του συνολικού πληθυσμού, η δυνατότητα ανάπτυξης γυναικείας επιχειρηματικότητας, η ύπαρξη σημαντικού πολιτιστικού αποθέματος, η ύπαρξη υπερτοπικής σημασίας παραδοσιακής παραγωγής (υφαντών), η λειτουργία οργανωμένων φορέων παροχής κατάρτισης, καθώς και η δεδηλωμένη βούληση φορέων της πόλης να συνδράμουν στην αναπτυξιακή προσπάθεια και προοπτική.»

Ε. Πίνακας Χρηματοδότησης

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ 3.6 (ΕΤΠΑ)	ΜΕΤΡΟ 3.7 (ΕΚΤ)	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	2.953.500,00	1.550.000,00	4.503.500,00
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (75% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	2.215.125,00	1.162.500,00	3.377.625,00
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (25% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	738.375,00	387.500,00	1.125.875,00
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)	2.953.500,00	1.550.000,00	4.503.500,00

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΤ. Πίνακας ενεργειών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
1. Αναβάθμιση – Βελτίωση Αστικού Περιβάλλοντος					
1.1. Δίκτυο κοινόχρηστων χώρων & πεζοδρόμων	2.469.500,00	2.469.500,00	54,84	83,61	54,84
1.1.1. Δίκτυο κοινοχρήστων χώρων κέντρου	1.503.500,00	1.503.500,00	33,39	50,91	33,39
1.1.2. Διαμόρφωση παρόχθιων ζωνών Έρκυνας & περιβάλλοντος χώρου Μύλων Πατταϊωάννου	390.000,00	390.000,00	8,66	13,20	8,66
1.1.3. Δίκτυο πεζοδρόμων	264.000,00	264.000,00	5,86	8,94	5,86
1.1.4. Διαμόρφωση χώρων πρασίνου, παιδικής χαράς Καλαμκανού	27.000,00	27.000,00	0,60	0,91	0,60
1.1.5. Ανάπλαση πλατείας, παιδικής χαράς Άπλας-Μπούσγου	285.000,00	285.000,00	6,33	9,65	6,33
2. Αναβάθμιση Περιβάλλοντος					
2.1 Βελτίωση συστήματος αποκομιδής απορριμμάτων	60.000,00	60.000,00	1,33	2,03	1,33
2.1.1. Προμήθεια μικρού απορριμματοφόρου	60.000,00	60.000,00	1,33	2,03	1,33
3. Αποκατάσταση – Ανάδειξη Κτιριακού Αποθέματος	424.000,00	424.000,00	9,41	14,36	9,41
3.1.1. Αποκατάσταση – Ανάδειξη αξιόλογων κτιρίων	424.000,00	424.000,00	9,41	14,36	9,41
Σύνολο πράξεων μέτρου 3.6	2.953.500,00	2.953.500,00	65,58	100,00	65,58

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	% ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
1. Συμβουλευτική- Ενημέρωση- Ευαισθητοποίηση- Δικτύωση	150.725,00	150.725,00	3,35	9,72	3,35
1.1 Υπηρεσίες Συμβουλευτικής	150.725,00	150.725,00	3,35	9,72	3,35
2. Προκατάρτιση - Κατάρτιση	402.000,00	402.000,00	8,93	25,94	8,93
2.1 Πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων γυναικών στο αντικείμενο «Φροντίδα Παιδιών»	93.600,00	93.600,00	2,08	6,04	2,08
2.2 Πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων στο αντικείμενο «Τεχνικές Ανάπλασης Αστικών Περιοχών και Παλαιών Κτιρίων»	93.600,00	93.600,00	2,08	6,04	2,08
2.3. Πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων με αντικείμενο «Τεχνίτες Ανέγερσης και Αποπεράτωσης Κτιρίων και Άλλων Δομικών Έργων»	93.600,00	93.600,00	2,08	6,04	2,08
2.4. Πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης αυτοαπασχολούμενων στο αντικείμενο «Κλωστοϋφαντουργία»	60.600,00	60.600,00	1,35	3,91	1,35
2.5. Πρόγραμμα Κατάρτισης αυτοαπασχολούμενων στο αντικείμενο: «Οργάνωση - Διοίκηση ΜΜΕ»	60.600,00	60.600,00	1,35	3,91	1,35
3. Προώθηση- Επιδότηση Απασχόλησης	466.812,00	466.812,00	10,37	30,12	10,37
3.1. Επιδότηση της απασχόλησης ανέργων στις επιχειρήσεις	107.812,00	107.812,00	2,39	6,96	2,39
3.2. Επιδότηση της αυτοαπασχόλησης ανέργων	171.000,00	171.000,00	3,80	11,03	3,80
3.3. Επιδότηση ανέργων για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας	188.000,00	188.000,00	4,17	12,13	4,17
4. Κοινωνικές Υπηρεσίες - Δομές	530.463,00	530.463,00	11,78	34,22	11,78
4.1. Υπηρεσίες Κέντρου δημιουργικής απασχόλησης παιδιών	295.355,00	295.355,00	6,56	19,06	6,56
4.2. Υπηρεσίες Κέντρου ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων	235.108,00	235.108,00	5,22	15,17	5,22
Σύνολο Πράξεων Μέτρου 3.7	1.550.000,00	1.550.000,00	34,42	100,00	34,42
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΕΔΙΟΥ	4.503.500,00	4.503.500,00	-	-	-

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.9.6. Ολοκληρωμένη δράση Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Άμφισσας²⁸

Α. Ταυτότητα πρότασης

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	21-04-2004
ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΜΦΙΣΣΑΣ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΦΙΣΣΑΣ

Β. Συμμετέχοντες φορείς

1. Δήμος Άμφισσας
2. ΟΑΕΔ
3. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Άμφισσας (ΔΕΠΑΔΑ)
4. Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας
5. Κέντρο κοινωνικής μέριμνας για τη ζωή και την ελπίδα και κοινωνικής αλληλεγγύης
6. Αναπτυξιακή Φωκική Α.Ε
7. Επιμελητήριο Φωκίδας
8. Εμπορικός Σύλλογος Άμφισσας
9. Σωματείο Επαγγελματιών Άμφισσας «Τα Σάλωνα»

Γ. Γενικά στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου και της περιοχής παρέμβασης

ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΜΦΙΣΣΑΣ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ (σε μήνες)	29
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 3.500.000 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 3.500.000
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.6 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 2.295.326,25 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 2.295.326,25
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.7 (σε EURO)	Συνολικό Κόστος: 1.204.673,75 Σύνολο Δημόσιας Δαπάνης: 1.204.673,75

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ-ΖΩΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ*	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ (σε στρέμματα)	200
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	14,6 %
ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	2.194 άτομα
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	23,7% του δήμου 31,5% του Δ.Δ. Άμφισσας
ΣΧΕΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ (αν είναι εφικτό με παράθεση σχετικού χάρτη ή οποιουδήποτε άλλου ενημερωτικού σχεδίου)	Η περιοχή καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα της πόλης της Άμφισσας και είναι το διευρυμένο ιστορικό εμπορικό της κέντρο.

²⁸ Στοιχεία από το υποβληθέν προς έγκριση σχέδιο του Δήμου Άμφισσας στην ΕΥΔΕΠ/Στερεάς Ελλάδας

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Δ. Σύντομη περιγραφή του χαρακτήρα της ζώνης παρέμβασης

Η περιοχή απλώνεται κάτω από το κάστρο και αποτελεί μια ενιαία λειτουργικά και συνεκτική ζώνη που περιλαμβάνει το παραδοσιακό εμπορικό κέντρο, τη νεότερη επέκταση του κέντρου στα ΝΑ όπου τα καταστήματα συνυπάρχουν με την κατοικία και σημαντικές κοινόχρηστες δημόσιες λειτουργίες.

Το παραδοσιακό κέντρο διαθέτει σημαντικό αριθμό αξιόλογων παλιών κτιρίων, απ' τα οποία αρκετά έχουν αναστηλωθεί, τα περισσότερα χρησιμοποιούνται ακόμα, με πολλές φθορές και αρκετά είναι εγκαταλελειμμένα. Η ανασύσταση της φυσιογνωμίας της πόλης μπορεί να επιτευχθεί με ένταξη των παλιών κτιρίων στις σύγχρονες ανάγκες, αφού και η μορφολογική αντιπαράθεση παλιών και νέων κτιρίων, δεν είναι έντονη λόγω του χαμηλού επιτρεπόμενου ύψους (μέχρι 3 ορόφους) και του ότι η Άμφισσα είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος (ΦΕΚ 262/Β/1987).

Ο χαρακτήρας της περιοχής στο σύνολο της είναι κεντρικός με άμεση συνέπεια η κατοικία να συγκεντρώνεται κύρια σε ορόφους ενώ στα ισόγεια υπάρχουν καταστήματα ή άλλες κεντρικές λειτουργίες. Κύριο γνώρισμα του κεντρικού αυτού χαρακτήρα της περιοχής είναι τα κυκλοφοριακά προβλήματα, ο θόρυβος και η έλλειψη χώρων στάθμευσης.

Τα προαναφερόμενα προβλήματα καταγράφονται στο σύνολο της περιοχής με χωρική όμως διακύμανση, σε ότι αφορά την έντασή τους. Βασική παράμετρος γι' αυτή τη χωρική διακύμανση είναι τα χαρακτηριστικά του ιστού και ο βαθμός συσσώρευσης λειτουργιών. Με βάση αυτές τις παραμέτρους: Λιγότερο έντονα στη ΒΔ ζώνη της περιοχής, όπου όμως η μεγαλύτερη συγκέντρωση κατοικίας, ο παλιός ιστός, η ύπαρξη αξιόλογων κτιρίων που φιλοξενούν πολιτιστικές λειτουργίες και η λειτουργία σχολείων σε συνδυασμό με την άμεση σχεδόν γειτνίαση με την περιοχή του κάστρου καθιστούν επιτακτική την ανάγκη αντιμετώπισής τους. Με μεγαλύτερη ένταση στη κεντρική ζώνη λόγω ακανόνιστου ιστού και υπερσυγκέντρωσης καταστημάτων αλλά και άλλων κεντρικών λειτουργιών.

Με λιγότερη ένταση στο ΝΑ τμήμα με διαχρονικές κορυφώσεις κύρια λόγω της κατάληψης των γραμμών των μαζικών μέσων μεταφοράς στη πλατεία Ησαΐα.

Σε ότι αφορά την εικόνα της περιοχής και με δεδομένο το καθεστώς προστασίας της σημειώνεται ότι διαταράσσεται η μειώνεται από άταιρες μορφές σύγχρονων κτιρίων, αλλοιώσεις στις όψεις από πινακίδες και ανάμειξη με σημαντικό αλλά εγκαταλελειμμένα η εν λειτουργία φθαρμένα κτίρια. Παλιά καταστήματα καταγράφονται, με πλήρη όμως εξαφάνιση παραδοσιακών επαγγελματιών της περιοχής (κουδουνάδικα, σχοινάδικα, στραγαλάδικα, τσιγαράδικα). Απομένουν μόνο τρία σιδεράδικα στις οδούς Διάκου, Ανδρούτσου και Κόμμα Τράκα.

Ε. Πίνακας Χρηματοδότησης

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΜΕΤΡΟ 3.6 (ΕΤΠΑ)	ΜΕΤΡΟ 3.7 (ΕΚΤ)	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	2.295.326,25	1.204.673,75	3.500.000
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (75% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	1.721.494,69	903.505,31	2.625.000
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (25% ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ)	573.831,56	301.168,44	875.000
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	0	0	0
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ)	2.295.326,25	1.204.673,75	3.500.000

ΠΗΓΗ : ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΤ. Πίνακας ενεργειών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.6.
Ανάπλαση υφιστάμενων οικισμών	1.117.000	1.117.000	31,91	48,66	31,91	48,66
Ανάπλαση οδών κέντρου πόλης	679.500	679.500	19,41	29,60	19,41	29,60
Αντικατάσταση φωτιστικών κέντρου πόλης	132.500	132.500	3,78	5,77	3,78	5,77
Ανάπλαση πεζοδρομίων κέντρου	145.000	145.000	4,14	6,32	4,14	6,32
Ανάπλαση όψεων καταστημάτων	160.000	160.000	4,58	6,97	4,58	6,97
Επίσχυση των δικτύων δημόσιας μεταφοράς και επικοινωνίες	77.500	77.500	2,22	3,38	2,22	3,38
Σήμανση κεντρικής περιοχής	77.500	77.500	2,22	3,38	2,22	3,38
Προστασία περιβάλλοντος	168.400	168.400	4,81	7,33	4,81	7,33
Ανάπλαση πλατειών Λαού & Ηρώων	166.200	166.200	4,75	7,24	4,75	7,24
Προμήθεια και εγκατάσταση κάδων ανακύκλωσης	2.200	2.200	0,06	0,09	0,06	0,09
Δημιουργία υποδομών για συγκεκριμένες δράσεις	932.426,25	932.426,25	26,64	40,63	26,64	40,63
Αναπαλαίωση δημαρχιακού κτηρίου	932.426,25	932.426,25	26,64	40,63	26,64	40,63
Μέτρα και ρυθμίσεις σε βιομηχανικές						
Σύνολο πράξεων μέτρου 3.6	2.295.326,25	2.295.326,25	65,58	100,00	65,58	100,00

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	ΚΟΣΤΟΣ (EURO)	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΛΙΟΥ	% ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΣΧΕΛΙΟΥ	% ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 3.7.
Συμβουλευτική & Συνοδευτικές υπηρεσίες	295.763,75	295.763,75	295.763,75	8,45	24,55	8,45	24,55
Δράσεις ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης κοινού σε θέματα προστασίας και ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς και περιβάλλοντος	18.673,75	18.673,75	18.673,75	0,54	1,55	0,54	1,55
Δράσεις ευαισθητοποίησης, για ομάδες πληθυσμού με ειδικές ανάγκες	12.000	12.000	12.000	0,34	1,00	0,34	1,00
Δράσεις πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης επιχειρηματιών και κατοίκων για τους στόχους και τα αποτελέσματα του προγράμματος	20.000	20.000	20.000	0,57	1,66	0,57	1,66
Συμβουλευτική	201.260	201.260	201.260	5,75	16,70	5,75	16,70
Δράσεις δικτύωσης	43.830	43.830	43.830	1,25	3,64	1,25	3,64
Κατάρτιση	412.290	412.290	412.290	11,78	34,22	11,78	34,22
Κατάρτιση τεχνιτών για έργα ανάπλασης	80.730	80.730	80.730	2,31	6,70	2,31	6,70
Κατάρτιση αυτοαπασχολούμενων στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, στη διοίκηση και οργάνωση επιχείρησης (2 τμήματα)	139.050	139.050	139.050	3,97	11,54	3,97	11,54
Κατάρτιση για απασχόληση στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας	80.730	80.730	80.730	2,31	6,70	2,31	6,70
Κατάρτιση τεχνιτών στον τομέα της ανακύκλωσης	56.160	56.160	56.160	1,60	4,66	1,60	4,66
Κατάρτιση εργαζομένων στην εμπορική διαχείριση, μηχανογραφημένη λογιστική μέσω Η/Υ	55.620	55.620	55.620	1,59	4,62	1,59	4,62
Προώθηση στην απασχόληση	496.620	496.620	496.620	14,19	41,23	14,19	41,23
Επιδότηση της αυταπασχόλησης για άνεργους νέους και γυναίκες	126.000	126.000	126.000	3,60	10,46	3,60	10,46
Επιδότηση της αυταπασχόλησης ανέργων νέων σε επιχειρήσεις που συνδέονται με τις πράξεις ανάπλασης	72.000	72.000	72.000	2,05	5,98	2,05	5,98

Επιδότηση της αναπαραγωγής στο τομέα της ανακύκλωσης	90.000	90.000	2,57	7,47	2,57	7,47
Επιδότηση απόκτησης εργασιακής εμπειρίας	136.620	136.620	3,91	11,34	3,91	11,34
Επιδότηση της απασχόλησης σε εμπορικές επιχειρήσεις	72.000	72.000	2,06	5,98	2,06	5,98
Σύνολο πράξεων μέτρου 3.7	1.204.673,75	1.204.673,75	34,42	100,00	34,42	100,00
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΕΔΙΟΥ	3.500.000	3.500.000	-		-	

5.10 Παρουσίαση συνολικής εικόνας των παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας.

Στο ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας, όπως έχει αναφερθεί, οι ολοκληρωμένες δράσεις αστικής ανάπτυξης χρηματοδοτούνται από τα μέτρα 3.6 και 3.7. Σύμφωνα με το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας (2001), οι επιλέξιμες δράσεις για το μέτρο 3.6, που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, αφορούν στα εξής :

Ανάπλαση υφιστάμενων οικισμών (αναπλάσεις περιοχών μέσου πεζοδρομήσεων και δομών ήπιας κυκλοφορίας και συμπληρώσεις για την προσπέλαση ατόμων με ειδικές ανάγκες, χώροι πρασίνου, αναβάθμιση αστικού περιβάλλοντος).

Ενίσχυση των δικτύων δημόσιας μεταφοράς και επικοινωνίες (συγκοινωνίες, σταθμοί μεταβίβασης επιβατών, χώροι στάθμευσης κ.λπ.).

Προστασία περιβάλλοντος (αντιθορυβική προστασία, ηχοπετάσματα).

Δημιουργία υποδομών για συγκεκριμένες δράσεις (λαϊκές αγορές, χώροι στάθμευσης).

Μέτρα και ρυθμίσεις σε βιομηχανικές ζώνες.

Οι αντίστοιχες κατηγορίες δράσεων υπέρ του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο του μέτρου 3.7, που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ, προσανατολίζονται:

Στην προώθηση της απασχόλησης σε συνδυασμό με την ανάληψη οικονομικών δραστηριοτήτων, συνοδευόμενη με αντίστοιχη επιμόρφωση, παροχή συμβουλών για τις σχετικές δραστηριότητες.

Στην ένταξη ατόμων που πλήττονται από τον αποκλεισμό με παροχή συμβουλών, προγράμματα επαγγελματικής εμπειρίας σε τομείς που έχουν ήδη αναπτυχθεί ή πρόκειται να αναπτυχθούν στην περιοχή, βελτίωση υπηρεσιών υγείας, εκπαιδευτικά προγράμματα για συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού κ.ά.

Στην κατάρτιση προσωπικού σε αντικείμενα που έχουν σχέση με αναπλάσεις οικισμών, δικτύων μεταφοράς και επικοινωνίας, νέων τεχνολογιών και εφαρμογών της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Στην ενημέρωση και ανταλλαγή εμπειριών στελεχών διοίκησης με σκοπό τη βελτίωσή της. Σύμφωνα με τις υποβληθείσες προτάσεις (31/12/04), τα 6 Επιχειρησιακά Σχέδια, βασίστηκαν κυρίως στις μέχρι σήμερα εμπειρίες των φορέων, αποφεύγοντας να προχωρήσουν σε σημαντικές προτάσεις καινοτόμου χαρακτήρα, ενώ στα εταιρικά σχήματα δεν διακρίνεται ευρύτητα σε σχέση με τη δυναμική της διαμόρφωσης δράσεων επιχειρηματικότητας. Σε αυτό συνέβαλε και το ότι η κατανομή των πόρων και σχεδίων ήταν δεδομένη, άρα δεν υπήρχε ο προδωκόμενος ανταγωνισμός. Στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι η Πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση έχει ενταγμένα έργα στο 20% των και στο 9% των Επιχειρησιακών προγραμμάτων για δράσεις υποδομών και κοινωνικών υπηρεσιών.

Στα έργα αυτά έχει στρέψει το ενδιαφέρον της και απασχολεί το στελεχιακό δυναμικό της. Με δεδομένη την έλλειψη υλικοτεχνικής στήριξης οι Δήμοι δεν είχαν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν επαρκώς, στα νέα δεδομένα του ολοκληρωμένου σχεδιασμού και της καινοτόμου αντιμετώπισης των προβλημάτων. Δόθηκε λοιπόν και εδώ προτεραιότητα στην αντιμετώπιση προβλημάτων τρέχουσας σημασίας και μεσοπρόθεσμων ανάγκων και λιγώτερο σε θέματα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των αστικών κέντρων και ενεργειών που τα αποτελεσματά τους θα αποδώσουν μακροπρόθεσμα.

5.10.1 Χαρακτηριστικά μεγέθη περιοχών παρέμβασης

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΣΥΝΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΛ/ΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.6	ΣΥΝΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ ΜΕΤΡΟΥ 3.7	ΕΚΤΙ ΜΩΜ ΕΝΗ ΕΚΤΑ ΣΗ (σε στρέμματα)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΚΑΛΥΠΤΟ ΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΣΥΝΗΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ (σε μήνες)
ΛΑΜΙΕΩΝ	6.399.999,00	4.197.168,00	2.202.831,00	455	5,7%	0,1%	5.071	8,65%	32
Χαλκιδέων	6.400.000,00 (6.636.500,00)	4.197.168,37 (4.433.668,37)	2.202.831,63	800	2,60%	2,60%	7.684	13,99%	50
Θηβαίων	4.503.000,00	2.953.000,00	1.550.000,00	500	11,73%	11,73%	4.250	20,03%	42
ΛΕΒΑΔΕΩΝ	4.503.500	2.953.500	1.550.000	243	7,89%	0,114%	2.542	11,82%	28
ΑΜΦΙΣΣΑΣ	3.500.000	2.295.326,25	1.204.673,75	200	-	23,7%	2.194	23,7	29
ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	3.500.101,00	2.295.423,38	1.204.677,62	391,5	23,47%	0,156%	1.869	20,05%	28
	28.806.600,00 (29.043.100,00)	18.891.586,00	9915017,87	2589,5	9,04%	2,45% **	23.610	12,42% **	35

Απο τον συνολικό πίνακα των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την αστική ανάπτυξη προκύπτει :

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 29.043.100 € ενώ η συνολική Δημόσια Δαπάνη 28.806.600 €.

Η ιδιωτική συμμετοχή ύψους 236.500 €, αφορά το πρόγραμμα του Δ Χαλκίδας.

Ο Προϋπολογισμός του μέτρου 3.6, που περιλαμβάνει τις δράσεις ΕΤΠΑ είναι 18.891.586 € Δ.Δ, και η ιδιωτική συμμετοχή του μέτρου 236.500 €.

Ο προϋπολογισμός του μέτρου 3.7 που χρηματοδοτείται από το Ε.Κ.Τ. είναι 6.507.509,25 €, Δ.Δ. Η συνολική έκταση που καλύπτουν οι παρεμβάσεις είναι 2589,5 στρ.,

Τη μεγαλύτερη έκταση καλύπτει ο Δήμος Χαλκίδας με 800 στρ. Και τη μικρότερη η Άμφισσα με 200 στρ. Το μεγαλύτερο ποσοστό κάλυψης έκτασης στη συνολική έκταση της πόλης, έχει ο Δήμος Θήβας με 11,73 % και το μικρότερο ο Δήμος Χαλκίδας με 2,6 %, ο οποίος έχει το ίδιο ποσοστό κάλυψης σε επίπεδο Δήμου και πόλης. Ο μέσος όρος κάλυψης είναι 9,04%

Το μεγαλύτερο ποσοστό κάλυψης έκτασης στη συνολική έκταση του Δήμου έχει ο Δήμος Άμφισσας με 23, 7 % και το μικρότερο ο Δήμος Λαμίας με μόλις 0,1 %, ο μέσος όρος κάλυψης σε επίπεδο Δήμου είναι 2,45%. Οι διαφορές αυτές παρουσιάζονται ως αποτέλεσμα της δημιουργίας των Καποδιστριακών Δήμων. Στις πόλεις που συνενώθηκαν περισσότερες πρώην κοινότητες, όπως η Λιβαδειά και ιδιαίτερα η Λαμία, η έκταση του νέου Δήμου έχει υπερδιπλασιαστεί.

Ο χρόνος που απαιτείται για την υλοποίηση των σχεδίων κυμαίνεται από 28 μήνες (Λιβαδειά, Καρπενήσι) έως 50 μήνες (Χαλκίδα), με μέσο όρο υλοποίησης τους 35 μήνες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΔΗΜΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛ. ΔΔ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΛΑΜΙΕΩΝ	6399999	22,22
ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	6400000	22,22
ΘΗΒΑΙΩΝ	4503000	15,63
ΛΕΒΑΔΕΩΝ	4503500	15,63
ΑΜΦΙΣΣΑΣ	3500000	12,15
ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	3500101	12,15
ΣΥΝΟΛΟ	28806600	100

Ως προς το ποσοστό χρηματοδότησης, όπως προκύπτει από τον πίνακα κατανομής, στο σύνολο της Δ.Δ. υπήρξε ισομερής "δυϊκή" κατανομή σε σχέση κυρίως με τον πληθυσμό. Το συνολικό κόστος συμπεριλαμβανομένης της Ιδιωτικής συμμετοχής 236.500 είναι **29.043.100**
Συγκεκριμένα :

44,4 4% του Συνολικού ποσού αντιστοιχεί στους Δήμους Χαλκίδας και Λαμίας,

31,26 % στη Θήβα και τη Λιβαδειά,

25,3 % σε Άμφισσα και Καρπενήσι.

.Για την κατανομή των πόρων δεν ακολουθήθηκαν κριτήρια άλλα πέραν των πληθυσμιακών, στη προσπάθεια τήρησης « ισοροπιών» μεταξύ των Δήμων.

Μάλιστα η «ισσοροπία» διατηρείται και στη κατανομή μεταξύ των χρηματοδοτήσεων των δύο Διαρθρωτικών Ταμείων ΕΤΠΑ και ΕΚΤ.

Το γεγονός αυτό έρχεται σε αντίθεση με της προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις πολιτικές στα αστικά κέντρα, όπως επίσης και με τα κριτήρια της ΕΥΔΕΠ για συγκριτική αξιολόγηση των σχεδίων. Δεν λαμβάνονται δηλαδή υπόψη κριτήρια όπως η προβληματικότητα των περιοχών, η αστική υποβάθμιση, η ανταγωνιστικότητα, η ισότητα των δύο φύλων, ο κοινωνικός αποκλεισμός μειονοτήτων, η παρουσία μεταναστών κ.λ.π..

Επίσης αν και στο χρηματοδοτικό σχήμα προβλεπόταν ιδιωτική συμμετοχή ύψους **1.416,431** στο μοναδικό σχέδιο που προβλέπεται ίδια συμμετοχή είναι το σχέδιο του Δήμου Χαλκίδας με 236.500

5.10.2 Τομείς παρέμβασεις περιοχών ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.

Ποσά σε χιλ €

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΛΑΜΙΑ	ΧΑΛΚΙΔΑ	ΛΙΒΑΔΕΙΑ	ΘΗΒΑ	ΑΜΦΙΣΣΑ	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ	ΣΥΝΟΛΟ	%ΤΑΜΕΙΟ	%
ΕΤΠΑ									
ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	3122	1338	2893	1648	1280	1350	11631	60,27	39,86
ΔΙΚΤΥΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ –ΟΔΟΠΟΪΑ	655	550		530	78		1813	9,39	6,21
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	300	600	60	239	2	350	1551	8,04	5,31
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ & ΔΡΑΣΕΙΣ	120	1550		536	933	735	3874	20,07	13,27
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΜΕ		430					430	2,23	1,47
ΣΥΝΟΛΟ1	4197	4468	2953	2953	2293	2435	19299	100,00	66,13
ΕΚΤ									
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ	317	220	150	210	296	117	1310	13,25	4,49
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	681	493	402	286	412	281	2555	25,85	8,76
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ		515	530	597		401	2043	20,67	7,00
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	927	865	467	457	467	406	3589	36,31	12,30
ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ-ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ	117	110					227	2,30	0,78
ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ	160						160	1,62	0,55
ΣΥΝΟΛΟ2	2202	2203	1549	1550	1175	1205	9884	100,00	33,87
ΣΥΝΟΛΟ 1&2	6399	6671	4502	4503	3468	3640	29183		100

Από τα στοιχεία του χρηματοδοτικού πίνακα των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης, προκύπτει :

Η σχέση συμμετοχής ΕΤΠΑ & ΕΚΤ είναι 66,1% και 33,87% αντίστοιχα. Η σχέση αυτή ικανοποιεί τις ανάγκες των προγραμμάτων σύμφωνα με το πολυτομεακό τους χαρακτήρα. Τόσο στο ΕΤΠΑ όσο και στο σύνολο το μεγαλύτερο μέρος των πράξεων αφορά τις αστικές αναπλάσεις, με 60,27% στο ποσό του Ταμείου και 39,86% στο σύνολο των πράξεων. Η σχέση αυτή στο πρόγραμμα της, Λιβαδειάς είναι στο 97,9 % του Ταμείου και στο 64,2% του συνόλου. Στα δίκτυα μεταφορών στο ΕΤΠΑ οι πράξεις της κατηγορίας είναι 9,39% στο Ταμείο και 6,21% στο σύνολο.

Στο Περιβάλλον 8,04 % στο Ταμείο και 5,31% στο σύνολο.

Στις λοιπές υποδομές 20,07% στο Ταμείο και 13,27 στο σύνολο

Στις ΜΜΕ με 2,23 % στο Ταμείο και 1,47% στο σύνολο, η μοναδική πράξη υλοποιείται από το Δήμο Χαλκίδας έχοντας και ιδιωτική συμμετοχή.

Στις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, το μεγαλύτερο μέρος αφορά την προώθηση στην απασχόληση αυτοαπασχόληση, με 36,31% στο Ταμείο και 12,3% στο σύνολο .

Ακολουθούν οι ενέργειες κατάρτισης με 25,85% στο Ταμείο και 8,76 % στο σύνολο.

Η κοινωνικές υπηρεσίες με 20,67% στο Ταμείο και 7% στο σύνολο.

Οι πράξεις ευαισθητοποίησης έχουν 2,3 % στο Ταμείο και 0,78% στο σύνολο, με τελικούς δικαιούχους 3 Δήμους (Χαλκίδα, Λαμία, Καρπενήσι) και τέλος οι δράσεις δικτύωσης με 1,62 % στο Ταμείο και 0,55% έχουν τελικό Δικαιούχο 2 Δήμους Λαμία Καρπενήσι.

Συνοπτικά Διακρίνουμε ότι στο ΕΤΠΑ το μεγαλύτερο μέρος των δράσεων αφορά τις αστικές αναπλάσεις, ενώ τα σχέδια έχουν στο σύνολο τους ομοιογενή στόχευση.

Περιέχουν δράσεις που αντίστοιχες τους υλοποιήθηκαν και στο παρελθόν με χρηματοδοτήσεις από προγράμματα που αφορούσαν τη Αυτοδιοίκηση (ΕΑΠΤΑ, ΠΕΠ). Στη Λαμία εφαρμόζεται μερικώς το σχέδιο του Recite (1994), αλλά αποτελεί γενική διαπίστωση ότι οι περισσότεροι Δήμοι κάνουν τις προτάσεις χωρίς την ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου όπως προβλέπει η στρατηγική της Ε.Ε. για την αειφόρο ανάπτυξη. Στις προτάσεις είναι εμφανής η έλλειψη συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα και των επιχειρήσεων με μικρή εξαίρεση τη Χαλκίδα και σε μερικές περιπτώσεις η έλλειψη συνεκτικότητας της ζώνης.

Παρότι στο εταιρικό σχήμα συμμετέχουν αρκετοί εταίροι σε όλες τις δράσεις ΕΤΠΑ αποκλειστικός τελικός Δικαιούχος είναι ο Δήμος. Αυτό συμβαίνει λόγω της φύσης των δράσεων των υποδομών.

Στο ΕΚΤ τελικοί Δικαιούχοι είναι ο ΟΑΕΔ, ΚΕΚ και κοινωνικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως εξάλλου ορίζει το Θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης αντίστοιχων δράσεων. Δεν προσδιορίζεται επαρκώς η συνεκτικότητα των δράσεων του ΕΚΤ με τις αντίστοιχες του ΕΤΠΑ.

Αν και υπήρχε τομέας για μέτρα και παρεμβάσεις σε Βιομηχανικές ζώνες, κανείς από τους τελικούς Δικαιούχους δεν υπέβαλε αντίστοιχη πρόταση.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι η πρώτη φορά που εφαρμόζονται προγράμματα ολοκληρωμένης Ανάπτυξης για αστικές περιοχές και με δεδομένη την έλλειψη εμπειρίας αποτελεί θετικό γεγονός:

Η ενεργοποίηση για την σύνταξη και υποβολή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου

Η δημιουργία της εταιρικής σχέσης

Η προσπάθεια παρέμβασης σε συγκεκριμένη Ζώνη

Εξάλλου όπως θα αναφέρουμε και παρακάτω, δεν υπήρχε πέραν της έλλειψης εμπειρίας και τεχνογνωσίας, το απαραίτητο στελεχιακό δυναμικό όπως επίσης ξεκάθαρο θεσμικό πλαίσιο που θα οδηγούσε σε παρακίνηση των τελικών Δικαιούχων για καινοτόμες ενέργειες και κυρίως στη σύμπραξη Δήμων με ιδιώτες.

5.11 Πορεία υλοποίησης προγράμματος.

Η προετοιμασία και η διαμόρφωση της στρατηγικής για τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ξεκίνησε το 1999 όταν το ΥΠΕΘΟ, ξεκινούσε τη διαδικασία κατάρτισης του Γ.Κ.Π.Σ.. Στις 10 Απριλίου 2001 εγκρίθηκε από την Ε.Ε. , το ΠΕΠ Στερεάς, Ελλάδα. Από τα μέτρα 3.6 & 3.7 του Άξονα 3 του Προγράμματος (όπως ήδη αναφέρθηκε), χρηματοδοτούνται οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις των αστικών περιοχών, με αρχικό προϋπολ. Δημόσιας δαπάνης 28,81 εκ €.

Το σχέδιο δράσης για τα αστικά και ο οδηγός εφαρμογής έλαβε την έγκριση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος στην 2^η συνεδρίαση της.

Η πρόσκληση τη Ε.Υ.Δ.Ε.Π. για την υποβολή των σχεδίων προς του τελικού Δικαιούχους έγινε στις 13/12/2002 και διήρκεσε μέχρι τις 18/04/2003

Μετά την έγκριση των σχεδίων ακολούθησαν οι προσκλήσεις προς τους Τελικούς δικαιούχους για την υποβολή των Τεχνικών Δελτίων των πράξεων από τις 27/07/2004 έως τις 31/12/2004. Ακολούθησαν οι εγκρίσεις και η έναρξη υλοποίησης.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω στοιχεία ο χρόνος που απαιτήθηκε για την προετοιμασία του επιχειρησιακού σχεδίου της Περιφέρειας ήταν 13 μήνες, των σχεδίων δράσης των 6 Δήμων. 11 μήνες, και της υποβολής των τεχνικών δελτίων προς τη Διαχειριστική αρχή 20 μήνες. Απαιτήθηκαν δηλαδή συνολικά 44 μήνες από την έγκριση του Προγράμματος μέχρι την έναρξη υλοποίησης. Με δεδομένο ότι η χρονική διάρκεια υλοποίησης του ΠΕΠ 2000-2006 είναι 96 μήνες, (Το 2008 είναι το έτος κλεισίματος των πληρωμών), διαπιστώνουμε ότι απαιτήθηκε το 45% της χρονικής διάρκειας του προγράμματος για την ωρίμανση των σχεδίων της ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης.

Στη παρούσα περίοδο και συγκεκριμένα έως τον Απρίλη του 2006 στο ΕΤΠΑ έχουν εγκριθεί πράξεις προϋπολ. 16.200.000 €, έχουν συμβασιοποιηθεί πράξεις προϋπολ. 15.858.000 € και δαπανήθηκαν 2.200.000 € (πληρωμές Ο.Π.Σ.- πηγή στοιχείων ΕΥΔΕΠ ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ). Στο ΕΚΤ βρίσκονται στο στάδιο υλοποίησης οι το σύνολο των δράσεων και συγκεκριμένα έχουν γίνει οι δημοσιοποιήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τους ανέργους Μεγάλο μέρος της καθυστέρησης οφείλεται στην πολυπλοκότητα των δράσεων για την υλοποίηση των οποίων απαιτήθηκε η έκδοση Κ.Υ.Α., από το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Στην πρόταση Αναθεώρησης του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2000-2006, της 6^{ης} Ε.Π. –Π.Ε.Π.(1 Ιουνίου 2006) στο μέτρο 3.6 – Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας, προτείνεται η μείωση του προϋπολογισμού κατά 2.654.975 €, μετά την ένταξη του συνόλου των ώριμων πράξεων του Προγράμματος.

Στό Μέτρο 3.7 Παρεμβάσεις ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού σε τοπικές ζώνες αστικών και ημιαστικών κέντρων, προτείνεται επίσης η μείωση του προϋπολογισμού κατά 1.041.000 €, για τον ίδιο λόγο. Μετά την αναθεώρηση η εικόνα των δύο μέτρων είναι :

ΑΡΧΙΚΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ ΜΕΤΡΩΝ 3.6&3.7

ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
3.6	20.308.017	18.891.586	14.168.690	4.722.896	1.416.431
3.7	9.915.014	9.915.014	7.436.261	2.478.753	0

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ ΜΕΤΡΩΝ 3.6&3.7

ΜΕΤΡΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
3.6	17.653.042	16.236.611	11.804.690	4.431.921	1.416.431
3.7	8.901.014	8.901.014	6.675.761	2.225.253	0

Ο συνολικός προϋπολογισμός της Δημόσιας Δαπάνης των μέτρων διαμορφώνεται σε 25.137625 €.

Όπως διαπιστώνουμε και από τα στοιχεία της πορείας υλοποίησης, η υλοποίηση των δράσεων ξεκίνησε με μεγάλη καθυστέρηση. Οι πρώτες δημοπρατήσεις των έργων ΕΤΠΑ ξεκινούν το 2005 όπως επίσης και οι πρώτες ενέργειες ΕΤΠΑ.

Τα βασικά αίτια των καθυστερήσεων εντοπίζονται στην έλλειψη των απαραίτητων μελετών για τις υποδομές και στην έλλειψη θεσμικού πλαισίου για τις δράσεις κατάρτισης, ενίσχυσης απασχόλησης και ΜΜΕ. Για τις δράσεις του ΕΚΤ απαιτήθηκαν οι εκδόσεις ΚΥΑ από τα συναρμόδια Υπουργεία οι οποίες δεν εκδόθηκαν έγκαιρα.

Επιπλέον οι Τελικοί Δικαιούχοι κλήθηκαν για πρώτη φορά να εντάξουν έργα και δράσεις στη λογική της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης και να συνεργαστούν σε μια κοινή προσπάθεια με κοινωνικούς εταίρους των περιοχών τους. Σε όλα αυτά προστίθεται και η έλλειψη του απαραίτητου στελεχειακού δυναμικού κυρίως για δράσεις εκτός υποδομών, όπως επίσης και η κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή. Επίσης ουδέποτε στο παρελθόν υπήρξε η απαραίτητη συνεργασία ώστε μέσα από οριζόντιες συνεργασίες τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας να έχουν οργανώσει συνεργασίες και δίκτυα για την προώθηση κοινών θεμάτων. Το 1998 οι ΤΕΔΚ των νομών της Περιφέρειας δημιούργησαν ένα κοινό σύνδεσμο μεταξύ του οποίου παρά τα πρώτα θετικά βήματα, σχεδόν εν τη γενέσει του αδρανοποιήθηκε και στην ουσία δεν υφίσταται. Επίσης μέχρι την «αναγκαστική» συνέργια των Δήμων με κοινωνικούς εταίρους για την υλοποίηση των δράσεων από το ΠΕΠ, σε ελάχιστες περιπτώσεις στο παρελθόν υπήρξε συνεργασία σε επίπεδο εταιρικής σχέσης.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να μην αξιοποιηθεί επαρκώς το σύνολο της προγραμματικής περιόδου 2000-2006. Όσον αφορά την αξιολόγηση των επιπτώσεων των δράσεων σε σχέση με τους στόχους του Επιχειρησιακού προγράμματος, αυτή δεν είναι δυνατόν να γίνει στη παρούσα περίοδο αφού οι δράσεις βρίσκονται σε στάδιο εξέλιξης, σίγουρα όμως η μείωση του προϋπολογισμού και μόνο καταδεικνύει απόκλιση σε σχέση με τα αρχικά προβλεπόμενα.

Στις αδυναμίες των προγραμμάτων καταλογίζεται και η έλλειψη δράσεων με ιδιωτική συμμετοχή. Η αρχική πρόβλεψη είναι 1.416.431 €, ενώ σύμφωνα με τις εγκρίσεις προβλέπεται πòσό ιδιωτικής συμμετοχής 236.500€ για δράσεις ΜΜΕ στο Δήμο Χαλκίδας. Τέλος από όλα τα στοιχεία προκύπτει η απουσία δράσεων που προωθούν τη δικτύωση μεταξύ των αστικών κέντρων της Περιφέρειας και ανάπτυξης σχέσεων μεταξύ αγροτικού και αστικού χώρου που αλληλοεπηρεάζονται. Με λίγα λόγια συμπεραίνουμε τα εξής :

Υπάρχει πολύ μεγάλη καθυστέρηση στην υλοποίηση του προγράμματος.

Απαιτήθηκαν σχεδόν 4 χρόνια για την προετοιμασία και έναρξη υλοποίησης των δράσεων Η μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται σε αναπλάσεις και υποδομές οι οποίες δεν συνδυάζονται με την ανταγωνιστικότητα.

Δεν υπάρχουν δράσεις που προωθούν τη δικτύωση των αστικών κέντρων της Περιφέρειας και τις πολιτικές πόλης/υπαίθρου. Όπως επίσης δεν υπάρχει καμία διακρατική δράση.

Είναι σαφής η απουσία δράσεων τεχνολογίας έρευνας καινοτομίας.

Ως προς την υλοποίηση όπως είναι αναμενόμενο προχωρούν κυρίως οι δράσεις που έχουν σχέση με τις «κλασσικές» κατασκευές των αναπλάσεων, όπου οι τελικοί δικαιούχοι είναι οι Δήμοι.

5.12 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013

5.12.1. Στρατηγικές Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2007-2013

Την παρούσα περίοδο και μετά την υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 14 Ιουλίου του 2004 της μεταρρύθμισης των πολιτικών συνοχής για την περίοδο 2007-2013, τα κράτη μέλη προχωρούν στις διαδικασίες κατάρτισης των σχεδίων τους για την Δ΄ Προγραμματική περίοδο. ΟΙ πόροι που διατίθενται για αυτή τη περίοδο είναι ύψους 336,1 δις €. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής της περιόδου είναι, η νέα διαρθρωτική πολιτική που απευθύνεται στις νέες χώρες της Ευρώπης των «25», η ενίσχυση της παρουσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο περιβάλλον της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και η εφαρμογή πολιτικών που ενισχύουν την προώθηση της οικονομίας και κοινωνίας της γνώσης. Σύμφωνα λοιπόν με τα όσα ανακοίνωσε η Επιτροπή οι τρεις νέοι στόχοι της περιόδου 2007-2013, είναι:

- Σύγκλιση (και Ανταγωνιστικότητα)
- (Περιφερειακή) Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση
- (Ευρωπαϊκή Εδαφική) συνεργασία.

Πολιτική Συνοχής 2007-2013- 3 Στόχοι - Προϋπολογισμός: 336,1 δις €
(0,41% του ΑΕΠ-ΕΕ)

Άρθρ. 3-7 και 15-18 Γεν. Καν. και Δημοσιονομικών Προοπτικών

Προγράμματα και Μέσα	Επιλεξιμότητα	Προτεραιότητες	Επιδοτήσεις
Στόχος «Σύγκλιση» συμπεριλαμβανομένου ειδικού προγράμματος για τις εξαιρετικά απομακρυσμένες περιφέρειες			78,5% (264 δις. EUR)
Περιφερειακά και εθνικά προγράμματα ΕΤΠΑ ΕΚΤ	Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠ <75% του μέσου όρου της ΕΕ25	<ul style="list-style-type: none"> •καινοτομία •περιβάλλον/ πρόληψη κινδύνων •προσβασιμότητα υποδομές •ανθρώπινοι πόροι •διοικητική ικανότητα 	67,34% = 177,8 δις. EUR
	Στατιστικό αποτέλεσμα: περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠ <75% στην ΕΕ15 και >75% στην ΕΕ25		8,38% = 22,14 δις. EUR
Ταμείο Συνοχής	Κράτη μέλη με κατά κεφαλή ΑΕΕ <90% του μέσου όρου της ΕΕ25	<ul style="list-style-type: none"> •μεταφορές (TEN) •αιεφόρες μεταφορές •περιβάλλον •ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 	23,86% = 62,99 δις. EUR
Στόχος «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»			17,2% (57,9 δις. EUR)
Περιφερειακά προγράμματα (ΕΤΠΑ) και εθνικά προγράμματα (ΕΚΤ)	Τα κράτη μέλη προτείνουν κατάλογο περιφερειών (NUTS1 ή NUTS2)	<ul style="list-style-type: none"> •καινοτομία •περιβάλλον/ πρόληψη κινδύνων •προσβασιμότητα •Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης 	83,44% = 48,31 δις. EUR
	«Σταδιακή είσοδος» Περιφέρειες που καλύπτονται από το Στόχο 1 την περίοδο 2000-06 και δεν καλύπτονται από το Στόχο «Σύγκλιση»		16,56% = 9,58 δις. EUR
Στόχος «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία»			3,94% (13,2 δις. EUR)
Διασυνοριακά και διακρατικά προγράμματα και δίκτυα (ΕΤΠΑ)	Παραμεθόριες περιφέρειες και ευρύτερες περιφέρειες διακρατικής συνεργασίας	<ul style="list-style-type: none"> •καινοτομία •Περιβάλλον /πρόληψη κινδύνων •προσβασιμότητα •πολιτισμός, εκπαίδευση 	35,61% διασυνοριακές 12,12% ΕΜΓΣ (Ευρωπαϊκό Μέσο Γεινίασης και Σύμπραξης) 47,73% διακρατικές 4,54% δίκτυα

ΠΗΓΗ : Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Περιφερειακή πολιτική/12-2004

Στις σημαντικότερες μεταβολές μεταξύ της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και της νέας αναφέρουμε :

Στη νέα περίοδο τα Ταμεία περιορίζονται σε τρία από έξι (ΕΤΠΑ,ΕΚΤ,Ταμείο Συνοχής). Η ανάπτυξη της Υπαίθρου και η Αλιεία εμπίπτουν πλέον στους νέους κανονισμούς για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ), που τίθενται εκτός των διαρθρωτικών Ταμείων. Ο συνολικός προϋπολογισμός της νέας περιόδου είναι 336,1 δις €

Καταργούνται οι Κοινοτικές πρωτοβουλίες και ενσωματώνονται στις νέες στρατηγικές Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αντικαθίσταται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ),το οποίο δεν παίζει πλέον τον ρόλο ενός μέσου διαχείρισης Το ΕΣΠΑ εναρμονίζεται με τις Στρατηγικές κατευθύνσεις της Ένωσης καθώς και με τις εθνικές και περιφερειακές προτεραιότητες. Καθορίζει τις πολιτικές και αποτελεί την βάση κατάρτισης για τα επιχειρησιακά προγράμματα. Είναι πλέον ένα συνοπτικό κείμενο που περιγράφει την εθνική στρατηγική του κράτους μέλους και την επιχειρησιακή υλοποίηση αυτής της στρατηγικής.

Οι νέοι Κανονισμοί θεωρητικώς "επανεθνικοποιθούν" την περιφερειακή πολιτική, με την απόσυρση του Μέτρου, με την κατάργηση του Συμπληρώματος Προγραμματισμού και με δυνατότητα που παρέχουν για "ελεύθερη" διαχείριση.

Τα κράτη - μέλη υποχρεούνται να σχεδιάσουν σε στρατηγικό επίπεδο (top-down), αλλά και να θέσουν ποσοτικούς στόχους ως προς συγκεκριμένους δείκτες.

5.12.2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 -2013

Στη χώρα μας τη τρέχουσα περίοδο και συγκεκριμένα μέχρι τέλος του Ιουλίου 2006, συντάσσεται και κατατίθεται το ΕΣΠΑ 2007-2013, το οποίο έχει 7 βασικούς στρατηγικούς Άξονες ²⁹

Βασικοί Άξονες του Εθνικού Αναπτυξιακού Σχεδιασμού για την περίοδο 2007 – 2013	
1.	Περιφερειακή Ανάπτυξη
2.	Επιχειρηματικότητα & Εξωστρέφεια
3.	Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας και των Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος
4.	Ψηφιακή Σύγκλιση & Αναβάθμιση της Δημόσιας Διοίκησης
5.	Αειφόρος Ανάπτυξη
6.	Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
7.	Προώθηση της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας

Στις αναφορές του ίδιου εγγράφου του ΥΠΟΙΟ, γίνεται αναφορά και στις προτεραιότητες της αστικής ανάπτυξης για τη νέα περίοδο.

Το κείμενο θέτει ως βασικό στόχο τη προσαρμογή της πολιτικής για τα αστικά κέντρα στις Ευρωπαϊκές πολιτικές έτσι ώστε να καταστούν βιώσιμα με την περιβαλλοντική αλλά και την

²⁹Βασικοί Άξονες περιόδου 2007-2013 (ΥΠΟΙΟ ΕΣΠΑ 2007-2013 έγγραφο εργασίας 2005)

οικονομική έννοια του όρου και ταυτόχρονα να δημιουργήσουν προϋποθέσεις για την προσέλκυση και εγκατάσταση επιχειρήσεων.

Δύο είναι οι κύριοι στόχοι αυτής της πολιτικής³⁰:

Η Βιωσιμότητα των πόλεων ,μέσα από την προστασία του αστικού περιβάλλοντος και περιορισμό των διακρίσεων και του Κοινωνικού αποκλεισμού και

Η Ανταγωνιστικότητα που συνδέεται με την επιχειρηματικότητα, τη λειτουργικότητα των πόλεων, την κατάρτιση –επανακατάρτιση- εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού, τους μηχανισμούς προώθησης της καινοτομίας κ.λ.π.

Και στους δύο στόχους προωθείται η σύμπραξη Δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Για καλύτερα αποτελέσματα.

Με τους δύο αυτούς βασικούς στόχους καλούνται και οι Περιφέρειες να προσαρμόσουν τις στρατηγικές των Επιχειρησιακών τους Προγραμμάτων στη νέα Προγραμματική περίοδο.

5.13 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

5.13.1.Προτεραιότητες νέας περιόδου 2007- 2013

Στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η προετοιμασία για τη νέα προγραμματική περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα των εγκυκλίων του ΥΠΟΙΟ, στους αμέσως επόμενους μήνες.

Για την υποβολή προτάσεων σε σχέση με το ΕΠΣΑ, πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2005 το Αναπτυξιακό Συνέδριο και ακολούθως συγκροτήθηκε η Επιτροπή κατάρτισης του Προγράμματος.

Οι προτεραιότητες που τίθενται για τη Στερεά στη νέα περίοδο είναι :

Α. Ανταγωνιστικότητα . καινοτομία

περιλαμβανομένων των παρεμβάσεων στον αγροτικό τομέα,

Β. Κοινωνία της Γνώσης, ενδογενής επιχειρηματικότητα και απασχόληση,

Γ. Προσπελασιμότητα προς όφελος της ισόρροπης ανάπτυξης

με κεντρική επιδίωξη τη διαμόρφωση μιας καθ' όλα ανταγωνιστικής περιφερειακής οικονομίας, "απεξαρτημένης" από την οικονομία της Αττικής και τη διάχυση της ανάπτυξης και την ομογενοποίηση του οικονομικού και κοινωνικού χώρου.

Δ. Περιβάλλον και βιωσιμότητα

με κεντρική επιδίωξη την εξασφάλιση οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και την προαγωγή του επίπεδου διαβίωσης των πολιτών.

Ε. «Ανοικτή» Περιφέρεια

και

ΣΤ. Αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης

με κεντρική επιδίωξη την αποτελεσματική διαχείριση της ανάπτυξης

³⁰ έγγραφο εργασίας του ΕΣΠΑ 2007-2013 ΥΠΟΙΟ, αστικές πολιτικές νέας περιόδου

5.13.2. Κατάταξη Περιφέρειας σε σχέση με το ΑΕΠ

Η νέα προγραμματική περίοδος βρίσκει τη Στερεά Ελλάδα αντιμέτωπη με μία νέα πραγματικότητα.

Το κατά κεφαλή (κ.κ.), ΑΕΠ σε σταθερές αγοραστικής δύναμης PPS ,είναι το μέγεθος με βάση το οποίο προσδιρίζονται οι ενισχύσεις των Διαρθρωτικών ταμείων σε επίπεδο εδαφικών περιοχών Nuts 2.

Οι περιοχές με κ.κ ΑΕΠ < 75% του κοινοτικού μέσου όρου (κ.μ.ο.) κατατάσσονται στο στόχο 1(σύγκλιση) και λαμβάνουν ενισχυμένες χρηματοδοτήσεις σε σχέση με τις περιοχές που έχουν κ.κ. ΑΕΠ >75% του κ.μ.ο. και εντάσσονται στο στόχο 2 (Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα & απασχόληση) που λαμβάνουν μειωμένες ενισχύσεις σε σχέση με το στόχο 1.

Για τη ένταξη των Περιφερειών στους αντίστοιχους στόχους των διαρθρωτικών Ταμείων έχει ληφθεί υπόψη ο μέσος όρος του κ.κ. ΑΕΠ των ετών 2000,2001 και 2002

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα στοιχεία του μέσου όρου του ΑΕΠ σε σταθερές αγοραστικής δύναμης PPS για τα έτη 2000,2001 & 2002 τα οποία δόθηκαν στις 4/4/2005 στη δημοσιότητα από τη της Eurostat. Με το μέσο όρο του κ.κ. ΑΕΠ των τριών αυτών ετών γίνεται η ένταξη των περιφερειών στον αντίστοιχο στόχο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΕΠ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (NUTS) ΕΤΩΝ 2000-2001-2002 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΑΕΠ >75% ΕΕ-15 & ΕΕ-25

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	κ.κ. ΑΕΠ ΕΕ25	κ.κ. ΑΕΠ ΕΕ15
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	105,32	96,10
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	87,74	80,06

ΠΗΓΗ :Eurostat

2. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΑΕΠ <75% ΕΕ-15 & > ΕΕ-25

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	κ.κ. ΑΕΠ ΕΕ25	κ.κ. ΑΕΠ ΕΕ15
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	75,89	69,25
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	76,77	70,05
ΑΤΤΙΚΗ	78,98	72,07

ΠΗΓΗ :Eurostat

3. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΑΕΠ <75% ΕΕ-15 & < ΕΕ-25

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	κ.κ. ΑΕΠ ΕΕ25	κ.κ. ΑΕΠ ΕΕ15
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	56,30	51,37
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	57,40	52,37
ΗΠΕΙΡΟΣ	59,29	54,11
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	62,90	57,39
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	65,53	59,79
ΚΡΗΤΗ	72,27	65,94
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	73,71	67,26
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	74,30	67,79

ΠΗΓΗ :Eurostat

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνουμε ότι για πρώτη φορά Περιφέρειες της χώρας μεταβαίνουν από το στόχο 1 των Διαρθρωτικών Ταμείων στο στόχο 2. Μέχρι και τη τρέχουσα προγραμματική περίοδο το σύνολο των Περιφερειών της χώρας εντασσόταν στο στόχο 1. Διακρίνουμε τρεις κατηγορίες. Στη πρώτη είναι η Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας με κ.κ. ΑΕΠ 105,32 του κ.μ.ο. παρουσιάζει ο μεγαλύτερο ΑΕΠ στη χώρα. Μαζί με το Νότιο Αιγαίο που παρουσιάζει ΑΕΠ >75% του κ.μ.ο. της ΕΕ – 25 αλλά και της ΕΕ-15.

Για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και το Ν. Αιγαίο αυτό σημαίνει αλλαγή στόχου. Από τον Στόχο της Συνοχής (Στόχος 1), στο στόχο «Περιφερειακή ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα» (Στόχος 2) των διαρθρωτικών ταμείων, εν μέσω των πλέον αναπτυγμένων Περιφερειών της Ευρώπης. Οι δύο Περιφέρειες εντάσσονται στο phasing in, που σημαίνει σταδιακή μείωση των πόρων που ελάμβαναν μέχρι σήμερα.

Η Κεντρική Μακεδονία, η Δυτική Μακεδονία και η Αττική, βρίσκονται στη δεύτερη κατηγορία. Με ΑΕΠ > 75% της ΕΕ -25 αλλά < 75% της ΕΕ-15.

Οι τρεις αυτές Περιφέρειες εντάσσονται στο στόχο «σύγκλιση» στις περιοχές που θίγονται από το Στατιστικό αποτέλεσμα εξαιτίας της διεύρυνσης.

Τέλος στη τρίτη κατηγορία με κ.κ. <75% τόσο στην ΕΕ-15 αλλά και στην ΕΕ-25, βρίσκονται οι υπόλοιπες οκτώ Περιφέρειες της χώρας, οι οποίες δεν επηρεάζονται

Η έννοια της Σύγκλισης στα όργανα της ΕΕ εξακολουθεί να προσδιορίζεται στατιστικά και μάλιστα μονοσήμαντα με έναν αμφισβητήσιμο δείκτη (ΑΕΠ κατά κεφαλήν).

Το κατά πόσο ο δείκτης του κ.κ. ΑΕΠ, είναι ο πλέον κατάλληλος για να καταδείξει την ανάπτυξη μιας περιοχής αποτέλεσε, θέμα ευρύτερης συζήτησης στα κοινοτικά όργανα. Τελικά όμως επελέγη αφού μέχρι σήμερα δεν έχει αναδειχθεί μια πιο αντικειμενική και πιο αξιόπιστη στατιστική μέθοδος από το κ.κ. ΑΕΠ σε σταθερές αγοραστικής δύναμης PPS. Παρά τις χαμηλές επιδόσεις σε πολλούς άλλους αναπτυξιακούς δείκτες, η Στερεά Ελλάδα κατατάσσεται στις "πλούσιες" περιφέρειες και εισέρχεται στον Στόχο 2.

Οι συνέπειες είναι σοβαρές σε ότι αφορά:

- επιλεξιμότητα παρεμβάσεων και έργων
- απόδοση κοινοτικών πόρων
- εξασφάλιση συνεργιών και έλεγχο προσθετικότητας εθνικών και συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

Σε κάθε περίπτωση το υψηλό ΑΕΠ της Περιφέρειας προέρχεται σε μεγάλο βαθμό, από εξωγενή ανάπτυξη και κυρίως της Βιομηχανίας που έχουν εγκατασταθεί στα σύνορα με την Αττική στη περιοχή Οινοφύτων – Σχηματαρίου. Όπως επίσης και από μια σειρά δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται λόγω της γειννίας με την Αττική, όπου από το παραγόμενο προϊόν δεν ωφελούνται οι κάτοικοι της Περιφέρειας αφού τα οφέλη εισπράττονται στο τόπο διάθεσης και κατανάλωσης.

Γενικά η Περιφέρεια έχει τα χαρακτηριστικά δυαδικής οικονομίας. Ο δυϊσμός δεν παρουσιάζεται μόνο στις περιοχές που γειννιάζουν με την Αττική περιοχή Θηβών και Χαλκίδας. Οι περιοχές που αναπτύσσονται κατά μήκος του οδικού άξονα ΠΑΘΕ παρουσιάζουν και αυτές υψηλά ποσοστά κ.κ. ΑΕΠ Σε σχέση με περιοχές που αναπτύσσονται σε απόσταση από τον ΠΑΘΕ (Φωκίδα, και ιδιαίτερα Ευρυτανία) όχι μόνο ο Νομός Βοιωτίας παρουσιάζει μεγέθη σημαντικά υψηλότερα από τα αντίστοιχα περιφερειακά. Αλλά και οι Νομοί Φθιώτιδας και Εύβοιας παρουσιάζουν μεγέθη ανώτερα των αντίστοιχων Εθνικών.

Ο Δείκτης του κ.κ. ΑΕΠ της Στερεάς Ελλάδας χωρίς το Ν. Βοιωτίας, ως προς το κ.κ. ΑΕΠ της Ε.Ε. των 25, το 2001 στο 77, έναντι του απαιτούμενου <75 για την ένταξη μιας περιφέρειας στα Προγράμματα του Στόχου 1. Δηλαδή η απένταξη της Βοιωτίας από την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας δεν επιλύει αυτόματα το πρόβλημα της αναπτυξιακής χρηματοδότησης της Περιφέρειας

Συγκεκριμένα το κ.κ. ΑΕΠ των Νομών της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζεται δεικτοποιημένο στον παρακάτω πίνακα .

κ.κ. ΑΕΠ, Χώρα=100, 2001

Νομοί	Δείκτης κ.κ. ΑΕΠ
Ν. Βοιωτίας	256
Ν. Ευβοίας	104
Ν. Ευρυτανίας	72
Ν. Φθιώτιδας	114
Ν. Φωκίδας	96
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	137
Χώρα	100

ΠΗΓΗ : ΙΠΑ- Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013. Με όλα όσα αναλύθηκαν γίνεται αντιληπτό, ότι παρά τη βελτίωση των οικονομικών δεικτών, τα τελευταία χρόνια ως αποτέλεσμα των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων, η εμφάνιση της Περιφέρειας στην υψηλότερη θέση του δείκτη κ.κ. ΑΕΠ, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην επιρροή της γειτνίασης με την Αττική και σε ένα βαθμό στις αναπτυγμένες περιοχές κατά μήκος του οδικού Άξονα ΠΑΘΕ και δεν είναι αποτέλεσμα ενδογενούς Ανάπτυξης. Ειδικότερα οι ζώνες που βρίσκονται στο «εσωτερικό» της Περιφέρειας η Βόρεια και Νότια Εύβοια, παρουσιάζουν χαρακτηριστικά του στόχου 1.

5.13.3 Προτεραιότητες στόχου «Περιφερειακή ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα»,

Με την ένταξη της Στερεάς στις πιο πλούσιες Περιφέρειες και σε σχέση με τις υπόλοιπες ελληνικές Περιφέρειες μειώνονται οι πόροι που έχει στη διάθεση της για περαιτέρω ανάπτυξη, την ώρα που το διεθνές παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον απαιτεί περιφέρειες πιο ανταγωνιστικές σε μια διεθνοποιημένη οικονομία. Πρέπει λοιπόν να ανταγωνιστεί με περιφέρειες που είναι στον ίδιο στόχο αλλά παράλληλα και με περιφέρειες του στόχου «Σύγκλιση» της Ε.Ε., οι οποίες θα αντλήσουν πολύ περισσότερους πόρους από τα διαρθρωτικά ταμεία, ενώ ελκύουν ήδη πολλές επενδύσεις και παρουσιάζουν μμεγάλη ανάπτυξη.

Το γεγονός όμως είναι ότι η Περιφέρεια οφείλει να προετοιμάσει και να υποβάλλει τις προτάσεις της για τη περίοδο 2007-2013, με γνώμονα τα κριτήρια της μετάβασης από το Στόχο 1, στο Στόχο 2.

Ο **σχεδιασμός** στο στόχο «Περιφερειακή ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα», θα πρέπει πλέον να επικεντρωθεί:

- Σε δράσεις προώθησης της στρατηγικής της Λισσαβόνας (Ερευνα και Τεχνολογία, Δίκτυα),
- Στη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος,
- Στην αναζήτηση συνεργασιών τόσο σε επίπεδο έρευνας και βιομηχανίας, όσο και σε διαπεριφερειακό επίπεδο (π.χ. μεταφορά τεχνογνωσίας),

- Στην πρόληψη και τον κατάλληλο χειρισμό των προβλημάτων που ανακύπτουν από τηναποβιομηχάνιση,
- Στην περιβαλλοντική αειφόρο ανάπτυξη, με συγκεκριμένες μελέτες και ανάπτυξη ολοκληρωμένων σχετικών πολιτικών.¹

Αν και ο στόχος 2 δεν έχει γεωγραφικό προσδιορισμό, όπως στην τρέχουσα περίοδο, ωστόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτρέπει στην ανάγκη συγκέντρωσης των κονδυλίων σε δικαιούχους που πληρούν το κριτήριο της **αριστείας**, όπως αυτό διατυπώνεται κατά περίπτωση και τομέα. Η επιτροπή επιθυμεί την **αναζήτηση συνεργιών** με τις πολιτικές της γραμμής 1Α (R&D, CIP, Education & Training, TENs κτλ), αλλά και με τις λοιπές εθνικές πολιτικές.

Τέλος με τις νέες στρατηγικές η Επιτροπή δίνει έμφαση στην ανάγκη **«αλλαγής της νοοτροπίας»** των φορέων που υλοποιούν τις πολιτικές. Αφ' ενός, με τη σταδιακή απεξάρτησή τους από την λογική της διευρυμένης εμπλοκής

τους σε όλους τους τομείς και **επικέντρωση στις δράσεις με το μεγαλύτερο ανταποδοτικό αποτέλεσμα**, και αφ' ετέρου τη στροφή σε πιο αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης, με στόχο τη βελτίωση των αποτελεσμάτων.³¹

Λαμβάνοντας υπόψη τη μέχρι σήμερα πορεία του Γ'Κ.Π.Σ., στη Στερεά Ελλάδα όπως και σε σχεδόν όλα τα άλλα προγράμματα διακρίνουμε, σοβαρά προβλήματα απορρόφησης πόρων. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη παρούσα περίοδο να μην είναι εφικτή . μόλις 2 χρόνια πριν τη λήξη του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η ακριβής αποτίμηση των αποτελεσμάτων σε σχέση με τους αρχικούς στόχους που έχουν τεθεί. Χαρακτηριστικό του προβλήματος είναι οι συνεχείς αναθεωρήσεις του ΠΕΠ, και η μεταφορά έργων και δράσεων που έχουν υλοποιηθεί από εθνικούς πόρους με στόχο κυρίως τη κάλυψη του προβλήματος που δημιουργεί η εφαρμογή του κανόνα n+2 . Προσμετρώντας επίσης την έλλειψη εμπειρίας σε σχέση με τη στρατηγική του στόχου 2, την απουσία δομών και το χαμηλό δείκτη της Περιφέρειας στη Έρευνα – Τεχνολογία , την περιορισμένη παρουσία καινοτομίας, την έλλειψη ενεργειών δικτύωσης, την έλλειψη εξειδίκευσης ανθρώπινων πόρων την μη υλοποίηση «άλλων» δράσεων παρά την ύπαρξη πόρων στο ΠΕΠ, αντιλαμβανόμαστε τη μεγάλη προσπάθεια που πρέπει να καταβληθεί το τρέχον διάστημα τόσο για το «κλείσιμο» του Γ'ΚΠΣ, όσο και για τη προετοιμασία και προσαρμογή στη νέα μεταβατική περίοδο.

5.13.4 Χρηματοδότηση Περιφερειών που είναι σε μετάβαση πρό το Στόχο2

Για τη Δ' προγραμματική περίοδο η υλοποίηση ξεκινά την 1η Ιανουαρίου 2007, η Διυπουργική Επιτροπή Συντονισμού και Χάραξης Πολιτικής για τον Αναπτυξιακό σχεδιασμό και με στόχο να ανταποκριθεί η χώρα μας καλύτερα στα δεδομένα της επόμενης προγραμματικής περιόδου ανακοίνωσε:

Τη μείωση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από 30 την τρέχουσα περίοδο σε 12 ή 13 για τη νέα. Από αυτά 6 ή 7 Τομεακά και 5 Περιφερειακά. Ο προσανατολισμός για τη Στερεά Ελλάδα είναι να κατατεθεί κοινό Επιχειρησιακό πρόγραμμα με τη Θεσσαλία και την Ήπειρο. Προβλέπεται επίσης η δραστική μείωση των τελικών δικαιούχων και η πιστοποίηση τους και μια σειρά από μέτρα για τη ορθότερη και αποτελεσματικότερη διαχείριση.

Οι πόροι που θα διατεθούν για τη περίοδο 2007-2013 στη χώρα μας ανέρχονται σε 20,1 δις € (Κοινοτική Συνδρομή).

Οι δύο Περιφέρειες Σταδιακής Εισόδου (phasing in) Στερεά και Ν. Αιγαίο λαμβάνουν 582 εκ. €. 455 & 128 εκ, € αντίστοιχα.

³¹ Συνέδριο Regional Competitiveness objective 2(στο Τορίνο, 15-16 Σεπτεμβρίου)

Οι τρεις Περιφέρειες στατιστικής σύγκλισης Κ. Μακεδονία, Δ. Μακεδονία, Αττική, λαμβάνουν 5.765 εκ.€ και οι υπόλοιπες οκτώ Περιφέρειες που παραμένουν στο στόχο 18.358 εκ. €

Για τις δύο Περιφέρειες του στόχου 2, η κατανομή της ετήσιας συνδρομής είναι :

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ PHASING IN								
ΕΤΟΣ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΟΣΟ	205	158	110	63	15	15	15	581*

*ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚ €

Στο πίνακα της ετήσιας κατανομής διακρίνουμε ότι τα τρία πρώτα χρόνια θα πρέπει να απορροφηθούν 473 εκ. Κοινοτικής συνδρομής δηλαδή 81% των διατιθέμενων πόρων. Αν υπολογίσουμε και τα μέχρι σήμερα αναπορρόφητα ποσά που στη Στερεά φθάνουν στο 60% του προϋπολογισμού του ΠΕΠ, για τα έτη 2007 και 2008 πρέπει να απορροφηθούν πόροι που αντιστοιχούν στο ποσό μιας ολόκληρης προγραμματικής περιόδου (~ 600 εκ €).

5.14 Κατάταξη Περιφερειών της Ε.Ε. σε σχέση με το ΑΕΠ -2003

Όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο το τοπίο αλλάζει σημαντικά ενόψει της νέας προγραμματικής περιόδου. Βλέποντας μάλιστα την κατάταξη των περιφερειών της ΕΕ σε σχέση με τη τελευταία ανακοίνωση της Eurostat για το κ.κ. ΑΕΠ του 2003, αν γινόταν με τα στοιχεία του 2003 η κατανομή τότε μόνο 5 ελληνικές Περιφέρειες θα έμεναν στο στόχο 1 της σύγκλισης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η κατάταξη των Περιφερειών με το κ.κ. ΑΕΠ του 2003.

Η κατάταξη των Περιφερειών έγινε σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το έτος 2003. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι μία (1) στις (7) Περιφέρειες έχει ΑΕΠ >125% του κοινοτικού μέσου όρου (κ.μ.ο), Με μοναδική Περιφέρεια των δέκα (10) νέων χωρών ση κατηγορία αυτή τη Περιφέρεια ης Πράγας στη Τσεχία.

Μία (1) στις τέσσερες (4) Περιφέρειες παρουσιάζει ΑΕΠ < 75% του κ.μ.ο..Οι περισσότερες Περιφέρειες στη κατηγορία αυτή ανήκουν στα 10 νέα μέλη, με φτωχότερη Περιφέρεια της ΕΕ15 τη Norte της Πορτογαλίας με 57% του κ.μ.ο.

Το κ.κ. ΑΕΠ στις 254 Περιφέρειες (Nuts 2) κυμαίνεται από 33 % το χαμηλότερο έως 278% το υψηλότερο.

Η πλουσιότερη Περιφέρεια είναι το Λονδίνο με ΑΕΠ 278% του κοινοτικού μέσου όρου (κ.μ.ο) και η φτωχότερη η Περιφέρεια Lubelskie στη Πολωνία. Οι έξι (6) φτωχότερες Περιφέρειες της ΕΕ25 είναι στη Πολωνία με ΑΕΠ από 33-37% του κ.μ.ο.

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι (δέκα) 10 πλουσιότερες και οι (δέκα) 10 φτωχότερες. Μεταξύ των 10 πλουσιότερων διακρίνουμε τις περιοχές με τις μεγαλύτερες αστικές συγκεντρώσεις.(Λονδίνο, Βρυξέλλες, Αμβούργο, Παρίσι,Βιέννη, Μόναχο,Στοκχόλμη). Επίσης η πλουσιότερη περιοχή των 10 νέων μελών είναι η Πράγα όπως ήδη αναφέραμε

ΠΙΝΑΚΑΣ Κ.Κ ΑΕΠ ΣΤΗΝ Ε.Ε. 25 ΤΟ 2003 (ΣΕ PPS, ΕΥ 25=100)

The ten highest			The ten lowest		
1	Inner London (UK)	278	1	Lubelskie (PL)	33
2	Bruxelles-Capitale (BE)	238	2	Podkarpackie (PL)	33
3	Luxembourg	234	3	Podlaskie (PL)	36
4	Hamburg (DE)	184	4	Świętokrzyskie (PL)	37
5	Île de France (FR)	173	5	Warmińsko-Mazurskie (PL)	37
6	Wien (AT)	171	6	Opolskie (PL)	37
7	Berkshire, Buckinghamshire & Oxfordshire (UK)	165	7	Észak-Magyarország (HU)	38
8	Provincia Autonoma Bolzano (IT)	160	8	Východné Slovensko (SK)	39
9	Oberbayern (DE)	158	9	Eszag-Alföld (HU)	39
10	Stockholm (SE)	158	10	Dél-Alföld (HU)	40

Πηγή : Eurostat

Στην Ελλάδα το κ.κ. ΑΕΠ 81,1 % του κ.μ.ο. της ΕΕ 25. Πέντε περιφέρειες παρουσιάζουν ΑΕΠ < 75 % του κ.μ.ο. της ΕΕ 25 (Ανατολική Μακεδονία –Θράκη, Θεσσαλία, Ηπειρος, Ιόνια Νησιά, Δυτική Ελλάδα).

ΠΙΝΑΚΑΣ κ.κ. ΑΕΠ Ε.Ε. 25 ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Region (NUTS 2003)	GDP 2003 Mio. EUR	GDP per inhabitant 2003 EUR	GDP 2003 Mio. PPS	GDP per inhabitant 2003 PPS	GDP per inhabitant 2003 PPS EU25=100
EU25	9 953 329	21 741	9 953 329	21 741	100.0
GREECE	155 543	14 110	194 390	17 634	81.1
<i>Voreia Ellada</i>	<i>46 197</i>	<i>13 035</i>	<i>57 735</i>	<i>16 291</i>	<i>74.9</i>
Anatoliki Makedonia, Thraki	6 574	10 850	8 216	13 560	62.4
Kentriki Makedonia	26 090	13 691	32 606	17 110	78.7
Dytiki Makedonia	4 139	14 049	5 173	17 557	80.8
Thessalia	9 394	12 732	11 740	15 912	73.2
<i>Kentriki Ellada</i>	<i>34 057</i>	<i>13 922</i>	<i>42 563</i>	<i>17 399</i>	<i>80.0</i>
Ipeiros	3 922	11 553	4 901	14 439	66.4
Ionía Nisia	2 822	12 977	3 526	16 218	74.6
Dytiki Ellada	7 951	10 905	9 937	13 628	62.7
Stereá Ellada	11 275	20 131	14 091	25 159	115.7
Peloponnisos	8 088	13 474	10 108	16 839	77.5
<i>Attiki</i>	<i>59 214</i>	<i>15 075</i>	<i>74 002</i>	<i>18 840</i>	<i>86.7</i>
<i>Nisia Aigaiou, Kriti</i>	<i>16 075</i>	<i>14 545</i>	<i>20 090</i>	<i>18 178</i>	<i>83.6</i>
Voreio Aigaio	2 875	14 121	3 593	17 647	81.2
Notio Aigaio	4 705	15 572	5 880	19 461	89.5
Kriti	8 495	14 172	10 617	17 712	81.5

Πηγή : Eurostat

Και με τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι η αξιοποίηση των πόρων του 4^{ου} ΚΠΣ , πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο αποτελεσματική και ουσιαστική. Αφού με το πέρας της περιόδου 2007-2013 οι περισσότερες περιοχές της χώρα μας θα έχουν εξέλθει, στατιστικά τουλάχιστον , του στόχου της σύγκλισης.

5.15 Προτεραιότητες της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης στο ΕΣΠΑ 2007-2013

Όπως αναφέρεται και στο προσχέδιο του Ευρωσυντάγματος « Η αστική ανάπτυξη αποτελεί προτεραιότητα της στρατηγικής της ανάπτυξης», συμπληρώνοντας τους στόχους της κοινωνικές και οικονομικής συνοχής. Προτεραιότητες του στόχου αυτού, όπως και στο Γ΄ΚΠΣ είναι :

Η Βιώσιμη η αστική ανάπτυξη , οι ορεινές απομακρυσμένες περιοχές , ο νησιωτικός χώρος.

Βασική προτεραιότητα των πολιτικών για την αστική ανάπτυξη. Όπως ήδη αναφέραμε αποτελεί η βιωσιμότητα και η ανταγωνιστικότητα.

Για τις προτεραιότητες της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και με τις οποίες θα εναρμονιστούν τα ΠΕΠ η 3^η εγκύκλιος αναφέρει ::

«Η αστική διάσταση αντιμετωπίζεται ως μέρος της περιφερειακής πολιτικής δεδομένου ότι οι πόλεις αποτελούν το μοχλό ανάπτυξης ευρύτερων περιοχών. Βασικό στόχος, σε εθνικό, Περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, είναι να αναπτυχθούν ολοκληρωμένες δράσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.»

Κύριο χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι η ενσωμάτωση των δράσεων τύπου Κ.Π. Urban στο κύριο κορμό των διαρθρωτικών ταμείων. Οι προτεραιότητες των ΠΕΠ για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη θα αφορούν:

- Στην πολυκεντρικότητα σε διεθνή ή ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Στην ανάπτυξη σχέσεων των αστικών κέντρων με τον αγροτικό χώρο που τα περιβάλλει,
- Στα μεγάλα ανταγωνιστικά αστικά κέντρα, στην ανάπτυξη εξειδίκευσης ή ιδιαίτερου ρόλου των αστικών κέντρων
- Στη μείωση των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων
- Στην εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού
- Στην ανάπτυξη δυναμικών αστικών συγκεντρώσεων σε περιοχές με γεωγραφικά μειονεκτήματα
- Στη συγκρότηση δικτύων μεταξύ των πόλεων για τη διαμόρφωση ανταγωνιστικού περιβάλλοντος ή στη λειτουργική σύνδεση μεταξύ μικρότερων πόλεων και μεγάλων αστικών κέντρων.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφερθήκαμε στις στρατηγικές κατευθύνσεις του ΕΣΠΑ για τη περίοδο 2007-2013. Στις στρατηγικές αυτές θα εναρμονιστεί και το επιχειρησιακό της Στερεάς Ελλάδας, που θα πρέπει να υποβληθεί στο ΥΠΟΙΟ μέχρι τις 31 Ιουλίου 2006, σύμφωνα με τη 3^η εγκύκλιο για την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που δίνεται στη δημοσιότητα ενόψει του 3^{ου} Αν. Συνεδρίου που προγραμματίζεται στις 21 Ιουνίου 2006.

Σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές θα καταρτιστούν πέντε (5) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα από τις 13 Διοικητικές Περιφέρειες της χώρας. Στη περίπτωση μας θα καταρτισθεί το ΠΕΠ Θεσσαλίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας.

- Στις προτεραιότητες πολιτικής της 3^{ης} Εγκυκλίου συμπεριλαμβάνεται και η «χωρική διάσταση διασυνοριακών και διακρατικών συνεργασιών».

Για τη εφαρμογή των πολιτικών αυτών και των προτεραιοτήτων θα αξιοποιηθεί η μέχρι σήμερα εμπειρία από τα ολοκληρωμένα προγράμματα στο πλαίσιο του ΠΕΠ.

Όσον αφορά τις προτεραιότητες που τίθενται, ανταποκρίνονται πλήρως ως προς τις αστικές πολιτικές της ΕΕ. Στην πράξη όμως και με τα μέχρι σήμερα δεδομένα, διαπιστώνουμε ότι οι αστικές πολιτικές στη Περιφέρεια δεν έτυχαν τις δέουσες προσοχής σε σχέση με τη σημασία τους. Στο ΠΕΠ 2000-2006 όπως ήδη αναφέραμε δεν συνδέεται επαρκώς η ενίσχυση των υποδομών με την ανταγωνιστικότητα, όπως επίσης και η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού. Στη νέα προγραμματική περίοδο η Στερεά Ελλάδα βρίσκεται στο στάδιο μετάβασης και θα πρέπει οι δράσεις της να στοχεύουν κυρίως στην ανταγωνιστικότητα. Αυτό που διαπιστώνουμε, στη μέχρι σήμερα προετοιμασία του ΠΕΠ 2007-2013 (αίσθηση μας είναι ότι αφορά το σύνολο των ΠΕΠ της χώρας) είναι ότι δεν έχει γίνει η καλύτερη δυνατή προετοιμασία για τη συνέχιση των αστικών πολιτικών. Μέχρι σήμερα δεν είναι γνωστά τα αποτελέσματα και συμπεράσματα τόσο των ολοκληρωμένων προγραμμάτων όσο και της Κ.Π. URBAN II, ώστε να χρησιμοποιηθούν στη νέα περίοδο. Αν και σίγουρα υπάρχουν δεν αναδείχθηκαν οι «καλές πρακτικές των προγραμμάτων αυτών». Σε επίπεδο Περιφέρειας οι πολιτικές για τα αστικά κέντρα δεν αποτέλεσαν μέρος του προσυνομιλητικού διαλόγου αλλά και δεν έγινε ειδικά για αυτές καμία αναφορά στο 1^ο Αναπτυξιακό Συνέδριο της Περιφέρειας τον Ιούνιο του 2005. Ενδεχόμενα λόγω της μικρής βαρύτητας στο χρηματοδοτικό σχήμα του ΠΕΠ, δεν έχει δοθεί η δέουσα σημασία. Όμως τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας έχουν σημαντικό ρόλο στην Ανάπτυξη και ειδικότερα στο νέο στόχο 2, από τις αστικές πολιτικές θα εξαρτηθεί σε μεγάλο και η δημιουργία μιας ενδογενούς και ανταγωνιστικής οικονομίας για τους πολίτες της Περιφέρειας. Ο ρόλος των ίδιων των πόλεων για τη διαμόρφωση του νέου επιχειρησιακού προγράμματος αλλά και κυρίως η ετοιμότητα τους να ανταποκριθούν, στις προτεραιότητες των νέων πολιτικών έχει βαρύνουσα σημασία. Τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να αναπτύξουν ένα εσωτερικό δίκτυο μεταξύ τους, να διαμορφώσουν μια κοινή στρατηγική, να συμπαρασύρουν τις ευρύτερες περιοχές τους σε πρωτοβουλίες που ξεπερνούν τα σύνορα της Περιφέρειας, να ενεργοποιήσουν τις κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις, να κάνουν τις πόλεις ελκυστικές για επενδύσεις και βιώσιμες για τους κατοίκους. Οι παραδοσιακές μέχρι σήμερα παρεμβάσεις σε υποδομές πρέπει να

συνδυαστούν με την ανταγωνιστικότητα . Επιπλέον πρέπει να αναζητηθεί η συνέργια με τον ιδιωτικό τομέα. Μετά τη ψήφιση και του νέου νόμου για τις συμπράξεις δημόσιου Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), οι πόλεις καλούνται για μια σειρά από δραστηριότητες να συνεργαστούν με τον ιδιωτικό τομέα, σε επίπεδο κατασκευών αλλά και διαχείρισης, επιτυγχάνοντας τη μόχλευση επιπλέον πόρων από ιδιωτικά κεφάλαια. Από τον επιτυχή σχεδιασμό, τους διατιθέμενους πόρους αλλά και από την ετοιμότητα την διαχειριστική ικανότητα και την ανταπόκριση των αστικών κέντρων , σε όλα όσα αναφέρθηκαν , θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό και η επιτυχής έκβαση των αστικών πολιτικών της νέας περιόδου σε σχέση με τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί. όμως για να υπάρξουν αποτελέσματα απαιτείται μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και ακριβής στόχευση. Οι προϋποθέσεις αυτές στη παρούσα περίοδο δεν υπάρχουν και θα πρέπει σε σύντομο χρονικό διάστημα να δημιουργηθούν.

5.16 Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)

Σε προηγούμενο κεφάλαιο είχαμε αναφερθεί στις αστικές πολιτικές της ΕΕ, για τα αστικά κέντρα τη νέα αναφορά στις ΣΔΙΤ.

Στο σημείο αυτό και πριν τα τελικά συμπεράσματα της εργασίας κάνουμε μία μικρή αναφορά στο θέμα , θεωρώντας ότι τα επόμενα χρόνια θα αποτελέσει αντικείμενο ευρείας εφαρμογής και στα αστικά κέντρα.

Οι Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα αποτελούν μορφές συνεργασίας, που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της χρηματοδότησης, της κατασκευής, της συντήρησης ή και της λειτουργίας μιας υποδομής ή στην παροχή μιας υπηρεσίας, σε διάφορους τομείς της οικονομίας.

Στη χώρα μας με τη μέθοδο της «σύμβασης παραχώρησης» κατασκευάστηκαν μια σειρά από σημαντικά έργα και κυρίως οι μεγάλοι οδικοί Άξονες, Τέτοια έργα είναι η Αττική οδός, και η γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου. Σε εξέλιξη επίσης και οι διαγωνισμοί για την ανάθεση της Υποθαλάσσιας ζεύξης Θεσσαλονίκης, η Ιόνια Οδός, Οι αυτοκινητόδρομοι Πάτρα – Κόρινθος, Κεντρικής Ελλάδας και Τρίπολη – Καλαμάτα. Με τις συμβάσεις αυτές πέρα από τη κατασκευή οι κοινοπραξίες αναλαμβάνουν και τη διαχείριση εισπράτοντας και τα έσοδα διοδίων για το χρονικά διάστημα που προσδιορίζεται από τις αντίστοιχες συμβάσεις Σε επίπεδο δήμων σε πολύ λίγες περιπτώσεις υπήρξαν συνεργασίες με τον ιδιωτικό τομέα. Οι συνεργασίες αυτές αφορούσαν κυρίως την κατασκευή και διαχείριση υπόγειων χώρων στάθμευσης, την παραχώρηση προς εκμετάλλευση οργανωμένων πλαζ. Γενικά όμως δεν υπήρξαν ιδιαίτερα κίνητρα και δημιουργία του κατάλληλου κλίματος από την πολιτεία, όπως επίσης δεν υπήρχε και διαμορφωμένο θεσμικό πλαίσιο με την απαραίτητη τεχνογνωσία, για την προώθηση των συμβάσεων παραχώρησης

Ήδη από τα μέσα της περιόδου υλοποίησης του Β ΚΠΣ (1996), έγινε προσπάθεια από το ΥΠΕΘΟ, για τη δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για τις ΣΔΙΤ. Τελικά μετά από μακρά διαδικασία διαβουλεύσεων κυρώθηκε ο σχετικός νόμος στη βουλή ο νόμος 3389/2005. Με βάση το νόμο αυτό, σε κυβερνητικό επίπεδο συστήνονται δύο όργανα, η διυπουργική επιτροπή και Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ. Η διυπουργική επιτροπή είναι αρμόδια για την έγκριση της υπαγωγής μίας προτεινόμενης σύμπραξης στις διατάξεις του νόμου καθώς και την έγκριση της ένταξης στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του τμηματικά

καταβλητέου στους Ιδιωτικούς Φορείς συμβατικού ανταλλάγματος. Μόνιμα μέλη της διυπουργικής επιτροπής είναι ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, ο Υπουργός Ανάπτυξης και ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ. Στη διυπουργική επιτροπή συμμετέχει και ο καθ' ύλην αρμόδιος κατά περίπτωση Υπουργός. Η διυπουργική επιτροπή εξειδικεύει την κυβερνητική πολιτική σε σχέση με τις συμπράξεις.³²

Οι φορείς που μπορούν να συνάδουν συμβάσεις με ιδιώτες είναι :

- (α) το Δημόσιο,
- (β) οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης,
- (γ) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,
- (δ) οι ανώνυμες εταιρείες των οποίων το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου (100%) ανήκει στους ανωτέρω υπό (α) έως (γ) φορείς ή σε άλλη ή άλλες ανώνυμες εταιρείες που υπάγονται στην παρούσα περίπτωση.

Ο νέος θεσμός έρχεται να λειτουργήσει συμπληρωματικά τόσο ως προς τα παραδοσιακά δημόσια έργα αλλά και ως προς τις άλλες μορφές συνεργασία κράτους και ιδιωτών, όπως τα μοντέλα των συμβάσεων παραχώρησης του ΥΠΕΧΩΔΕ ή οι συνεργασίες των ΟΤΑ με ιδιώτες, που θα συνεχίζουν να εφαρμόζονται

Οι ενδιαφερόμενοι θα υποβάλουν πλήρη φάκελο της επένδυσης στην Ειδική Γραμματεία (μελέτες, σκοπιμότητα, στοιχεία προϋπολογισμού, κοινωνικοοικονομικά στοιχεία κ.λπ.), όπως επίσης στοιχεία για το χαρακτήρα της σύμπραξης (Μελέτη- Κατασκευή - Χρηματοδότηση- Συντήρηση- Λειτουργία- Εκμετάλλευση)

Ακολουθώντας οι αναθέσεις των έργων θα γίνονται μέσα από διαγωνιστικές διαδικασίες σε συνδυασμό με την παρακολούθηση των διαδικασιών αυτών από την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ και την τακτική ενημέρωση της Διυπουργικής Επιτροπής ΣΔΙΤ καθώς και του Κοινοβουλίου, θα επιτρέψουν τη δημιουργία συνθηκών διαφάνειας και υγιούς ανταγωνισμού.

Για τη χρηματοδότηση δημιουργείται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ειδική κατηγορία Συλλογικών Αποφάσεων Ένταξης (ΣΑΕ) ανά φορέα του Δημοσίου (Υπουργεία και Περιφέρειες) που αφορά αποκλειστικά σε έργα και υπηρεσίες που υλοποιούνται βάσει του Νόμου 3389/2005 ως Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού.

Στη νέα περίοδο στα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα Περιφερειών όπως η Στερεά Ελλάδα ,που είναι στο στάδιο phasing in, θα πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για μόχλευση πόρων από τον ιδιωτικό τομέα. Σίγουρα ο θεσμός δίνει επιπλέον ευκαιρίες και προοπτικές απομένει η ανταπόκριση των φορέων για την ενδεχόμενη αξιοποίησή του.

Συμπεράσματα

Από την ανάλυση όσων έχουν αναφερθεί διαπιστώνουμε :

Σε επίπεδο ΕΕ, δίνεται όλο και περισσότερη σημασία στις αστικές πολιτικές, αν ακόμη και σήμερα δεν έχει διαμορφωθεί μία ενιαία αστική πολιτική σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το ΣΑΚΧ αντιμετωπίζει τον χώρο ως σύνολο, στην κατεύθυνση ανάπτυξης ενός πολυκεντρικού και ισόρροπου Αστικού συστήματος. Προωθεί την ενδυνάμωση των σχέσεων πόλεων/υπαίθρου και τα ολοκληρωμένα συστήματα μεταφορών και επικοινωνιών που υποστηρίζουν την πολυκεντρική ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού χώρου.

Η σύγχρονη προσέγγιση στα αστικά συστήματα επιδιώκει, πολυκεντρικές αστικές Περιφέρειες και πολυπεριφερικά μητροπολιτικά συστήματα. Οι μικρότερες πόλεις στον Ευρωπαϊκό χώρο για να αναπτύξουν δυναμική πρέπει να διαφοροποιήσουν την οικονομική τους βάση. Σημαντικό σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη των πόλεων αυτών αποτελούν οι προοπτικές ανάπτυξης των ευρύτερων περιοχών από την οποία εξερτάται η μελλοντική τους εξέλιξη και η

³² Στοιχεία ΥΠΟΙΟ ν 3389/2005 ,Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)

ανταγωνιστικότητα. Για την επόμενη περίοδο 2007 – 2013 η αστικές πολιτικές συνδυάζονται με τις κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές και αντιμετωπίζονται ως μέρος της Περιφερειακής πολιτικής με στόχο τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Στη χώρα μας, αναπτύχθηκε κατά τη περίοδο 2000-2006 η νέα στρατηγική για τα αστικά κέντρα.. Η στρατηγική αυτή προσπάθησε να συνθέσει δύο βασικά αναπτυξιακά πρότυπα , το πρότυπο της πολιτικής και το πρότυπο της τοπικής ενδογενούς ανάπτυξης. Έχουμε λοιπόν με τις μεγάλες παρεμβάσεις με τη μορφή τομεακών προγραμμάτων (Οδικοί Άξονες, ανταγωνιστικότητα) την προώθηση του πολιτικού αναπτυξιακού πρότυπου , με την εφαρμογή πολιτικών ενίσχυσης των δραστηριοτήτων ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας των αστικών κέντρων και έχουμε επίσης μεσα από την εφαρμογή των ολοκληρωμένων προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης των ΠΕΠ, την εφαρμογή του πρότυπου της ενδογενούς ανάπτυξης που έρχεται να αντιμετωπίσει τις ενδοαστικές ανισότητες, σε τοπικές ζώνες μικροκλίμακας.

Στη Στερεά Ελλάδα το αστικό δίκτυο είναι αδύναμο και οι πολιτικές των αστικών κέντρων, όπως και όλο το πλέγμα των κοινωνικοοικονομικών της δραστηριοτήτων, επηρεάζονται από τη γειτνίαση με την Αττική.

Στην Αστική δομή της Περιφέρειας κυρίαρχη επιρροή ασκεί το μητροπολιτικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας και επηρεάζει μονοδιάστατα τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, ενώ έντονα είναι τα χαρακτηριστικά του δυισμού. Η Χαλκίδα με τη Θήβα , διασυνδέονται περισσότερο με την Αττική από με το εσωτερικό της Περιφέρειας. Η Λειβαδιά, η Άμφισσα και το Καρπενήσι λειτουργούν σε θεσμικό επίπεδο ως κλειστά συστήματα και κυρίως ως διοικητικά κέντρα νομού. Ο περιφερειακός ρόλος της Λαμίας είναι σχετικά περιορισμένος, Η έλλειψη πολιτικών διαχείρισης αστικής ανάπτυξης είναι εμφανής. Από την ανάλυση της εφαρμογής των προγραμμάτων ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης στο ΠΕΠ – Στερεάς καταλήγουμε στη χαμηλή επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Πρόκειται για την υλοποίηση κατά κύριο λόγο δράσεων ανάπτυξης που ελάχιστα συνδυάζονται με την ανταγωνιστικότητα. Οι δράσεις αξιοποίησης Ανθρώπινου δυναμικού δεν συνδυάζονται επίσης με την απαραίτητη εξειδίκευση. Ως προς το μέγεθος τις απαραίτητες προϋποθέσεις για σχέδια σε ζώνες μικροκλίμακας, πληρουν ουσιαστικά τα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Περιφέρειας η Λαμία με τη Χαλκίδα και εν μέρει το Δίπλοο Θήβας – Λιβαδειάς, Σε αστικά κέντρα όπως η Άμφισσα και το Καρπενήσι η εφαρμογή ζωνών είναι αρκετά δύσκολη διαδικασία.

Οι στόχοι που έχουν τεθεί μέσω του χωροταξικού σχεδίου της Περιφέρειας και οι στρατηγικές του ΠΕΠ 2000-2006, οφείλουν να εξυπηρετηθούν στο αμέσως επόμενο διαστήμα, ώστε να μετριαστούν οι αρνητικές επιρροές από το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας και να αναδειχθεί μέσω της περιφερειακής συνοχής, η διάχυση των θετικών επιδράσεων των ροών του μητροπολιτικού κέντρου προς τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.

Οι μεγαλύτερες αστικές συγκεντρώσεις στη Στερεά Ελλάδα αναπτύσσονται πλησίον του Οδικού Άξονα ΠΑΘΕ. Για τη εξέλιξη των αστικών δομών με γάλη σημασία έχουν τα μεγάλα έργα υποδομών που έγιναν αλλά κυρίως αυτά που βρίσκονται σε εξέλιξη ή προγραμματίζονται. Η ολοκλήρωση της Σιδηροδρομικής ΠΑΘΕ , και η σύνδεση του προαστικού σιδηροδρόμου με τη Θήβα και τη Χαλκίδα , Η ολοκλήρωση των έργων στο πέταλο του Μαλιακού, Η κατασκευή του Αυτοκινητόδρομου κεντρικής Ελλάδας (σύνδεση Λαμίας με την Εγνατία οδό), Η κατασκευή του διευρωπαϊκού δικτύου Λαμίας – Αντιρίου των οδικών αξόνων Λαμίας –Καρπενησίου, Σχηματαρίου-Χαλκίδας και Λιβαδειας – Θήβας – Ελευσίνας, θα προσδώσουν τη βάση για την ενίσχυση και την ενδυνάμωση του αναπτυξιακού χαρακτήρα της Περιφέρειας ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Ο νέες αυτές προοπτικές δημιουργούν ευκαιρίες αλλά και κινδύνους. Η γέφυρα Ρίου – Αντίριου για παράδειγμα αναπτύσσει νέες ροές προς την ευρύτερη περιοχή της Άμφισσας οι οποίες αν αξιοποιηθούν θετικά θα δώσουν νέες δυνατότητες ανάπτυξης στη

περιοχή, αν όμως «υποταχθούν» στη δυναμική της ισχυρής επιρροής της Πάτρας θα συρρικνώσουν περαιτέρω την ενδογενή δυναμική της. Το ίδιο ισχύει και με τον αυτοκινητόδρομο Κεντρικής Ελλάδας και την ευρύτερη σχέση Λαμίας – Λάρισας. Ως προς τον αναπτυξιακό ρόλο των αστικών κέντρων οι στόχοι παραμένουν, στην ανάδειξη της Λαμίας ως Περιφερειακού Πόλου Ανάπτυξης, Κόμβου Συνδυασμένων Μεταφορών και Διοικητικού Κέντρου, στην ανάδειξη της Χαλκίδας και της Λιβαδειάς ως νομαρχιακών πόλων ανάπτυξης, της Θήβας της Άμφισσας και του Καρπενησίου ως Νομαρχιακών κέντρο Ανάπτυξης. Για την Περιφέρεια στόχο πρέπει να αποτελεί η ανάπτυξη ενός πολυκεντρικού αστικού συστήματος μέσα από τη δίκτυωση των αστικών δομών. Αρχικά σε επίπεδο ευρύτερων ζωνών επιρροής, πέρα από τα διοικητικά όρια των Δήμων, στη συνέχεια να δικτυωθούν τα αστικά κέντρα σε επίπεδο περιφέρειας και ακολούθως να αναζητηθούν οι συνεργασίες και οι δικτυώσεις σε διαπεριφερειακό επίπεδο και σε σχέση με το μητροπολιτικό πολυπληθηνικό σύστημα της Αθήνας.

Συγκεκριμένα σε πρώτο στάδιο θα μπορούσαν να αποτελούν ένα αστικό δίκτυο το Καρπενήσι (νομαρχιακό κέντρο) με τη Λαμία (περιφερειακός πόλος ανάπτυξης, η Χαλκίδα (νομαρχιακός πόλος) με τη Θήβα (νομαρχιακό κέντρο), η Λιβαδειά (νομαρχιακός πόλος), με την Άμφισσα (νομαρχιακό κέντρο).

Επίσης πρέπει να αναπτυχθούν συνεργασίες των μεγαλύτερων δήμων με γειτονικές αστικές συγκεντρώσεις που είναι στη ζώνη επιρροής τους. Π.χ. της Λαμίας με τη Στυλίδα, της Άμφισσας με την Ιτέα, της Λιβαδειάς με τον Ορχομενό και το Δίστομο, της Χαλκίδας με την Αρτάκη, τα Ψαχνά και το Ληλάντιο, τη Θήβας με την Αλίαρτο κ.λ.π.

Τα εργαλεία και οι εμπειρίες που δημιουργήθηκαν από τη τρέχουσα περίοδο πρέπει να αξιοποιηθούν και να χρησιμοποιηθούν. Το Χωροταξικό Σχέδιο της Περιφέρειας, οι πολιτικές των αστικών κέντρων, η υλοποίηση και εφαρμογή των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων, η ανάπτυξη της Καινοτομίας, είναι τα σχέδια που από την αξιοποίησή τους θα εξαρτηθεί και η περαιτέρω αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας.

Η συγκυρία της έναρξης της νέας προγραμματικής περιόδου βρίσκει τη Περιφέρεια για στατιστικούς και όχι για πραγματικούς λόγους στο στόχο 2 της ΕΕ.

Η αλλαγή αυτή σε σχέση με τους μειωμένους πόρους και τη διαθεσή τους σε δράσεις που αφορούν κυρίως την Ανταγωνιστικότητα και λιγώτερο τις υποδομές βρίσκει την Περιφέρεια απροετοίμαστη να ανταποκριθεί στο νέο περιβάλλον.

Επιπλέον η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), προβλέπεται να οδηγήσει σε περαιτέρω προσέλευση και πίεση των ήδη υπαρχόντων αστικών περιοχών.

Στο νέο τοπίο η ανάπτυξη μιας δυναμικής αστικής πολιτικής, μπορεί να αποτελέσει το βασικό κορμό των νέων πολιτικών της Περιφέρειας. Όπως αναφέραμε τα δίκτυα πόλεων που συνεργάζονται ενώνοντας πόρους για την ανάπτυξη συμπληρωματικών λειτουργιών και επενδύσεων θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα και θα βελτιώσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Η αστική πολιτική στη Περιφέρεια πρέπει να ενσωματώσει την ευρωπαϊκή προοπτική και να είναι συναφής με τις οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές. Τα αστικά κέντρα να αποτελούν κέντρα μικροπεριφερειακού προγραμματισμού, με προτεραιότητα τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας που να συνδέεται με τη επιχειρηματικότητα, τη λειτουργικότητα των πόλεων, την εκπαίδευση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού, τους μηχανισμούς πρόωθησης της καινοτομίας.

Για να μπορέσουν να ανταποκριθούν οι φορείς της Περιφέρειας στους στόχους αυτούς, χωρίς χάσιμο χρόνου πρέπει άμεσα να ξεκινήσουν με την προετοιμασία νέων ολοκληρωμένων στρατηγικών σχεδίων για την ανάπτυξη των πόλεων, δημιουργώντας ευρύτερες συνεργασίες κυρίως με τις επιχειρήσεις και τον ιδιωτικό τομέα, αναπτύσσοντας ευρύτερες συνεργασίες και δίκτυα πέρα από τα διοικητικά και γεωγραφικά όρια. Επίσης μέσα από οργανωμένα και συγκεκριμένα στόχευση καλούνται να αξιοποιήσουν το νέο πλαίσιο για τις ΣΔΙΤ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ξενόγλωσση

- Berry B., Horton F., (1970),** *Geographical perspectives on urban systems*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
- Carmichael L., (2004),** *City leadership in the European multi-level governance*, University of the West of England, UK.
- Cheshire P., (1989),** *Urban problems in Europe: An economic analysis*, Unwin Hyman, London.
- Cheshire P., Hay D., Carbonaro G., (1985),** *Regional policy and urban decline*, University of Reading, Whiteknights.
- Christofakis M., (2004),** *Athens metropolitan area: New challenges and development planning*, Regional Development Institute, Panteion University, Greece.
- Doak A., Elson M., Healey P., McNamara P., (1989),** *Land use planning and the mediation of urban change*, Cambridge University Press.
- Elson L., (1986),** *Green belts: Conflict mediation in the urban fringe*, Heinemann, London.
- European Regional Policy 2007-2013: Regional Competitiveness Objective From Objective 2 to Regional Competitiveness: Experiences & Lessons Turin, 15-16 September 2005**
- Commision of the European Communitis(2002)** Cities for Cohesion – The Urban Dimension of Cohesion Policy
- Commision of the European Communitis(2003)** MANAGING THE TERRITORIAL DIMENSION OF EU POLICIES AFTER ENLARGEMENT EXPERT DOCUMENT
- Getimis P., (1992),** *Social conflicts and the limits of urban policies in Greece*, στο M. Dunford, G. Kafkalas Cities and regions in the New Europe, Belhaven Press, London.
- Getimis P., Economou D., (1993),** *Urban restructuring and urban policies in the New Europe*, στο P. Getimis, G. Kafkalas Urban and regional development in the New Europe, TOPOS SPECIAL SERIES, URDP, Αθήνα.
- Getimis P., Heinelt H., (2004),** *Leadership and community involvement in the European cities. Conditions of success and/or failure*, Chicago, USA.
- Granberg M., (2004),** *Redefining the city: Globalization, structural change and urban effects*, Orebro University, Sweden.
- Klaassen L., Scimeni G., (1981),** *Theoretical issues in urban dynamics*, στο L. Klaassen – W. Molle – J. Paelinck Dynamics of urban development, Gower, London.
- Klaassen L., Molle W., Paelinck J., 1981,** Dynamics of Urban Development, Gower, London.
- Kommision der Europaeischen Gemeinschaften (2005):** Arbeitsdokument der Kommissions dienststellen. Die Koasionspolitik und die staedte: Der Beitrag der Staedte zu Wachstum und Beshaeftigungspolitik in der Regionen
- Konsolas, N., Sidiropoulos E., Papadaskalopoulos, A.,** Regional Analysis and Local Planning in Local Development, Konsolas N. (ed) Athens, RDI., 1990
- Kunzmann, K. & Wegener, M. (1991)** The pattern of urbanisation in Western Europe, Ekistics, τ. 58 (350/351) σελ. 281-291
- Konsolas N., Papadaskalopoulos A., Plaskovitis I., (2002),** *Regional development in Greece*, Springer Publications.
- Newman P., Thornley A., (2004),** *Planning world cities: Globalization, urban politics and degrees of convergence*, UK.
- O’Sullivan A., 2000,** Urban Economics, fourth edition, MacGraw-Hill, U.S.A.
- Rydin Y., (1986),** Housing land policy, Aldershot, Gower.
- Scott A.J., (1988),** *Metropolis. From the division of labor to urban form*, University of California press, Berkeley, Los Angeles.

Slaev A., (2004), *Sustainability in different urban development contexts: The Southeastern European experience*, University of Architecture and Civil Engineering, Sofia, Bulgaria.
Thompson W., (1965), *A preface to urban economics*, John Hopkins, Baltimore.
Tsukamoto T., Vogel R., (2004), *Globalization and urban governance: A comparative analysis of decentralization in world cities*, University of Louisville, USA.

B. Ελληνική

Αγγελίδης Μ., (2004), *Αειφόρος ανάπτυξη των πόλεων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα*, Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Αθήνα.
Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας, Δημοσιεύματα: Αριθμός 9: *Αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση. Διαπιστώσεις – Προτάσεις*, Αθήνα 2000
Ανδρικοπούλου Ε., (1995), *Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.
Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, (2000), Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2000-2006,
Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, (2003), Ενδιάμεση Αξιολόγηση Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας 2000-2006,
Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, (2003), *Σχέδιο Ολοκληρωμένης δράσης Αστικής Ανάπτυξης σε τοπική ζώνη μικρής κλίμακας Δήμου Χαλκίδας, Λαμίας, Καρπενησίου, Θήβας, Λιβαδειάς, Αμφισσας.*
Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, (2005), *Προτάσεις Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την σύνταξη των κατευθύνσεων Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης 2007-2013*
Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, (2005), *Αναπτυξιακό συνέδριο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Κ. Βούρλα.*
Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2000 – 2006, «Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 2007-2013 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ», 6η Επιτροπή Παρακολούθησης, Ιούνιος 2006, Αιδημος.*
Γετίμης Π., (1994), *Αστική ανάπτυξη και πολιτική*, στο «Αστική και περιφερειακή ανάπτυξη: θεωρία – ανάλυση και πολιτική», επιμέλεια Π. Γετίμης, Γ. Κάνκαλάς, Ν. Μαραβέγιας, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.
Γετίμης Π., Οικονόμου Δ., (1992), *Νέες Γεωγραφικές ανισότητες και χωρικές πολιτικές*, Τόπος τομ. 4, Αθήνα.
Γετίμης Π., Κανκαλάς Γ., Μαραβέγιας Ν., (1994), *Αστική και περιφερειακή ανάπτυξη: θεωρία – ανάλυση και πολιτική*, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.
Δεμαθάς Ζ., Λουκάκης Π., (1994), *Σχεδιασμός και Διοίκηση Μητροπολιτικών Περιοχών*, στο Διοίκηση και Πολιτεία: Συστήματα Διοίκησης Μητροπολιτικών Περιοχών. Μελέτες-11, εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή.
Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας, (2001), *Αποτελέσματα απογραφών απογραφής πληθυσμού 2001*
Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης Αυτοδιοίκησης, (1998), *Στατιστικά στοιχεία των νέων Καποδιστριακών Δήμων*
ΕΜΠ – ΥΠΕΧΩΔΕ, Σχολή Αρχιτεκτόνων. Τομέας Πολεοδομίας & Χωροταξίας, Ερευνητικό Πρόγραμμα «Στρατηγικό Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης για την Αθήνα-Αττική», Σύνοψη, Ιούλιος 2004,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1992), *Ευρώπη 2000, Προοπτικές ανάπτυξης του Κοινοτικού Εδάφους*, εκδόσεις Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Γενική Διεύθυνση XVI, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή 16^η ΓΔ, Η Ελλάδα στην Ευρώπη. Χωροταξία και Περιφερειακή πολιτική προς το 2000. Διεθνές συνέδριο : Αθήνα Απρίλιος 1993

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1994), *Ευρώπη 2000+ Συνεργασία για τη Χωροταξία στην Ευρώπη*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1994), *Ελλάδα, Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994 – 1999*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1995), *Περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ευρώπη 2000+ Συνεργασία για τη χωροταξία στην Ευρώπη*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1998), *Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πλαίσιο δράσης*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1998), *Αειφόρες πόλεις της Ευρώπης, Έκθεση ομάδας εμπειρογνομώνων για το αστικό περιβάλλον*, Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2000), *Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου – ΣΑΚΧ Τελικό έγγραφο Εισήγηση στη διάσκεψη των υπουργών χωροταξίας της Ε.Ε. στο Πότσταμ 1999*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2004), Τρίτη έκθεση για τη νοικοκυμική και κοινωνική συνοχή

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2005) *Πολιτική της συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης: Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας, 2007-2013*

Ευρωπαϊκή Εταιρεία Περιφερειακής Επιστήμης 7ο Συνέδριο Ελληνικού Τμήματος:

«Περιφερειακή Επιστήμη και Πολιτική: Ελλάδα και Βαλκάνια», Αθήνα, 7-8 Μαΐου 2005

«Στρατηγική Αστικής Ανάπτυξης και τοπικός αναπτυξιακός σχεδιασμός στον αστικό χώρο μέσα από το Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης: Η περίπτωση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας» Α. ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΑΚΗΣ,

Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού, (2002), *Αναδιάρθρωση της διοίκησης – αυτοδιοίκησης στη μητροπολιτική περιοχή Αθήνας – Αττικής*, Αθήνα.

ΙΑΠΑΔ – ΥπεσΔΔΑ, Μητροπολιτική Διοίκηση – Αυτοδιοίκηση Αθήνας- Αττικής, Σύνοψη, Αθήνα 2003.

Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (1995), *Σύγχρονες τάσεις στην Περιφερειακή ανάπτυξη*, Αθήνα.

Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Οικονομικός Ταχυδρόμος, (2000), *Η οικονομία των Ελληνικών περιφερειών*, Έκτακτο τεύχος, Αθήνα, 17-2-2000.

Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2000), *Χωροταξικές Διαστάσεις της Πολιτικής Μεταφορών στο Βαλκανικό Χώρο*, Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Αθήνα.

Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου – ΤΕΔΚΝΑ, Οργάνωση της Μητροπολιτικής Περιφέρειας της Αθήνας, Αθήνα 2001

Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, 2002, *Κατευθυντήρια μελέτη – οδηγός για την υλοποίηση των μέτρων και δράσεων του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας για την ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας*, Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, Λαμία.

Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, 2004, *Εναλλακτικές δυνατότητες της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για τη συμμετοχή στα προγράμματα της περιόδου 2007-2013. Επιστημονικός υπεύθυνος καθηγητής Α. Παπαδασκαλόπουλος*

Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης – ΚΕΔΚΕ Οκτώβριος 2005 *Πρακτικά συνεδρίου για τη Μητροπολιτική Διακυβέρνηση. Αθήνα.*

- Info regio** Η συνοχή στην καμπή του 2007 Νομοθετικές προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής (για την περίοδο 2007-2013) Ιούλιος 2004
- Καραγάνης Α.** *Οικονομική των αστικών κέντρων. Πανεπιστημιακές παραδόσεις, μεταπτυχιακού τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής πολιτικής του Πάντειου Πανεπιστημίου*
- Καυκαλάς Γ., Κομνηνός Ν., (1993),** Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης και ο νέος ρόλος των κρατικών πολιτικών, στο: Γετίμης Π., Γράβαρης Δ. (επιμ.), Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.
- Κοκκώσης Χ., (1994),** *Η περιβαλλοντική προστασία στις πολιτικές αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης*, στο «Αστική και περιφερειακή ανάπτυξη: θεωρία – ανάλυση και πολιτική», επιμέλεια Π. Γετίμης, Γ. Καυκαλάς, Ν. Μαραβέγιας, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.
- Κομνηνός Νίκος 1986,** Θεωρία της Αστικότητας 2, αστικός προγραμματισμός και κοινωνική ρύθμιση, νέα πολεοδομία, εκδόσεις σύγχρονα θέματα,
- Κομνηνός Νίκος, 1993,** Τεχνοπόλεις και στρατηγικές ανάπτυξης στην Ευρώπη, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
- Νίκος Κομνηνός,** Θεωρία της Αστικότητας 2, αστικός προγραμματισμός και κοινωνική ρύθμιση, νέα πολεοδομία, εκδόσεις σύγχρονα θέματα, 1986,
- Κόνσολας Ν., (1997),** *Σύγχρονη περιφερειακή οικονομική πολιτική*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Κόνσολας Ν., (1996),** *Η Ευρωπαϊκή Χωροταξία στην Ελλάδα*, Επιλογή, Ετήσια Έκδοση.
- Κόνσολας Ν., (1995),** *Σύγχρονες τάσεις στην Περιφερειακή Ανάπτυξη*, στο Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Σύγχρονες Τάσεις στην Περιφερειακή Ανάπτυξη, Αθήνα.
- Κόνσολας Ν., (2000),** *Χωροταξικές αναπτυξιακές διαστάσεις της Πολιτικής Μεταφορών στο Βαλκανικό Χώρο*, Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Αθήνα.
- Λαμπριανίδης Α., (2001),** *Οικονομική γεωγραφία. Στοιχεία θεωρίας και εμπειρικά παραδείγματα*, Σειρά Επιστήμη και Κιωνία, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.
- MacCann P., 2002,** Αστική και Περιφερειακή Οικονομική, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Μπεριάτος Η., (1998),** *Διοίκηση Μητροπολιτικών περιοχών: Η περίπτωση της Αθήνας*, στο **OECD-Athens Workshop "Governing metropolitan Areas: Reinforcing Local Democracy"**, Αθήνα 16-18/9/1998.
- Οικονόμου Δ., (1994),** Αστική ανάπτυξη και χωροταξική οργάνωση οικιστικού δικτύου, στο Αστική και περιφερειακή ανάπτυξη: θεωρία – ανάλυση και πολιτική, επιμέλεια Π. Γετίμης, Γ. Καυκαλάς, Ν. Μαραβέγιας, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα..
- Παπαδασκαλόπουλος Α., Χριστοφάκης Μ., (2002),** *Περιφερειακός προγραμματισμός*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Παπαδασκαλόπουλος, Αθ. (1984)** Οριοθέτηση και αξιολόγηση της διαδικασίας της πολιτικής ανάπτυξης στον ελλαδικό χώρο και χάραξη μιας στρατηγικής ολοκληρωμένης πολιτικής ανάπτυξης, Αθήνα: Παπαζήσης
- Παπαδασκαλόπουλος, Αθ. (1994)** Συγκεντρώσεις Παραγωγικών Δραστηριοτήτων και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Πάντειον
- Παπαδασκαλόπουλος Α., (1995),** *Πρότυπα και Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Παπαδασκαλόπουλος Α., (1992),** *Οικονομική Περιφέρεια και Αναπτυξιακή Στρατηγική*, Επιστημονική επετηρίδα Ι.Π.Α., Αθήνα.
- Ταράνη Παρασκευή και Κομνηνός Νίκος, (2001)** Η Πόλις: Σχεδιασμός και αναδυόμενα μοντέλα αστικότητας, Τομέας Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Richardson H., 1972,** Περιφερειακή Οικονομική, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, (1999),** *Σχέδιο Ανάπτυξης Μητροπολιτικών Περιοχών 2000 – 2006*, Αθήνα.

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, (1999), Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006, Γενικό Μέρος, Τομεακό Μέρος, Περιφερειακό Μέρος, Αθήνα.

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, (2001), *Ελλάδα: Κοινοτικό Πλαίσιο στήριξης ΙΙΙ 2000 –*

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, (2005), Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013. 1^ο σχέδιο Έγγραφο Εργασίας.

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, (2005) Περίληψη Γενικής Μελέτης Προοπτικών Ανάπτυξης της Ελλάδας

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Νόμος 3389/2005 για τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών 1^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο Ιούνιος 2005- Θεσσαλονίκη

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών 2^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο Δεκέμβριος 2005- Αθήνα.

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, (Ιούνιος 2006), 3^η εγκύκλιος για τη κατάρτιση του ΕΣΠΑ2007-2013.

Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης Τόμος Α΄ και Τόμος Β΄, Ιούνιος 1998

ΥΠ.Ε.Σ.Δ.Δ.Α. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., (2002) Οδηγός Εφαρμογής για την Τοπική Αυτοδιοίκηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2000-2006, Αθήνα: Περιφέρεια Αττικής, Π.Ε.Τ.Α.

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε - Διεύθυνση Χωροταξίας, (2001), Ημερίδα με Θέμα Αστικός χώρος. Ζάπειο Μέγαρο, Απρίλιος 1999.

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. – Διεύθυνση Χωροταξίας, (2002), *Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου ανάπτυξης*, Αθήνα.

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. – Διεύθυνση Χωροταξίας, (2003), *Περιφερειακό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας*, Αθήνα.

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. – ΓΓΔΕ, *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Οδικόί Άξονες, Λιμάνια και Αστική Ανάπτυξη» Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ΙΙΙ 2000 – 2006.*

Χριστοφάκης Μ., (2001), *Τοπική Ανάπτυξη και Περιφερειακή Πολιτική*, εκδόσεις. Παπαζήση, Αθήνα.

Χριστοφάκης Μ., Παπαδασκαλόπουλος Α., (2003), *Πολιτική Περιφερειακής και Τοπικής Ανάπτυξης*, Παραδόσεις κύκλου ειδίκευσης στην Ε.Σ.Δ.Δ., Ταύρος.

ΑΡΘΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΤΟ ΒΗΜΑ : «Οι πρόσφατες αλλαγές στο ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων». Γ. Πετράτος, επίκουρος καθηγητής Αστικής Οικονομικής Ανάλυσης, και ο κ. Π. Μαρδάκης, χωροτάκτης - περιφερειολόγος

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ : Άρθρο με τίτλο Αθήνα: Τιμέντο να γίνει, 11,5% ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ από το 1990 έως το 2000, με την πρωτεύουσα να γιγαντοποιείται Του Γ. Κιούση.- Απρίλιος 2006

ΤΑΣΕΙΣ, 2005, 2007-2013 : η νέα κοινοτική –διαρθρωτική πολιτική και η Ελλάδα, Άρθρο του Ν. Κόνσολα, καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου προέδρου του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

ΤΑΣΕΙΣ 2006, ετήσια έκδοση σε συνεργασία με το περιοδικό ΕΠΙΛΟΓΗ, Περιφερειακή Αναπτυξιακή Πολιτική 2007-2013, προβλήματα- τάσεις προοπτικές, Άρθρο του Ν. Κόνσολα, καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου προέδρου του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης.